

* Horrible Histories *

NGƯỜI AI CẬP

xác ướp cũng phải choáng váng

TERRY DEARY

Minh họa:
PETER HEPPLEWHITIE

Đây là
hướng dẫn viên
mới của bọn mình
à?

NHÀ XUẤT BẢN TRẺ

NGƯỜI
AI CẬP
xác ướp cũng phải choáng váng

THE AWESOME EGYPTIANS

Lời © Terry Deary & Peter Hepplewhitie

Minh họa © Martin Brown

Bản tiếng Việt xuất bản độc quyền theo hợp đồng chuyển nhượng giữa Scholastic UK Limited và Nhà xuất bản Trẻ.

BIỂU GHI BIÊN MỤC TRƯỚC XUẤT BẢN ĐƯỢC THỰC HIỆN BỞI THƯ VIỆN KHTH TP. HCM

Deary, Terry

Người Ai Cập xác ướp cũng phải choáng váng / Terry Deary & Peter Hepplewhite ;
m.h. Martin Brown ; ng.d. Kiều Hoa. - T.P. Hồ Chí Minh : Trẻ, 2008

130 tr. : minh họa ; 20 cm. - (Horrible histories)

Nguyên bản : Awe some Egyptians.

1. Văn minh cổ đại. 2. Ai cập -- Lịch sử. 3. Ai cập -- Văn hóa và văn minh. I.
Hepplewhite, Peter. II. Brown, Martin m.h. III. Kiều Hoa d. IV. Ts. V. Ts: Awe
some Egyptians.

932 -- dc 22

D285

✂ Horrible Histories ✂

NGƯỜI
AI CẬP
xác ướp cũng phải choáng váng

TERRY DEARY

Minh họa:
PETER HEPPLEWHITIE

Người dịch:
Kiều Hoa

NHÀ XUẤT BẢN TRẺ

Ai Cập là sành điệu!

Lời nói đầu

Toán học ư? - một nhiệm vụ nặng nề - và tiếng Việt lại là một câu chuyện hoàn toàn khác; thể thao thường đi kèm với rất nhiều chuyển động, âm nhạc huyết sáo từ mọi góc ngách của cuộc sống và môn hóa học không hiếm khi làm ta nổ tung lên không trung - Nhưng mà lịch sử, lịch sử đơn giản là khô khan như bụi cổ. Bạn phải học thuộc những dữ liệu nhàm chán - bạn phải biết ông vua nhàm chán nào đã từng đánh đắm trong những trận chiến nhàm chán nào: Môn học này đơn giản và dễ hiểu là một thứ... khiến người ta muốn ngáp.

Thình thoảng, giờ lịch sử cũng là môn xảy ra những chuyện hết sức bất công.

Thình thoảng, lịch sử là thứ khiến ta bối rối!

Nhưng cuốn sách này đề cập đến các dữ liệu thật sự chất chúa, khốc liệt. Những thứ mà các thầy cô giáo sẽ không bao giờ hé lộ cho bạn biết. Cánh giáo viên vốn có thói quen lờ đi một số chuyện. Tôi nói nghiêm túc đấy!

Bởi các thầy cô giáo tin rằng, bạn vẫn còn quá trẻ, chưa nghe được những chuyện gớm guốc, khủng khiếp... ví dụ như cách người Ai Cập lấy não bộ ra khỏi các xác ướp! Vì vậy mà có thể bạn sẽ mãi mãi không bao giờ biết được những thông tin tối quan trọng đó.

Nhưng thình thoảng các thầy cô giáo cũng im đi một số chuyện vì bản thân họ cũng không hiểu cho lắm. (Các thầy cô giáo cũng là người bằng xương bằng thịt như ta thôi, mặc dù một số giáo viên cứ tưởng mình là siêu nhân!)

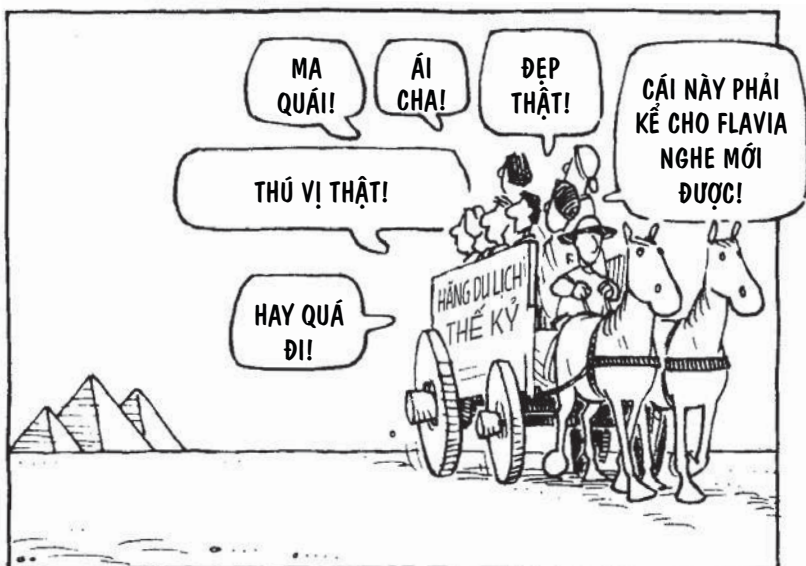
Cuốn sách sẽ cho bạn biết những thứ không đời nào xuất hiện trong trường học. Sau khi đọc xong cuốn sách này, rất có thể bạn còn phụ đạo được thêm cho thầy giáo môn lịch sử của bạn đấy nghe. Chúc vui vẻ!

Cuốn sách sẽ hé lộ cho bạn biết rất nhiều thứ, ví dụ như:

- Những dữ liệu khiến cho máu đông lại trong huyết quản của bạn!
- Những thông tin còn nực cười hơn mọi câu chuyện tiểu lâm về các thầy cô giáo, còn *cool* hơn đá băng mùa đông, và buồn rầu hơn một con cá không có xe đạp. Và với sự chắc chắn tuyệt đối, đây là những thông tin khá thú vị.

Những dữ liệu hút hồn

Thứ gây ấn tượng mạnh mẽ nhất ở những người Ai Cập là chuyện nền văn hóa của họ đã kéo dài lâu đến không thể tin nổi – tới trên 3000 năm. Nền văn hóa của họ cũ xưa đến mức cả người Hy Lạp cổ và người La Mã cổ cũng đã coi nó là cổ đại.

Tóm tắt những sự kiện quan trọng

Để có được cái nhìn toàn cảnh, người ta chia lịch sử Ai Cập ra thành các triều đại – đó là khoảng thời gian có một gia tộc xác định cai trị. Một triều đại có thể là một chuỗi kéo dài tới 14 vị vua, những triều đại khác lại kết thúc nhanh chóng hơn. Sau tổng số 30 triều đại Ai Cập cùng hai triều đại Hy Lạp, Ai Cập lọt vào tay những người La Mã rồi lọt vào tay những người Ả Rập. Thế nhé, thật không ai có thể nói ngắn gọn hơn được đâu.

Những thời kỳ huy hoàng

Thời gian: 3200-2300 TCN

Các triều đại: từ thứ 1 đến thứ 6

Tên: Cổ Vương Quốc

Thượng Ai Cập và Hạ Ai Cập được thống nhất, người ta ra tay xây dựng các hệ kênh đào cho dòng sông Nile, viết bằng chữ tượng hình (Hieroglyphic) và phát minh ra lịch. Vua Djoser cho xây kim tự tháp bậc thang tại xứ Saqqara, tiếp theo đó là các kim tự tháp lớn như Cheops, Chefredren và Mykerinos.

Thời gian: 2300-2050 TCN

Triều đại: Thứ 7 đến thứ 11

Tên: Thời kỳ chuyển tiếp I

Các ông chúa khu bắt đầu tranh chiếm quyền lực. Vương quốc tan rã. Sự thống trị phong kiến dẫn đến những cuộc nổi dậy và các trận nội chiến. Những người nông dân và gia đình sa vào cảnh đói khát.

Một lần nữa vương quốc được tập hợp và củng cố bởi những người cầm quyền của triều đại thứ 11. Các Pharaoh thông minh nắm quyền lực. Thời kỳ nở hoa cho nghệ thuật, thủ công và chữ viết, các đền thờ khổng lồ được xây dựng và được trang hoàng đẹp đẽ. Các tiệm bánh đầu tiên của thế giới mở cửa.

Kỹ thuật dệt vải và se sợi được cải thiện.
Xuất hiện các nhạc cụ mới như kèn Oboe và Tamburine.

Thời gian: 1575-1085 TCN

Triều đại: Thứ 18 đến thứ 20

Tên: Tân Vương Quốc

Các Hyksos lại bị đánh đuổi. Một thời kỳ sáng chói trong lịch sử Ai Cập. Trong thung lũng của các vị vua, người ta tạo nên những hầm mộ trong núi đá đầu tiên. Trong thời kỳ cai trị của Tutankhamun, Ramesses II đánh thắng người Hittite trong trận chiến vùng Qadesh. *Sách Chết* được ghi lại cho đời sau trên giấy cói Papyrus.

Moses dẫn những người nô lệ Hebrew thoát ra với tự do.

Thời gian: 1085-709 TCN

Triều đại: Thứ 21 đến thứ 24

Tên: Thời kỳ chuyển tiếp III

Khoảng thời gian của các vị vua Ai Cập tiến đến kết thúc, người Ai Cập phải thuê lính đánh thuê từ Libya, những người này đưa gia đình của họ vào Ai Cập. Nhóm người đó ngày càng có ảnh hưởng mạnh mẽ hơn, và cuối cùng thì một người cầm đầu đám lính đánh thuê Libya đã giết lấy quyền cai trị.

Thời gian: 709-332 TCN

Triều đại: Thứ 25 đến thứ 31

Tên: Thời kỳ cuối

Quyền thống trị của người ngoại quốc Nubia (Ethiopia). Những ông chủ mới khuyến khích việc nghiên cứu lịch sử. Người Assyria xâm chiếm và phá hủy Theben. Ai Cập trở thành chư hầu của đất Assyria. Sau khi đánh đuổi được người Assyria, tiếp đến một khoảng thời gian nở hoa ngắn ngủi cho tới khi người Persia (còn gọi là người Ba Tư) xâm chiếm đất này.

Thời gian: 332-30 TCN

Tên: Thời kỳ Hy Lạp

Vị vua người Hy Lạp Alexander Đại Đế xâm chiếm Ai Cập. Dòng vua Ptolemy gốc Hy Lạp nắm quyền thống trị. Cleopatra là vị nữ vương Ai Cập cuối cùng.

Thời gian: Năm thứ 30 TCN

Ai Cập trở thành một phần của Đế Chế La Mã. Dân vùng này phải cung cấp lương thực cho toàn La Mã.

Thời gian: Khoảng 641 công nguyên.

Người Ả Rập xâm chiếm Ai Cập.

Các chàng Pharaoh quyền rũ

Bí mật của các vị vua

Bức tranh gây ấn tượng mạnh mẽ nhất ở đất Ai Cập chính là các Kim Tự Tháp. Những người xây nên chúng cũng gây ấn tượng mạnh mẽ không kém, chỉ có điều ta không nhìn thấy họ nữa mà thôi – đó chính là các Pharaoh của Ai Cập. Đã từ lâu họ biến thành bụi, thành xương hay thành xác ướp: tức là thành lịch sử. Nhưng họ từ đâu đến?

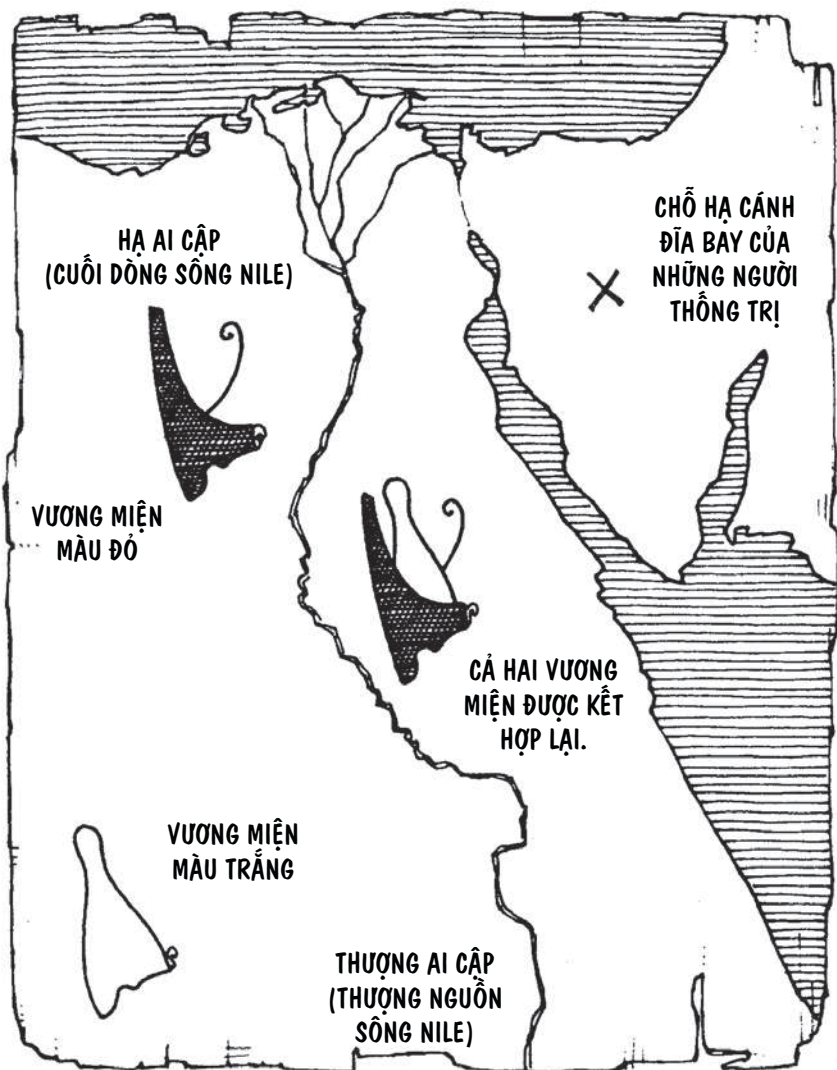
Trước khi Ai Cập trở thành một đế chế thì dọc bờ sông Nile đã xuất hiện những khu dân cư nho nhỏ, và mỗi khu dân cư như thế có một người thống trị. Những người mạnh mẽ nhất trong số họ xâm chiếm các khu dân cư hàng xóm và qua đó xuất hiện dọc sông Nile những vương quốc nhỏ.

Thêm một lần nữa, những người cầm đầu mạnh mẽ nhất lại khẳng định sức mạnh của họ và trở nên mạnh mẽ hơn nữa. Cuối cùng chỉ còn lại hai nhà vua – vua vùng Thượng Ai Cập với vương miện màu trắng, và vua vùng Hạ Ai Cập với vương miện màu đỏ.

Vào khoảng 3200 năm TCN, vua Menes của Thượng Ai Cập đã xâm chiếm Hạ Ai Cập, thống nhất cả hai vương miện, qua đó xuất hiện vương quốc Ai Cập, thứ mà ngày nay ta gọi là Ai Cập cổ.

Chỉ trong vòng 200 năm, từ một số lượng rất lớn những đất nước nhỏ đã trở thành một đại đế chế to lớn, hùng mạnh. Tại sao lại xảy ra chuyện đó được? Một số nhà lịch sử học tin rằng, những người cầm quyền mới là những người đến từ nước ngoài, từ những mảnh đất nằm ngoài Ai Cập – có nghĩa họ là những kẻ xâm lược. Nhưng có một điều chắc chắn: những người cầm quyền đầu tiên này to cao hơn và đầu óc cũng to hơn rất nhiều so với dân Ai Cập bản địa thời đó!

Một nhà lịch sử học danh tiếng khẳng định rằng, những người cầm quyền đó đến từ phương Đông. Còn một nhà lịch sử điên khùng danh tiếng khác thì khẳng định, họ đến từ một hành tinh lạ! Giờ đây người

ta đã tìm thấy xương cốt và hầm mộ của họ rồi... chỉ có điều chưa tìm thấy đĩa bay. Thôi thì tùy, bạn thích tin vào điều gì thì cứ việc tin. Nhưng dù họ có tới từ đâu chẳng nữa – con cháu không kém phần ấn tượng của họ chính là người đã xây nên các Kim Tự Tháp.

Bạn có khả năng trở thành vua Ai Cập?

Để trở thành vua, bạn phải cưới một nàng công chúa, là con cái của gia đình đang nắm ngai vàng trong tay. Bạn sẽ làm gì nếu trong hoàng tộc nọ có nhiều cô công chúa? Tính cách nào để trở thành nhà vua? Liệu bạn có...

- A) Giết chết tất cả các công chúa khác, chỉ trừ lại người bạn chọn làm vợ.
- B) Để các nàng công chúa khác cưới những người đàn ông lạ, sau đó bạn chiến đấu với đám đàn ông này để giành giật ngai vàng.
- C) Cưới tất cả các nàng công chúa?
- D) Tổng giam tất cả các nàng công chúa khác, ngoại trừ người bạn chọn?

Câu trả lời: Thường được chọn nhất là giải pháp C. Một nhà vua muốn có bao nhiêu vợ cũng được. Anh ta càng cưới nhiều công chúa thì ngai vàng càng chắc chắn thuộc về anh ta.

Bạn trên ngai vàng

Khi làm vua, dĩ nhiên bạn có rất nhiều nghĩa vụ...

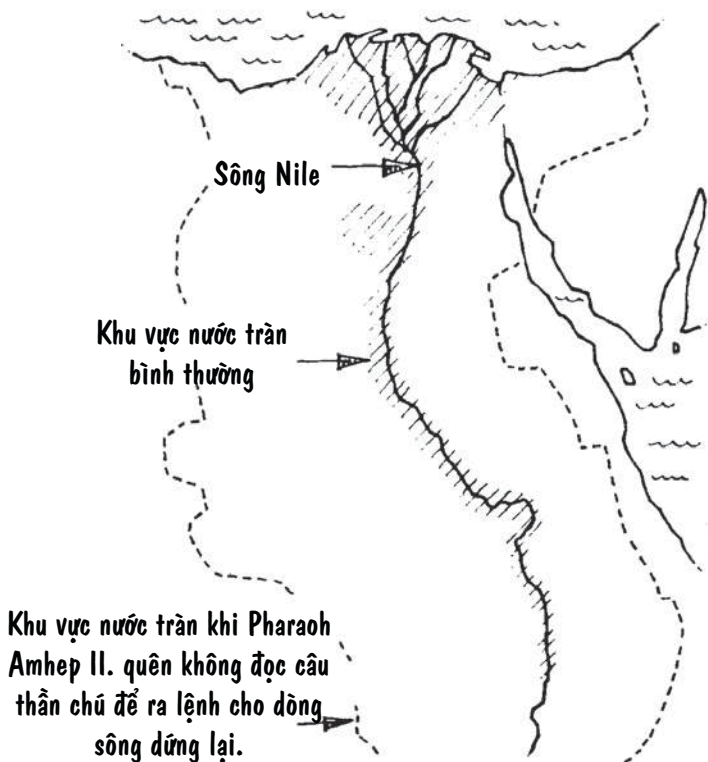
Cuộc kiểm tra Lễ Hội Set

Bạn có khỏe mạnh, nhanh nhẹn, dẻo dai không? Hy vọng là có nghe, bởi sau 30 năm cầm quyền, nhà vua sẽ phải tham gia “cuộc chạy đua thần Set” để chứng minh sức lực của mình. Cuộc kiểm tra gay gắt này được tổ chức vào ngày lễ thờ thần Set.

Người cầm đầu về mặt tôn giáo

Đừng có quên nghe: Bạn không chỉ là vua, mà còn là Thượng Đế. Mỗi sáng nhà vua phải hiến tế cho các vị thần thánh khác để mặt trời mọc lên. Nếu bạn quên hiến tế, mặt trời sẽ không mọc và thế giới sẽ kết thúc! (Nếu bạn làm biếng, cũng chẳng sao đâu. Các thầy tế sẽ làm việc này hộ bạn, sau đó còn ăn hộ bạn cả những món đồ hiến tế, có thể coi đây là một dạng trợ cấp tiền lương). Ngoài ra, bạn còn là người cai trị sông Nile. Hàng năm bạn phải tổ chức một lễ nghi trang trọng để yêu cầu sông dâng nước tràn lên bờ, phủ phủ sa ngập đất đai. Có thể mới được mùa.

Đứng đầu chính phủ

Một nhiệm vụ quan trọng của nhà vua là giữ gìn cho Thượng và Hạ Ai Cập thống nhất. Nghe có vẻ căng thẳng phải không? Đừng lo, có đủ các công chức giúp bạn cai trị.

Cách xưng hô với nhà vua

Nhưng xác suất để trở thành vua khá nhỏ, thường thì bạn sẽ là một công dân bình thường bằng da bằng thịt. Lúc đó dĩ nhiên bạn phải tỏ ra biết kính trọng đức vua đủ mực. Bạn không thể đơn giản gọi vua bằng chữ "vua". Như thế chắc chắn sẽ bỏ mạng. Bởi nhà vua được coi là linh thiêng. Gọi ông ta như thế là phạm tội báng bổ đấy.

Vì thế mà người Ai Cập nghĩ ra những cách xưng hô kính cẩn hơn. Danh từ thường được yêu thích nhất là "Pharaoh", nó có nghĩa là "ngôi nhà lớn" hay là "cung điện", bởi chính Chúa Trời sống trong cơ thể nhà vua.

Những vị tướng nổi danh

Tất cả các bức tranh vẽ tường đều chỉ ra nhà vua trong tư thế tướng thắng trận. Thế nếu ông ta có lần thua? Đừng lo, ông ta vẫn cứ được vẽ thành người chiến thắng! Ramesses II. đã chống lại người Hittite trong trận chiến vùng Qadesh, xứ Syria – và người Ai Cập ca tụng chiến thắng của ông ta. Còn dân Hittite cũng miêu tả chính trận chiến đó – trong phiên bản của họ thì chính người Hittite mới là kẻ chiến thắng!

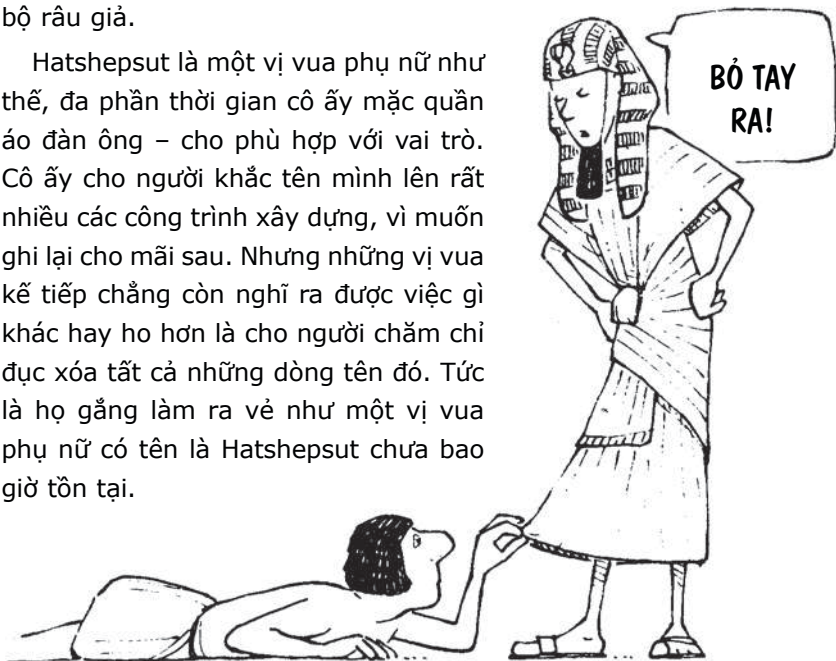

Vua hay nữ hoàng?

Vua xứ Ai Cập thường là đàn ông, rất hiếm khi là phụ nữ. Đúng, một phụ nữ cũng có thể trở thành vua! Lúc đó, thì mặc dù là nhân vật quyền uy nhất đất Ai Cập nhưng cô ấy vẫn không được phép xưng là Nữ Hoàng, cẩn thận đấy!

Vua đất Ai Cập đồng thời được coi là con trai của thần mặt trời Re. Mà con trai thì nhất thiết là đàn ông, phải không bạn? Từ đó suy ra vua phải là đàn ông, ngay cả khi thật ra anh ta là phụ nữ, rất là logic! Và nếu một khi vị vua đã không thể là đàn ông, thì ít nhất vị vua ấy cũng phải đeo một bộ râu cằm, nói ngắn gọn là một bộ râu giả.

Hatshepsut là một vị vua phụ nữ như thế, đa phần thời gian cô ấy mặc quần áo đàn ông – cho phù hợp với vai trò. Cô ấy cho người khắc tên mình lên rất nhiều các công trình xây dựng, vì muốn ghi lại cho mãi sau. Nhưng những vị vua kế tiếp chẳng còn nghĩ ra được việc gì khác hay hơn là cho người chăm chỉ đục xóa tất cả những dòng tên đó. Tức là họ gắng làm ra vẻ như một vị vua phụ nữ có tên là Hatshepsut chưa bao giờ tồn tại.

Nhưng nữ hoàng Ai Cập nổi danh nhất là Cleopatra lại không cần phải đóng giả đàn ông. Có thể bởi Cleopatra cai trị tới 1500 năm sau Hatshepsut – ngoài ra lại còn là người nước ngoài: bà vốn là người Hy Lạp.

Bi kịch của Tutankhamun... hoặc là: Bạn có muốn cưới ông mình?

Thời vua Akhenaten có một chuyện khó khăn. Ông ta điên khùng đến mức chỉ tin duy nhất vào một vị thần mà thôi: Thần Aten. Ông quan tâm nhiều đến thần Aten tới độ hoàn toàn quên đi chuyện phải bảo vệ Ai Cập trước những lực lượng thù địch. Các tướng lĩnh của ông vì thế mà nổi cơn thịnh nộ!

Nhà vua Akhenaten phải biến đi. Và ông cũng biến mất thật. Ông qua đời trong một hoàn cảnh kỳ quặc, bí hiểm. Trong vụ này chắc chắn có tay người chú của ông tên là Ay, vị công chức cao cấp nhất thời ấy.

Ay lo sao cho em trai của Akhenaten là Tutankhamun trở thành vị vua mới. Tutankhamun lúc đó mới lên 9 tuổi, nên dĩ nhiên chưa thể giải quyết được các vấn đề của đất Ai Cập. Ông chú tốt bụng Ay nhảy vào trợ giúp,... và qua đó nắm quyền lực khổng lồ.

Ông chú Ay giải quyết các câu hỏi về tôn giáo và kể cả chuyện bảo vệ đất nước. Nói cho chính xác thì ông ta một mình cai trị đất Ai Cập, trong khi Tutankhamun cùng cô vợ trẻ tuổi của mình là Ankhesenamun sống một cuộc sống yên ả. Họ đi săn rất nhiều.

Nhưng rồi Tutankhamun chết. Chết thế nào? Rất có thể hoàn toàn là một cái chết tự nhiên – nhưng lúc đó nhà vua mới có 18 tuổi. Liệu có phải nhà vua bị giết?

Có khả năng Tutankhamun nuôi ý định giật quyền thống trị ra khỏi tay ông chú Ay, mà người chú này sau nhiều năm trời đẹp đẽ lại không muốn trao trả quyền lực.

Sau khi Tutankhamun qua đời, ông chú Ay có hai khả năng để giữ vững quyền lực. Ông ấy có thể chiến đấu... nhưng làm như vậy rất có thể sẽ thua.

Hoặc là ông ấy có thể thay Tutankhamun mà cưới người vợ góa trẻ tuổi của nhà vua... tình cờ làm sao, người phụ nữ này chính là cháu ông ta.

Ankhesenamun hoàn toàn không thích cái ý tưởng phải cưới ông mình... thật là chuyện dễ hiểu, phải không bạn? Nhưng cô ấy biết làm sao? Ở vào địa vị của Ankhesenamun, bạn sẽ làm gì?

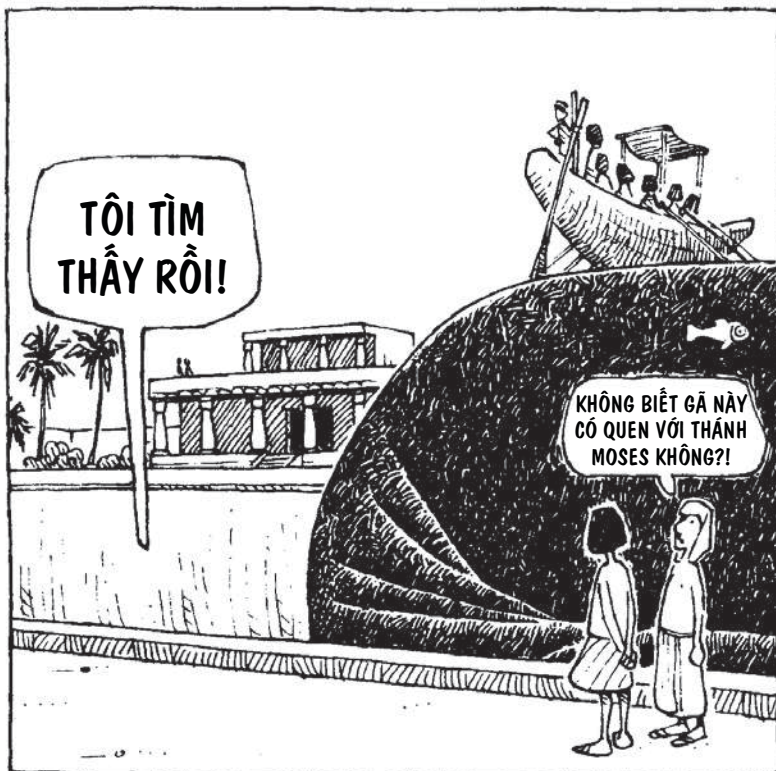
Ankhesenamun quyết định chọn giải pháp số 1 – chắc là bạn cũng vậy, đúng không? Cô ấy muốn cưới hoàng tử Zennanza, con trai đức vua của dân Hittite, mặc dù đám dân này chính là kẻ thù số một của dân Ai Cập! Nhà vua Hittite cho con trai lên đường tới cử hành đám cưới theo như kế hoạch, nhưng anh chàng tội nghiệp đó có đi mà không có tới. Anh ta bị giết giữa đường. Bạn thử đoán xem, ai giết vậy!

Ankhesenamun không còn cách nào khác là cưới người ông Ay. Chuyện tốt trong vụ này ư? Ay mặc dù trở thành vua, nhưng chỉ sống thêm được có bốn năm thôi. Một kết quả đích đáng!

Chuyện kỳ quái trong triều đình

1. Vua Pepy II. lên ngôi lúc 9 tuổi và điều hành đất nước cho tới khi đã già quá 100 tuổi! – lâu hơn bất kỳ một vị vua Ai Cập nào khác.

2. Vua Sneferu cho hai mươi người vợ của ông ta chèo thuyền trong ao của cung điện. Mọi chuyện diễn ra êm đẹp, cho tới khi một trong những người phụ nữ đó làm rơi cái kẹp tóc xuống nước. Cô ta phụng phịu, làm mình làm mẩy và không tiếp tục chèo thuyền nữa. Nhà vua ra lệnh. Người vợ không tuân lời. Cuối cùng nhà vua Sneferu sai thầy pháp thuật của triều đình đi tìm kẹp tóc. Người ta kể rằng ông thầy phù thủy đã lật một nửa cái ao úp lên trên nửa kia, và cuối cùng tìm được kẹp tóc.

3. Rất nhiều vị vua có thầy phù thủy của riêng mình. Một trong những ảo thuật gia triều đình đó có khả năng cắt đầu một con ngỗng rồi lại gắn liền lại, không hề khiến cho con vật bị chết. Có phải vụ đó cũng giống như tiết mục xiếc thời nay, khi người ta cưa một phụ nữ ra làm hai mảnh? Một ảo thuật gia danh tiếng khác lại có thể biến một nhóm sư tử hoang dã thành những con thú hiền lành nuôi trong nhà.

4. Một lần nọ, vua Ramesses II phải một mình đối mặt với cả một đội quân Hittite, bên ông chỉ có mỗi con sư tử đã được thuần hóa. Ông cầu xin thần Amun trợ giúp. Và thế là ngay lập tức có một đội quân liên minh xuất hiện. Kẻ thù bị đánh và dồn xuống một dòng sông và rất nhiều quân lính trong đoàn quân đó chết đuối. Vua Hittite bỏ cuộc và lập lại hòa bình với Ramesses – kể cả với con sư tử.

5. Khi xuống với vương quốc của Thần Chết, các vị vua không chỉ cần có cơ thể được ướp của họ, mà cần cả người hầu kẻ hạ: thư kí, đầu bếp, thợ may, thợ xây, v.v... - toàn bộ đoàn quân phục vụ. Đa phần các vị vua vì thế đã được chôn với tượng của đám người hầu.

Nhóm những ông vua đầu tiên đã theo đuổi một giải pháp triệt để hơn cho bài toán nhân viên trong Vương Quốc Bên Kia: những người hầu phải đi theo vua. Và vì họ không thể cứ sống nhàn mà lên đường ngao du vào vương quốc chết, nên trước khi khởi hành họ bị giết!

Chúng ta không biết liệu họ đã tự tử một cách tự nguyện hay bị người khác đẩy vào tự nguyện. Nhưng chúng ta biết được rằng, trong mộ của vua Zer có 338 người hầu, được hiến tế khi tiến hành mai táng cho ông ta. Chỉ tới vị vua thứ tám là Ka'a thì tục lệ man rợ này mới kết thúc.

Người Ai Cập coi việc hầu hạ nhà vua là một vinh dự lớn lao. Nhưng liệu bạn có làm việc cho ông ta không, nếu bạn biết từ đầu rằng khi ông ta qua đời cũng là thời điểm bạn phải bắt đầu chuyển du lịch dài lâu sang Vương Quốc Bên Kia?

6. Người La Mã xâm chiếm Ai Cập và biến mảnh đất này thành một phần của đế chế La Mã. Vậy là vương quốc Ai Cập đi tới kết thúc sau hơn 3000 năm tồn tại, một đế chế lâu dài hơn mọi đế chế khác trong lịch sử loài người. Thật ấn tượng, phải không bạn?

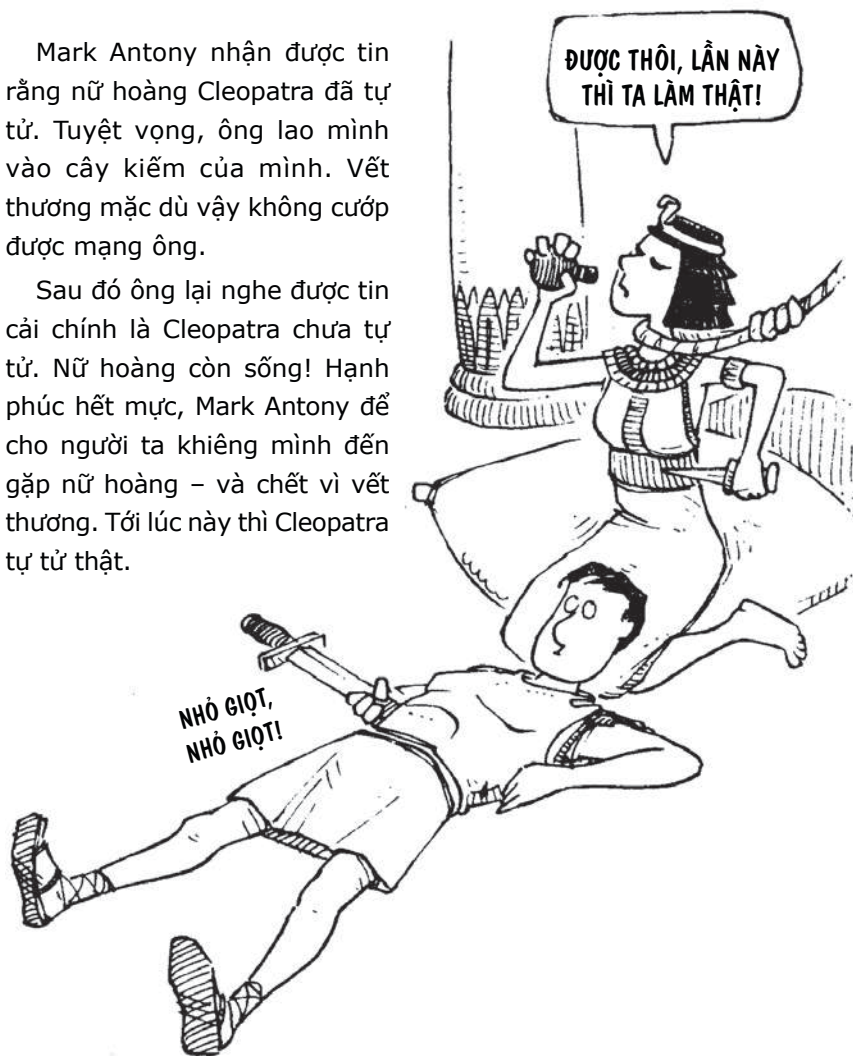
7. Những vị vua cuối cùng của đất Ai Cập không phải là người Ai Cập nữa, mà là người Hy Lạp. Sau khi Alexander Đại Đế xâm chiếm đất nước này vào năm 332 TCN, người Ptolemy đã cai trị Ai Cập gần 300 năm. Vị vua cuối cùng là một phụ nữ, nữ hoàng Cleopatra, người có một kết cục buồn thương.

Cleopatra yêu nhà cầm quyền La Mã là Julius Caesar – đáng tiếc ông này bị giết chết. Bây giờ nữ hoàng phải quyết định ủng hộ ai trong số những người kế tiếp ông ta – Augustus hay Mark Antony. Nữ hoàng chọn Mark Antony... và trở thành người tình của ông này.

Đáng tiếc, Cleopatra đã chọn lầm quân bài. Khi Augustus chiến thắng Marc Antony, nữ hoàng biết là thời điểm kết thúc của mình đã tới. Thật là một câu chuyện với đoạn kết buồn!

Mark Antony nhận được tin rằng nữ hoàng Cleopatra đã tự tử. Tuyệt vọng, ông lao mình vào cây kiếm của mình. Vết thương mặc dù vậy không cướp được mạng ông.

Sau đó ông lại nghe được tin cải chính là Cleopatra chưa tự tử. Nữ hoàng còn sống! Hạnh phúc hết mực, Mark Antony để cho người ta khiêng mình đến gặp nữ hoàng – và chết vì vết thương. Tối lúc này thì Cleopatra tự tử thật.

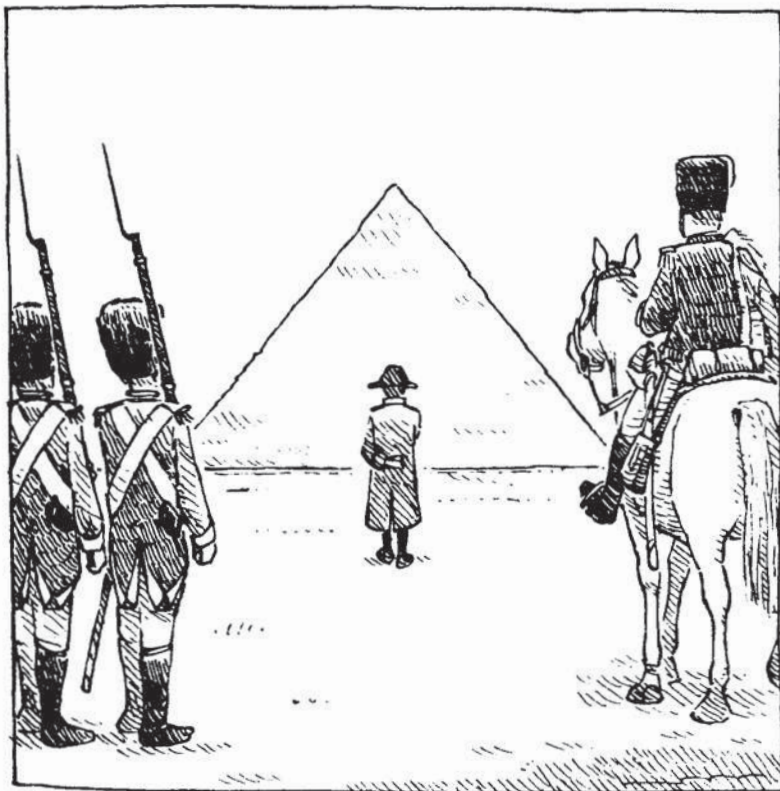

Các nguồn lực bí hiểm trong Kim Tự Tháp

Ngày 12 tháng 8 năm 1799

Đó là một vị vua quyền uy, người quyền uy nhất thời kỳ đó.

Vị vua quyền uy của thế giới mới đã tới đây để thăm những vị vua quyền uy của thế giới cũ. Không ai khác, đó chính là Napoleon Bonaparte, vua nước Pháp, vị tướng và nhà xâm lược thiên tài của châu Âu, người ngày đó muốn tận mắt nhìn ngắm Kim Tự Tháp Cheops.

Hướng dẫn viên cùng Napoleon đi mỗi lúc một sâu hơn vào Kim Tự Tháp cổ. Cuối cùng, họ đứng ở điểm giữa của Kim Tự Tháp, trong Phòng Vua. Hướng dẫn viên bắt đầu lên giọng giải thích và kể lại những gì mà ông ta biết về công trình xây dựng này, nhưng Napoleon giơ tay ngăn lại.

- Để tôi ở đây một mình! – nhà vua nói, dĩ nhiên nói bằng tiếng Pháp.

- Nhưng mà, thưa ngài...

- Ra ngoài!

- Xin theo ý ngài, thưa ngài, - hướng dẫn viên lẩm bẩm rồi biến vào bóng tối của đoạn đường dẫn ra ngoài. Napoleon còn lại một mình trong sự tĩnh lặng của căn phòng ấm áp. Phải một lúc lâu sau, vị quân vương vĩ đại đó mới đi ra. Hướng dẫn viên giơ ngọn đèn lên cao. Napoleon trắng nhợt như vôi và run rẩy toàn thân.

- Ổn cả chứ ạ? - hướng dẫn viên lo âu hỏi.

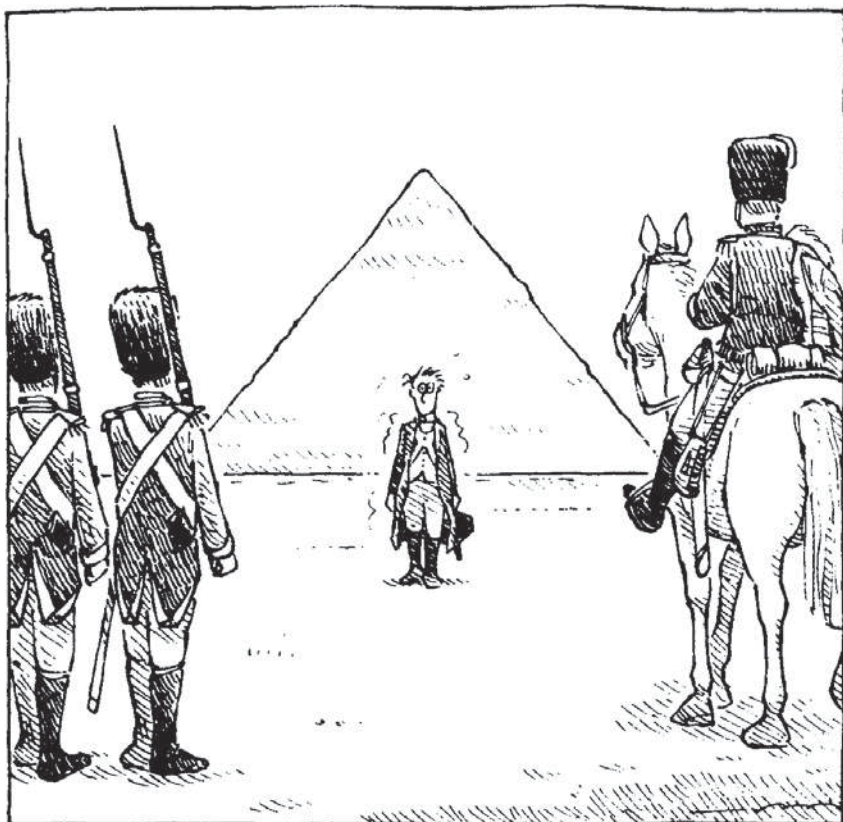
Napoleon như hoàn toàn không nhận ra ông ta. Thế rồi đột ngột, nhà vua nói bằng giọng khàn khàn: - Đừng bao giờ nói đến chuyện này!

- Thưa vâng, thưa ngài, - hướng dẫn viên nói và đưa Napoleon trở ra với cái nóng khô như rang của sa mạc Ai Cập.

Mãi sau này trong cuộc đời đầy biến động của ông, chính Napoleon là người nhắc lại sự kiện trên. Và ông hé lộ rằng ông đã gặp một chuyện không thể nào tin nổi trong Kim Tự Tháp đó. Ông nói bóng gió rằng ông đã nhìn thấy một phần tương lai của chính mình.

Về cuối, khi đã gần qua đời tại đảo St. Helena, có vẻ như ông đã thoáng cân nhắc đến khả năng kể lại chuyện này cho một người bạn nghe. - Nhưng mà thôi, - sau đó ông thều thào nói. - Để làm gì? Anh sẽ không bao giờ tin.

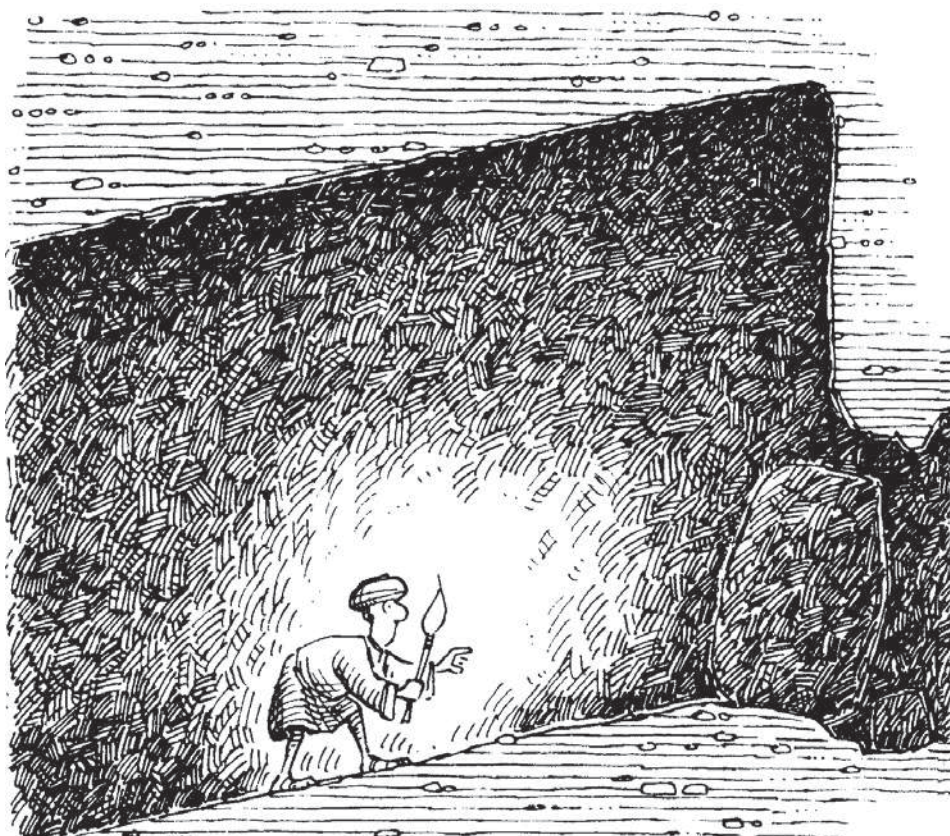
Ngay sau đó ông qua đời. Mang xuống dưới mồ bí mật của Kim Tự Tháp.

Pháp lực của các Kim Tự Tháp

Khoảng 1000 năm trước Napoleon đã có một vị quân vương hùng mạnh khác bước vào Phòng Nhà Vua trong Kim Tự Tháp đó. Vị vua này là Al Mamun, Caliph (lãnh tụ Hồi Giáo) vùng Baghdad. Một chàng trai trẻ tuổi dũng cảm, đã nghe kể rất nhiều về pháp lực của các Kim Tự Tháp và bây giờ muốn biết liệu chuyện đó có phải là sự thật.

Đa phần các Kim Tự Tháp khác vào thời điểm đó đã bị bọn cướp mộ phá cướp sạch trơn. Nhưng những tảng đá đồ sộ của Kim Tự Tháp Cheops cho tới nay vẫn ngăn chặn được mọi kẻ xâm nhập.

Thật sâu bên dưới Kim Tự Tháp có một phòng mộ - chắc là được tạo làm nơi an nghỉ cho vị vua trong trường hợp ông ta qua đời trước khi xây xong Kim Tự Tháp. Một căn phòng thứ hai dành cho vợ vua. Ngoài ra còn một căn phòng thứ ba nữa, nằm giữa Kim Tự Tháp.

Ngay khi quan tài đã được đưa vào phòng này, người ta sẽ lấp đường vào bằng những tảng đá granit đồ sộ. Al Mamun thấy rõ là cho tới nay chưa một kẻ cướp mộ nào tìm được đường xuyên qua những tảng granit đó. Nhưng vị Caliph trẻ tuổi có đầy đủ quyết tâm - và có rất nhiều công nhân.

Họ đào những con đường mới xuyên qua các tảng đá đồ sộ nọ rồi cuối cùng lọt được vào phòng trung tâm. Al Mamun bước vào. Vị vua trẻ tuổi này đã nghe rất nhiều huyền thoại về những bí mật rình ẩn nơi đây: Những tấm bản đồ cổ đại chỉ ra đường đi của các vì sao, những tấm bản đồ thế giới, kim loại quý, vàng cũng như các vật bí hiểm ví dụ như thủy tinh không vỡ.

Thế nhưng Phòng Vua trống rỗng – chỉ có duy nhất một chiếc quan tài bằng đá. Cả quan tài này cũng... rỗng không!

Vậy là vua Cheops chưa bao giờ được mai táng trong quan tài này. Tại sao vậy? Nếu Kim Tự Tháp này không phải là ngôi mộ của ông, thì người ta xây nó để làm gì?

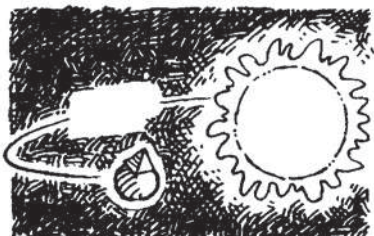
Cho tới hôm nay câu đố này vẫn chưa tìm được giải đáp. Rất có thể câu trả lời thật đơn giản: vua Cheops được mai táng ở một nơi khác, bởi người ta xây Kim Tự Tháp không kịp thời hạn. Nhưng rất nhiều người thấy lời giải thích này quá đơn giản.

Có đến hàng tá các nhà khoa học đưa ra các giả thiết khác nhau, giả thiết nào cũng táo bạo.

Nếu Kim Tự Tháp không được xây làm nhà mộ, vậy thì cho mục đích nào đây? Kim Tự Tháp có thể dùng vào việc gì? Đề nghị nào trong số những đề nghị sau đây khiến bạn ưng ý nhất?

Các giả thuyết hay ho về Kim Tự Tháp

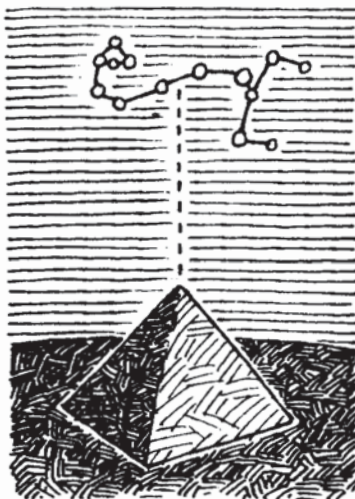
1. Kim Tự Tháp Cheops là một dạng máy tính. Dựa vào chiều dài các mặt, chiều cao cũng như các góc, người ta có thể tính ra mọi thứ trên đời. Kim Tự Tháp cho ta biết cách tính chu vi một đường tròn, một khi ta biết đường kính.

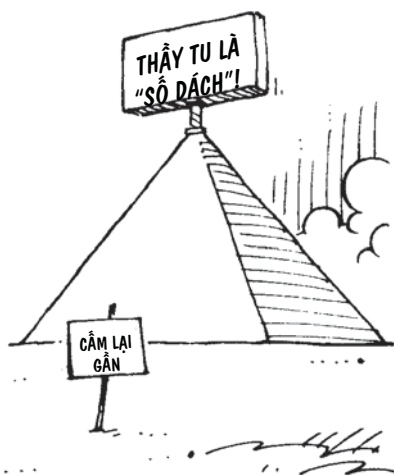

2. Dùng Kim Tự Tháp Cheops, người Ai Cập có thể tính được khoảng cách giữa Trái Đất và Mặt Trời cũng như tốc độ ánh sáng.

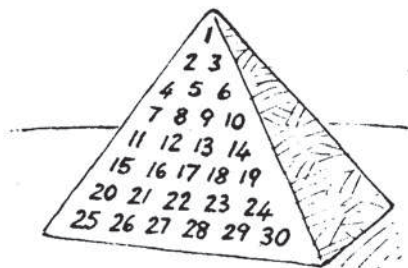
3. Kim Tự Tháp là một dạng tử vi toán học - người ta có thể dựa vào nó mà đoán ra tương lai.

Học viện nghiên cứu Kim Tự Tháp tại London khẳng định rằng, Kim Tự Tháp này đã báo trước được sự kiện đóng đinh chúa Giê-su cũng như Đại Chiến Thế Giới Thứ Nhất. Mà như vậy chưa đủ đâu nghe. Người ta đồn nó còn dự báo rằng Trái Đất sẽ tan nát vào năm 2979.

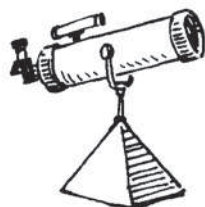

5. Kim Tự Tháp Cheops là một dạng đài thiên văn để quan sát và ghi lại chuyển động của các ngôi sao.

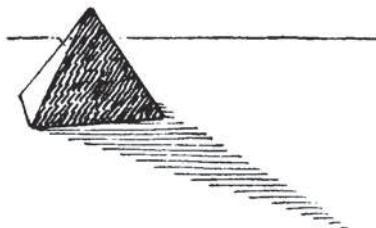

7. Kim Tự Tháp Cheops là một đồng hồ mặt trời, bóng của nó hắt xuống các viên đá lát có khắc các vạch đánh dấu giờ và các ngày trong năm.

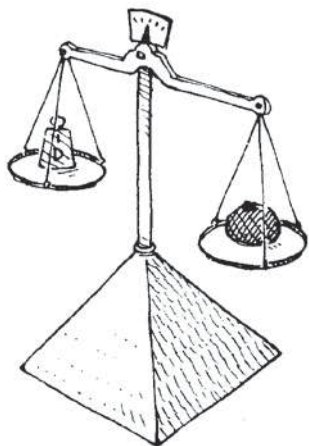
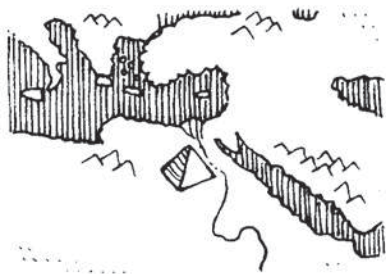
4. Kim Tự Tháp Cheops là bằng chứng cho cả thế giới thấy được kiến thức cũng như quyền lực của các thầy tu Ai Cập. Đám thầy tế đó đã thuyết phục vua Cheops cho xây Kim Tự Tháp và để nhà vua trả mọi khoản tiền. Thế nhưng khi nhà vua qua đời, họ hoàn toàn không muốn đưa ông vào trong công trình xây dựng hoành tráng đó nữa.

6. Kim Tự Tháp Cheops là một cuốn lịch khổng lồ, người Ai Cập sử dụng nó để xác định thời lượng của một năm, chính xác tới ba vị trí sau dấu phẩy thập phân.

8. Kim Tự Tháp Cheops được sử dụng nhằm mục đích định hướng và được coi là điểm xuất phát cho việc vẽ và đo đạc các bản đồ đồng ruộng – tương tự như địa điểm Greenwich⁽¹⁾ ngày nay.

9. Kim Tự Tháp Cheops là nơi gìn giữ lý tưởng cho các quả cân cũng như các đơn vị đo chiều dài của thế giới cũ. Chính phủ cần các chuẩn mực để chắc chắn là đám con buôn làm ăn tử tế. Nhưng các quả cân thời đó được làm bằng đồng và chúng sẽ bị mài mòn cũng như nhẹ đi qua sử dụng – nhiều khi chúng còn được các tay con buôn láu cá “sửa đổi” chút chút.

10. Trung tâm của Kim Tự Tháp là nơi tập trung các nguồn lực thiên nhiên vượt ngoài sức tưởng tượng của con người. Ở đây có thể xảy ra những sự kiện kỳ quặc và tuyệt vời. Ngoại trừ kỷ niệm gây sốc của Napoleon, còn một loạt các khách du lịch khác đã bị ngất hoặc sa vào những cơn mê mẩn khi vào đến Phòng Vua.

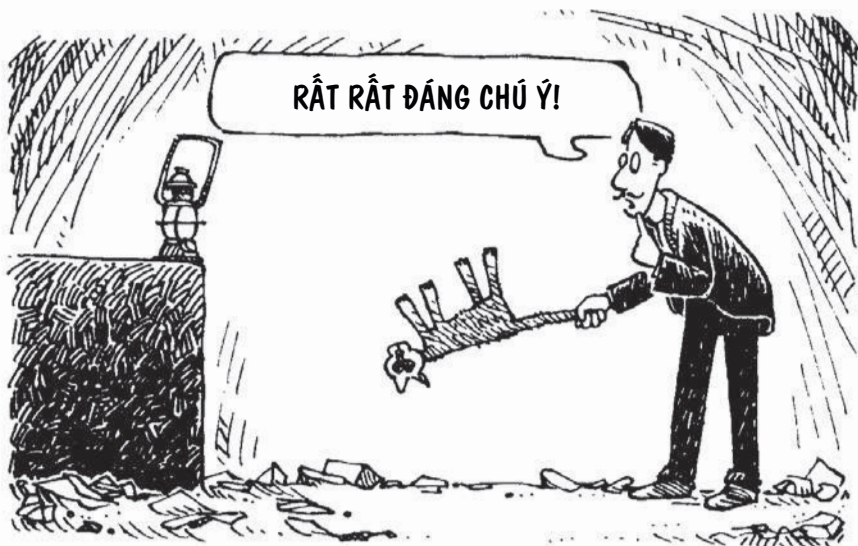

1. Nơi quy ước kinh tuyến gốc (số 0) đi qua, đặt tại Anh.

Chú ý! Người nghiên cứu các Kim Tự Tháp được gọi là nhà Kim Tự Tháp học... còn kẻ này ra những ý tưởng điên khùng về Kim Tự Tháp được gọi là một nhà Kim Tự Tháp ngu ngốc học!

Hình dáng thần kỳ của Kim Tự Tháp

50 năm sau khi Napoleon chạm phải các nguồn lực của nó, lại có một người Pháp khác tên là Bovis đến thăm Kim Tự Tháp Cheops. Trong lòng Kim Tự Tháp lúc đó là một cảnh hỗn độn. Rác rưởi mọi góc ngách, một con mèo đi ngang đã lạc vào đây mà chết. Bovis xem xét thật kỹ cái xác. Xác mèo không bị thối rữa như người ta suy đoán, mà được giữ rất tốt, hầu như xác ướp – mặc dù hoàn toàn không được bôi một thứ dầu nào mà cũng không được quấn vải. Bovis suy ra rằng phải có một nguyên nhân khiến cho xác mèo được gìn giữ tốt như thế - nguyên nhân đó là các nguồn lực của Kim Tự Tháp.

Chắc bạn đã có lần nhìn thấy người ta dùng kính lúp để tập trung các tia nắng mặt trời vào một điểm duy nhất. Bovis suy ra rằng hình dạng của Kim Tự Tháp cũng theo cách đó đã tập trung các nguồn lực thiên nhiên mạnh mẽ.

Quay trở lại nước Pháp, ông bắt đầu thí nghiệm. Bovis tạo ra các mô hình Kim Tự Tháp và đặt nhiều loại thực phẩm vào bên trong đó, những thứ thực phẩm bình thường ra sẽ ôi thiu và hỏng hóc khá nhanh. Thí nghiệm cho Bovis nhận thấy thực phẩm được đặt vào mô hình Kim Tự Tháp sẽ tươi lâu hơn rất nhiều so với những gì người ta mong đợi!

Trên 100 năm sau, vào năm 1959, có một kỹ sư xứ Czech là Karel Drbal đọc về những thí nghiệm của Bovis. Ông tự hỏi, liệu Kim Tự Tháp có giúp giữ kim loại tốt hơn chẳng. Bởi dao cạo râu ngày đó là món hàng quý hiếm trong nước Czech, nên Karel Drbal đặt vài chiếc dao cạo râu đã cùn vào mô hình một Kim Tự Tháp, mong chúng không bị cùn thêm nữa. Ngài kỹ sư đã ngạc nhiên xiết bao khi thấy chúng sắc bén trở lại.

Thật là một phát hiện vĩ đại! Drbal muốn lo lắng sao cho ý tưởng này không bị người khác đánh cắp. Ông muốn bảo vệ phát minh của mình bằng con đường pháp luật và vì thế mà ông chạy tới Cơ quan xét và cấp bằng sáng chế.

Vào tuần sau đó, khi Drbal quay trở lại, vị công chức tỏ ra ngỡ ngàng hết sức.

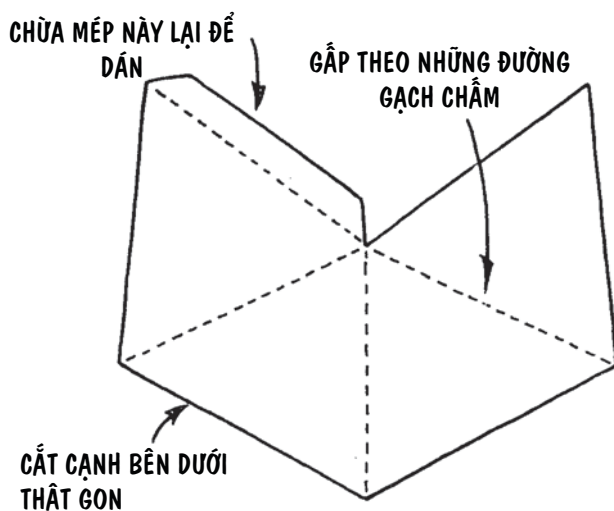
Drbal đã bán ý tưởng này cho một hãng nọ, hãng này sau đó thành công vang dội với trò sản xuất Kim Tự Tháp bằng nhựa và bán làm đồ mài sắc dao cạo râu. Người dân Czech tin chắc là phương pháp này hữu hiệu.

Bạn cũng tin chứ?

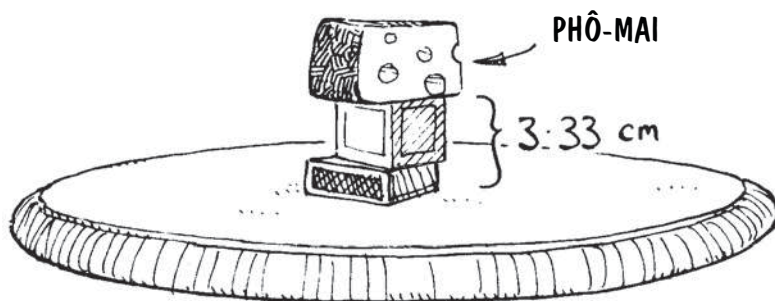
Thí nghiệm Kim Tự Tháp

Liệu Kim Tự Tháp có những nguồn lực đặc biệt hay không, tốt nhất là bạn hãy tự thử.

1. Hãy tạo nên một Kim Tự Tháp bằng bìa carton. Bạn cần 4 hình tam giác cân có đáy dài 15,7cm và chiều dài các cạnh bên là 14,94cm.

2. Đặt một miếng bánh mì, phô-mai hoặc mẫu đồ ăn khác lên một bục nhỏ, sao cho nó đứng cách mặt đất chính xác 3,33cm.

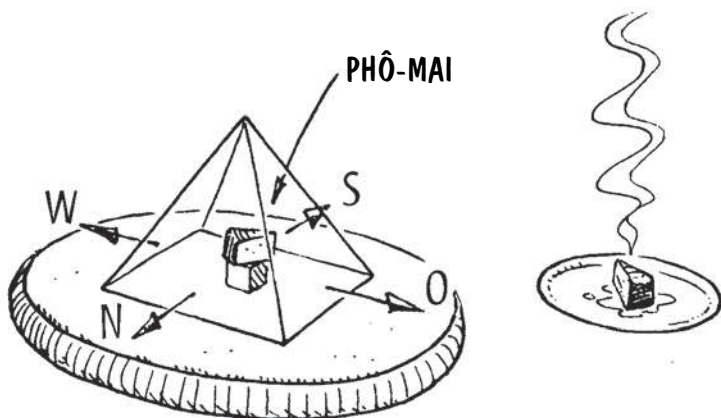

3. Giờ thì úp Kim Tự Tháp bằng bìa carton của bạn lên trên, sao cho món ăn nằm chính giữa Kim Tự Tháp.

4. Xoay Kim Tự Tháp hay bục để đồ sao cho 4 cạnh của nó chỉ chính xác về bốn hướng Bắc, Nam, Đông, Tây.

5. Hãy để một mẫu thức ăn tương tự như thế ở ngoài Kim Tự Tháp.

6. Hàng ngày kiểm tra cả hai mẫu thức ăn.

Mẫu thức ăn nào sẽ ôi thiu hay hỏng mốc đầu tiên? Nếu bạn thấy rằng mẫu thức ăn trong Kim Tự Tháp tươi lâu hơn, thì rõ ràng bạn vừa chứng minh là các Kim Tự Tháp có hiệu ứng đặc biệt của chúng.

Bạn đã biết chưa?

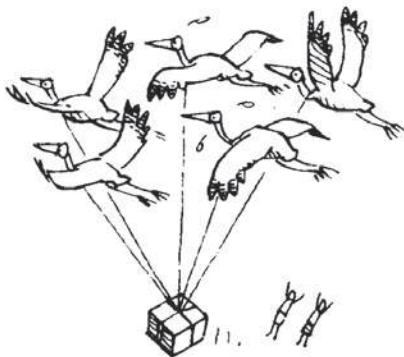
Vào thời kỳ Thế Chiến Thứ Nhất (1914-1918), trong hàng ngũ binh lính có lan truyền một tin đồn rằng dao cạo râu sẽ bị cùn nếu người ta để chúng ta ngoài ánh trăng. Lưỡi của con dao cạo râu thật sắc, bởi nó được tạo bởi các tinh thể nhỏ tí xíu. Áp lực của ánh trăng đủ để khiến cho những tinh thể này cùn đi. Liệu những thể lực bên trong một Kim Tự Tháp có mài sắc thêm cho những tinh thể này, giống như bảo vệ thực phẩm trước hiện tượng ôi thiu hoặc ướp xác cho một con mèo chết?

Kim Tự Tháp

Mười dữ liệu ẩn tượng về Kim Tự Tháp

1. Người ta cho rằng, Kim Tự Tháp vốn là nhà mộ của Pharaoh.

2. Các Kim Tự Tháp được làm bằng những tảng đá vuông đồ sộ. Cho tới ngày nay vẫn không ai biết người ta đã vận chuyển những tảng đá đồ sộ đó bằng cách nào, bởi thời đó con người chưa biết đến bánh xe. Và làm sao mà chúng có thể được nâng lên cao tới thế khi chưa có cần cẩu?

3. Các căn phòng để quan tài trong Kim Tự Tháp được chất đầy những đồ châu báu quý giá không thể tả, những thứ mà Pharaoh sẽ cần đến trong Vương Quốc Bên Kia.

4. Những món đồ châu báu này dĩ nhiên hấp dẫn và rủ rê bọn cướp mộ u tối. Những người xây Kim Tự Tháp làm cửa giả, cầu thang giả và những đoạn hành lang giả để dẫn lũ cướp mộ sau này đi lạc hướng.

5. Diện tích đáy của Kim Tự Tháp Cheops (230x230m) tương ứng với con số khổng lồ là từ 7 đến 8 sân bóng đá.

6. Phòng Vua trong Kim Tự Tháp Cheops có độ lớn của một ngôi nhà nhỏ (dài 10 mét, rộng 5 mét, cao 6 mét).

7. Các Kim Tự Tháp đứng không xa sông Nile, bởi các tảng đá đã được vận chuyển bằng đường thủy từ nơi khai thác đến công trình xây dựng.

8. Tất cả các Kim Tự Tháp đều đứng ở bờ Tây của sông Nile – tức là hướng mặt trời lặn. Chuyện này có nguyên nhân tôn giáo.

9. Các Pharaoh được mai táng kèm với những lời hướng dẫn tôn giáo, trợ giúp cho chuyến đi vào vương quốc Thần Chết. Những lời hướng dẫn cổ nhất được tìm thấy trong các bức vách của phòng để quan tài, sau này chúng được khắc trên cả quan tài. Qua một thời gian nữa, chúng được viết lên giấy cói Papyrus, cuộn tròn lại rồi đặt vào trong quan tài. Những đoạn văn đó miêu tả nhiều con đường khác nhau để đi tới vương quốc Thần Chết, và chúng nổi danh dưới cái tên *Sách Chết* của xứ Ai Cập.

10. Dân Hy Lạp cổ đã biết đi du lịch đến thăm các Kim Tự Tháp. Họ kể rằng đã có trên 100 000 nô lệ xây dựng suốt 10 năm trời mới xong duy nhất một Kim Tự Tháp. Mặc dù con số này hôm nay vẫn còn đứng trong không ít bộ sách lịch sử, nhưng có lẽ nó không đúng đâu. Cánh công nhân thời đó không phải là nô lệ, mà là thợ thủ công, và chắc là chỉ có chừng 75 000 người làm việc trong 5 năm trời cho một Kim Tự Tháp. Vì những lý do sức khỏe, họ nhận được một phần lương dưới dạng tỏi và củ cải đỏ.

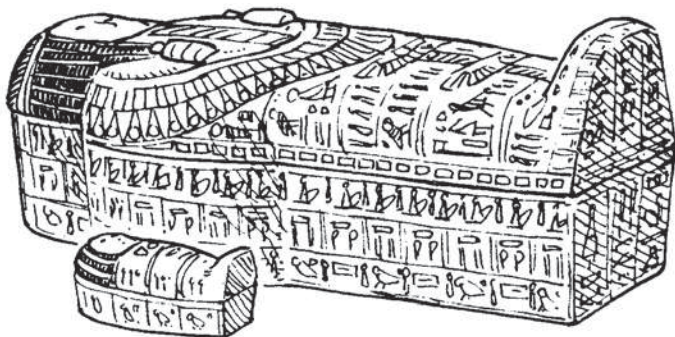

Hãy kiểm tra kiến thức của các bậc bọ chúa... e hèm, không phải, các thầy cô giáo của bạn

Các thầy cô giáo không phải là người biết hết mọi thứ đâu nghe! Thật buồn thương, nhưng mà là sự thật! Hãy thử ông giáo của bạn với những câu hỏi đúng hoặc sai dưới đây. Nếu ông giáo bạn biết nhiều hơn tám câu trả lời đúng, thì ông ấy thật sự là một thiên tài đấy!

Đúng hoặc sai?

1. Xác ướp thường được mai táng cùng những bức tượng nhỏ.

2. Gỗ được coi là thứ quý hiếm, bởi đất Ai Cập ngày ấy có rất ít cây. Đó là một trong các nguyên nhân khiến người Ai Cập biết xử lý đá tốt đến như thế.

3. Người ta cho rằng, người Ai Cập đã đặt các tảng đá to lên các loại xe trượt tuyết rồi vận chuyển chúng đến các Kim Tự Tháp đầu tiên, bởi thời đó họ chưa biết đến khái niệm bánh xe.

4. Có những Pharaoh được mai táng với một quyển Sách Chết có tên là "Cuốn sách của bò cái thần".

5. Trong tư cách là nhà mộ, các Kim Tự Tháp đã bị lỗi một tới cả ngàn năm – khoảng từ 1800 tới 800 TCN.

6. Trong Kim Tự Tháp có để tất cả thứ mà nhà vua cần tới cho cuộc sống của ông ta sau cái chết... kể cả một nhà vệ sinh.

7. Kim Tự Tháp bậc thang xứ Saqqara là công trình xây dựng lớn đầu tiên của thế giới.

8. Kim Tự Tháp Cheops được xây bởi khoảng 2 300 000 tảng đá.

9. Đất Ai Cập có tất cả trên 90 Kim Tự Tháp.

Câu trả lời: Tất cả những lời khẳng định trên đều ĐÚNG!

Một chuyện tiểu lâm cực kỳ xưa cũ về những người Ai Cập cổ

Mười dữ liệu về các Kim Tự Tháp mà chắc bạn sẽ không bao giờ cần tới...

1. Nếu cắt Kim Tự Tháp Cheops ra thành những khúc dày 30cm, bạn có thể xây một bức tường cao 1 mét bao quanh toàn bộ nước Pháp. Và nếu có rất nhiều thời gian, bạn có thể cắt chúng một lần nữa ra thành những thanh dày 6cm rồi đặt chúng cạnh nhau – và qua đó xây được một con đường lên tới tận Mặt Trăng!

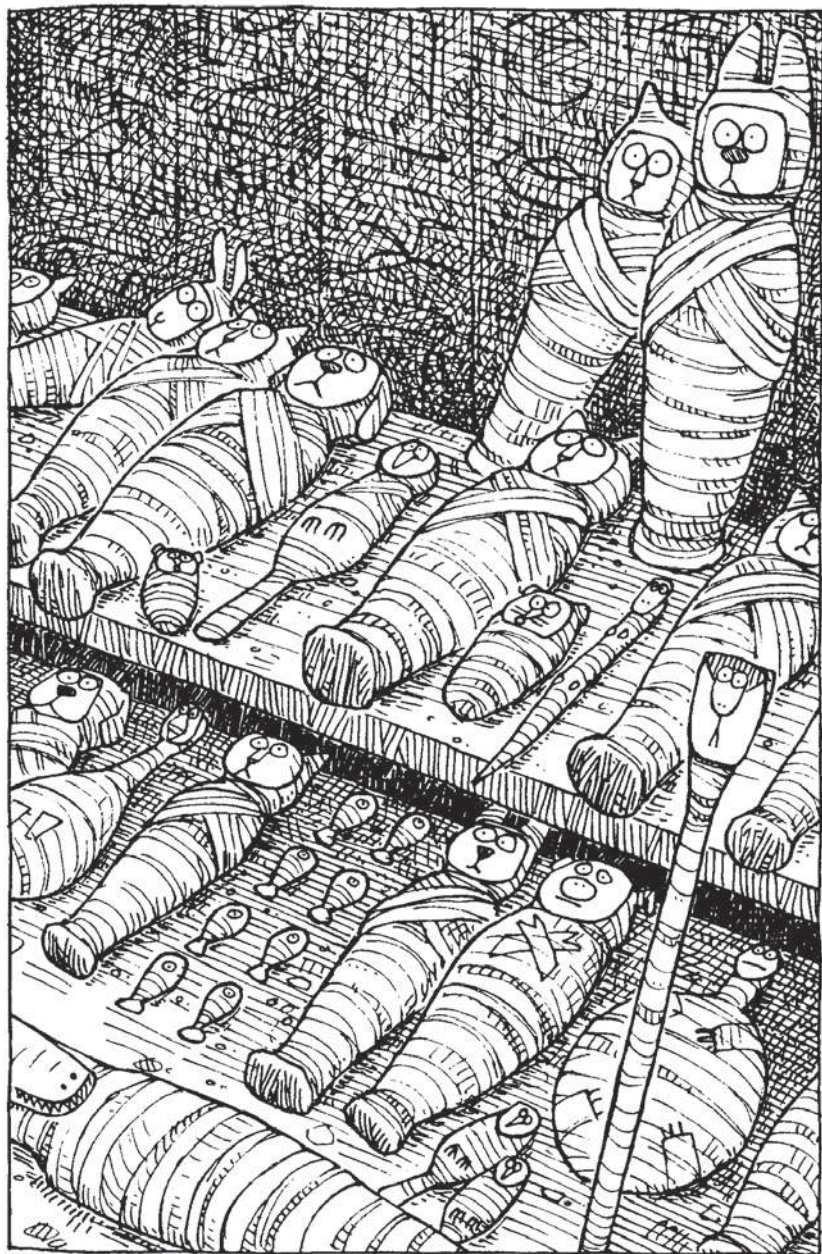
2. Một số người khẳng định, các Kim Tự Tháp không phải là những nhà mộ khổng lồ, mà là kho chứa lương thực hoặc kho chứa đồ châu báu.

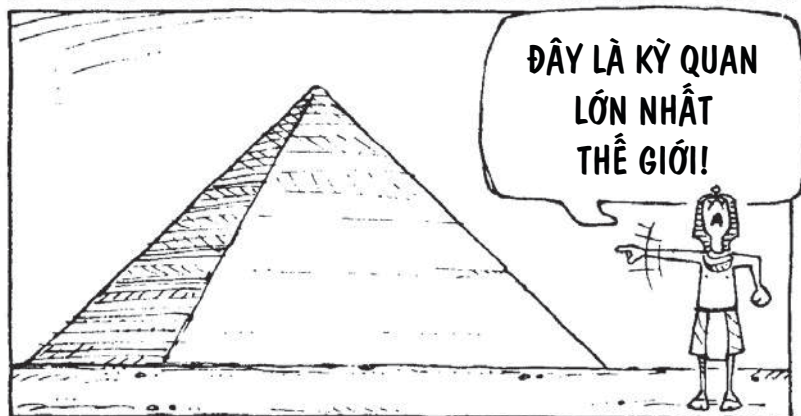
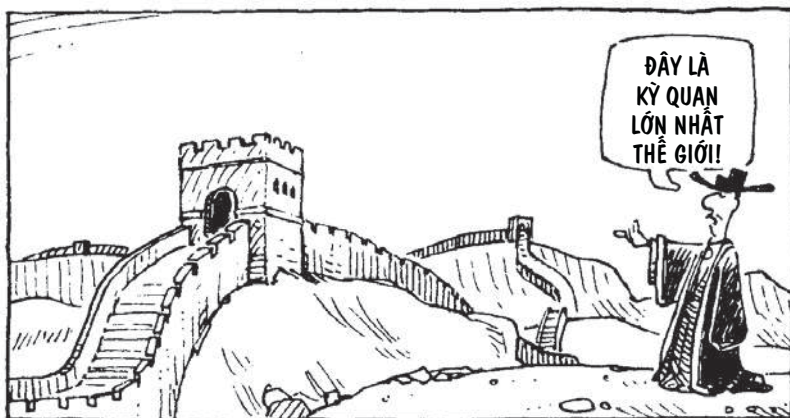
3. Chắc là chỉ trong vòng vài trăm năm sau khi các Pharaoh được mai táng, các Kim Tự Tháp đã bị cướp bóc. Những nhà mộ duy nhất còn nguyên vẹn cho đến thời kỳ chúng ta không phải là các Kim Tự Tháp, mà là các nhà mộ trong núi đá. Các nhà mộ đó là của Tutankhamun và hoàng hậu Heterpheres.

4. Người Ai Cập không phải chỉ ướp xác các Pharaoh, mà ướp xác cả những con thú yêu của Pharaoh. Bốn bốn chân tội nghiệp đó được chôn cùng ông chủ để làm bầu làm bạn với ông chủ sau cái chết.

5. Một Kim Tự Tháp cỡ trung bình phải nặng khoảng 5.400.000 tấn. Một tảng đá vuông cỡ trung bình cũng nặng bằng hai chiếc ô tô (2,5 tấn). Còn tảng đá lớn nhất trong Kim Tự Tháp Mykerinos nặng tới 285 tấn – tức là khoảng 200 đến 250 chiếc ô tô gộp lại.

6. Những người xây nên Kim Tự Tháp đánh lừa bọn cướp mộ bằng cách chặn cuối hành lang bằng một tảng đá khổng lồ, rồi đổ thạch cao cho nó. Nếu bọn tội phạm biết gõ cho rơi lớp thạch cao ra, chúng sẽ đứng trước một tảng đá và... đầu hàng. Lối vào thật sự thường là một cửa ngầm, được giấu trên một khúc trần hành lang nào đó.

7. Người Ai Cập không có những công cụ đo đạc chính xác làm bằng kim loại. Họ sử dụng các cuộn dây có khả năng co giãn. Mặc dù vậy Kim Tự Tháp Cheops đã có một độ chính xác tới 20cm cho một chiều dài 230 mét (tức là tỷ lệ lỗi nằm dưới 0,1%). Những người xây để Kim Tự Tháp còn làm việc chính xác hơn nữa – góc đông nam nhích cao hơn góc tây bắc có 1cm.

8. Các Kim Tự Tháp không phải là các công trình lớn nhất do con người tạo nên, Vạn Lý Trường Thành của Trung Quốc ít nhất cũng ấn tượng y như vậy; Kim Tự Tháp Quetzacoatl tại Mexico có chiều cao đầy ấn tượng là 54 mét và có dung tích là 3,3 triệu m³ (Kim Tự Tháp Cheops “chỉ có” 2,5 triệu m³ thôi). Các Kim Tự Tháp Ai Cập mặc dù vậy chắc chắn là những công trình bằng đá cổ nhất thế giới.

9. Các nhà mộ đầu tiên có mái bằng. Chúng có tên là “Mastabas” (ghế đá), bởi trông hình thù của chúng tương đối giống những chiếc ghế làm bằng bùn được đặt trước các ngôi nhà nông dân. Các nhà mộ Mastabas có thể bị cướp bóc dễ dàng. Vì vậy mà đã có người xây một Mastabas nhỏ hơn chồng lên cái thứ nhất, rồi lại xây tiếp một cái nhỏ hơn nữa chồng lên trên... rồi lại một cái nữa... cứ thế cho tới khi có được một Kim Tự Tháp bậc thang.

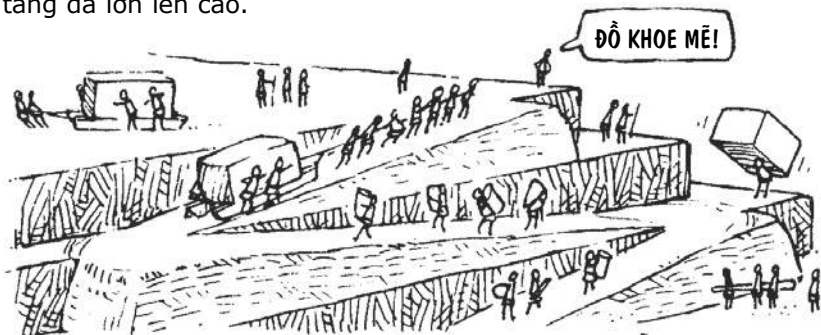
10. Vì đã xảy ra khá nhiều tai nạn nên ngày nay người ta cấm trèo lên các Kim Tự Tháp. Nếu bạn muốn làm điều đó, bạn cần phải có giấy phép đặc biệt.

TIN MỚI NHẤT (ngày 7 tháng 1 năm 1993)

Khi dọn dẹp cách Kim Tự Tháp Cheops Giza có vài mét, một nhóm các nhà khảo cổ học đã vô tình phát hiện ra phần đổ nát của một Kim Tự Tháp nhỏ. Qua đó, số lượng các Kim Tự Tháp mà chúng ta biết được tăng lên thành 96.

Cách xây dựng một Kim Tự Tháp (khi người ta có chừng 80.000 người bạn)

1. Hãy chùi cho nền đá sạch cát sa mạc.
2. Làm bằng phẳng diện tích đấy – để kiểm tra, bạn chờ tới khi mực nước sông Nile dâng tràn lên chỗ đó và quan sát kỹ lưỡng.
3. Dựa vào sao Bắc Đẩu để xác định phương Bắc.
4. Đo chính xác một hình vuông làm đế, bốn cạnh của nó nằm chính xác theo bốn hướng Đông, Tây, Nam, Bắc.
5. Từ điểm giữa của hình vuông, bạn đặt lớp đầu tiên bằng các tảng đá vôi nặng từ 2-3 tấn.
6. Cứ mỗi lớp đá mới lại nhỏ hơn lớp dưới một chút. Hãy xây những đường dốc nằm bên cạnh Kim Tự Tháp, để có thể đẩy những tảng đá lớn lên cao.

7. Đừng quên xây các khúc đường đi cũng như phòng mộ. Phòng mộ cần phải nằm chính xác bên dưới đỉnh Kim Tự Tháp.
8. Giờ bạn bọc ra ngoài cho Kim Tự Tháp đã hoàn tất một lớp đá vôi được đánh bóng.
9. Phá đi các đường dốc vận chuyển đá tảng, thay vào đó bạn xây một đường đi bộ từ bờ sông tới Kim Tự Tháp.
10. Chờ cho tới khi Pharaoh qua đời. Ướp xác cho ông ta rồi mai táng cùng các đồ châu báu, đưa vào trong Kim Tự Tháp. Và đừng quên đóng kín cửa vào (để phòng bọn cướp mộ!)

Làm cách nào trang trí cho một Kim Tự Tháp

1. Đi tìm một Pharaoh thích hợp cho một Kim Tự Tháp mới – bởi chính ông ta sẽ cần tới các nghệ sĩ.

2. Phủ lên những bức tường bên trong một lớp thạch cao nhẵn nhụi, bạn sẽ vẽ lên trên lớp thạch cao này.

3. Sử dụng các cành cây nhỏ làm bút. Bạn đưa một cành như thế lên miệng mà cắn, cắn nữa, cắn cho tới khi đầu nó tòe ra thành các sợi nhỏ.

4. Để vẽ, bạn cần 9 màu khác nhau: đen, xanh dương, nâu, xanh lục, xám, đỏ, trắng và vàng – cuối cùng là màu thời trang của Đế Chế Mới: Màu hồng.

5. Bạn vẽ một ô lưới các hình vuông lên tường – để có thể định hướng và biết hình nào cần vẽ vào vị trí nào.

6. Đừng quên phong cách của người Ai Cập. Mặt được vẽ nghiêng, mắt được vẽ từ phía trước. Cả chân cũng vẽ hơi nghiêng một chút, vẽ làm sao để nhìn thấy cả hai bờ vai. Vị trí của nhân vật càng quan trọng bao nhiêu, cần phải vẽ người đó lớn bấy nhiêu!

Tốt nhất là bạn vẽ bức tranh trên lên giấy kẻ caro. Nếu bạn có vài người giúp đỡ thì cả nhóm có thể vẽ toàn bộ một bức tranh tường. Nhưng cẩn thận: Nếu muốn làm đẹp các phòng khách trong gia đình mình, đầu tiên phải hỏi ý kiến cha mẹ bạn đã nghe – nếu không sẽ lòi thối to đấy!

Xác ướp đầy pháp lực

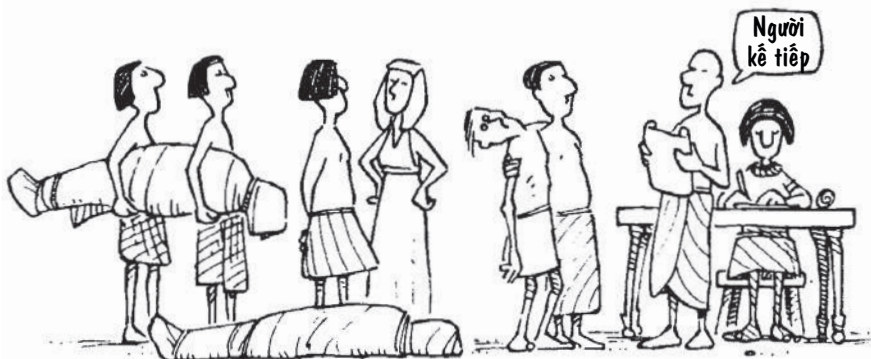
Bạn đã biết chưa?

1. Mummy (xác ướp) là từ Ả Rập cho khái niệm *Bitum*, đây là một dạng nhựa được sử dụng trong y học. Khi những người Ả Rập phát hiện ra những xác ướp đầu tiên, họ cứ tưởng xác ướp được quét bên ngoài một lớp nhựa.

2. Người Ai Cập tin rằng thế giới này rồi tới một lúc nào đó sẽ tan vỡ, lúc đó họ sẽ tiếp tục sống trong Vương Quốc Bên Kia. Cho chuyến đi dài lâu tới đó, họ cần một cơ thể của mặt đất này. Nếu cơ thể đó bị thối rữa, bị phân hủy, họ sẽ không thể thực hiện được cuộc hành trình kể trên.

3. Những người làm nghề ướp xác người chết được gọi là "người ướp xác". Họ làm việc với các xác chết trong các xưởng ướp xác, thứ còn được họ gọi là "ngôi nhà xinh đẹp". Nhưng ở đó trông chẳng đẹp xinh chút nào đâu, trông giống lò mổ hơn.

4. Thuở đầu chỉ có người giàu mới đủ tiền thuê ướp xác. Sau này ướp xác trở thành một ngành làm ăn nở hoa kết trái, và kể cả những người nghèo nhất cũng ra sức tiết kiệm tiền nong để được ướp xác khi qua đời.

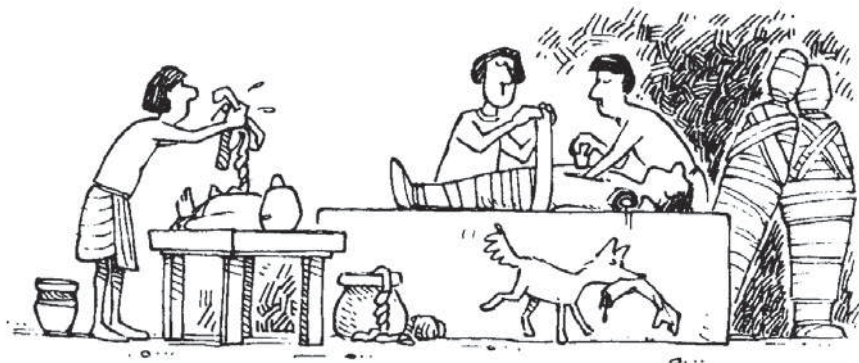

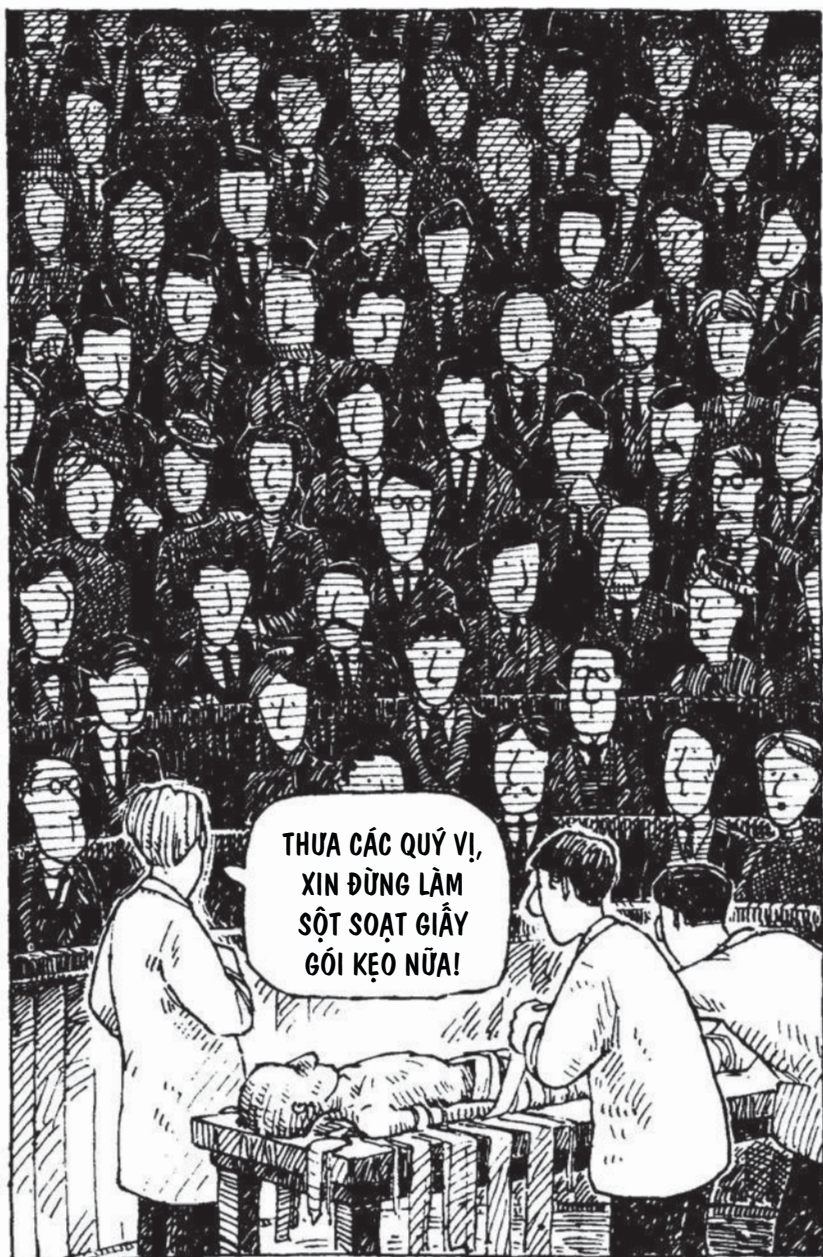
5. Thiên nhiên vùng Ai Cập rất thuận lợi cho việc ướp xác. Một người nông dân qua đời cách đây 5000 năm đã được mai táng trong lớp cát sa mạc nóng bỏng. Xác chết khô, sau này nổi danh dưới cái tên "Ginger", đã được sa mạc gìn giữ tốt hơn so với nhiều xác ướp khác. Ginger hiện thời được trưng bày trong Viện bảo tàng Anh quốc tại London.

6. Cơ thể con người có tới trên 75% là nước. Tất cả những gì ướt và ẩm sẽ nhanh chóng hư thối. Vì thế mà người ta cần thứ gì đó hút thật nhanh các chất lỏng trong cơ thể người chết. Đầu tiên người ta sử dụng cát, nhưng cát làm cho da quá căng. Sau này người ta phát hiện ra rằng một loại muối có bên bờ những con hồ vùng Cairo lại là thứ thích hợp hơn. Nó hầu như không thay đổi ngoại hình người chết.

7. Khi những người ướp xác làm việc cầu thả thì xác ướp sẽ không giữ được lâu. Chúng đổi màu tối, trở nên khô, nứt rạn và dễ gãy vỡ. Khi một phần cơ thể bị hư thối hoặc rụng ra – hoặc bị một con chó rừng ăn mất – cánh ướp xác sẽ thay thế bằng một khúc vải lanh hoặc gỗ. Nếu sinh thời người đó đã mất đi một bộ phận cơ thể, người ta sẽ tặng cho anh ta phần cơ thể đó, được làm bằng gỗ, cho đầy đủ trong chuyến du hành tới Vương Quốc Bên Kia.

8. Các nhà khảo cổ học đã tìm ra những xác ướp được quấn trong những đoạn vải lanh dài tới vài trăm mét.

9. Qua việc nghiên cứu các xác ướp, người ta biết được đôi điều về những con người đó lúc còn sống: Ramesses II. thuở đương thời có bộ mặt chi chít trứng cá, Ramesses III. là một chàng béo phì. Nhà vua Sequenenre đã kết thúc cuộc đời bằng một cái chết không mấy đẹp đẽ. Bằng chứng là những vết thương nặng nề trong xương sọ. Máu vẫn còn dính trên tóc, mặt nhẵn nhúm vẻ đau đớn. Rất có thể nhà vua đã bị giết chết trong khi ngủ, mà cũng có thể nhà vua đã chết trong chiến trận. Nhưng chắc chắn là ông ta đã được ướp xác một cách vội vàng khủng khiếp, bởi thậm chí cả mái tóc ông trước đó cũng không được gội rửa cho tử tế.

10. Tại nước Anh thế kỷ XIX, mỗi lần mở một xác ướp là một lần người ta xúm lại ham mê theo dõi! Tiến sĩ Pettigrew của Viện Phẫu Thuật Hoàng Gia đã biến các sự kiện này thành những màn trình diễn ngôi sao. Trong những ngày lạnh buốt của tháng một vé vào cửa cũng được bán sạch trong chốc lát. Đến nỗi tổng giám mục xứ Canterbury cũng có lần phải về tay trắng. Y hết như tại nhà hát, khán giả cũng được mời mọc dùng một chút đồ uống sau "buổi trình diễn". Một trong những xác ướp của Pettigrew đã lộ rõ ra là đồ giả; bên trong lớp vải quần chỉ có giẻ rách và đồ độn mà thôi.

11. Ngài công tước xứ Hamilton khẳng khẳng đòi phải được Pettigrew ướp xác sau khi chết. Còn ngài tiến sĩ thì hạnh phúc vô bờ bến, sau suốt 20 năm mở băng cho các xác ướp, mãi rồi ông ta mới có cơ hội quần một xác ướp! Ngay sau khi ngài công tước qua đời vào ngày 18 tháng 8 năm 1852, tiến sĩ Pettigrew lập tức vào việc. Xác ướp được mai táng trong một quan tài cổ bằng đá của xứ Ai Cập, nhưng kể từ đó tới nay quan tài chưa được mở ra lần nào. Vì thế mà ta không biết, liệu ông Pettigrew có tạo được xác ướp tốt như người Ai Cập thuở xưa không.

12. Khi dân Ai Cập gia nhập đạo Thiên Chúa rồi sau này gia nhập đạo Hồi, họ dần dần chia tay với niềm tin rằng họ cần đến cơ thể của thế giới này cho Vương Quốc Bên Kia. Vì vậy mà họ không cần ướp xác nữa.

Làm cách nào để tự tạo được xác ướp

Theo những kiến thức khoa học của chúng tôi và theo các bản báo cáo của nhà sử học Herodotus, thì những người Ai Cập ngày xưa ướp xác theo quy trình sau:

CẢNH BÁO

Đây thật sự là một quy trình nhồn nhũ, bẩn tởm. Đừng làm trong chính căn bếp của mẹ bạn nghe (cha mẹ bạn sẽ không mấy vui thích đâu) – mà cũng đừng dùng căn bếp của trường bạn!

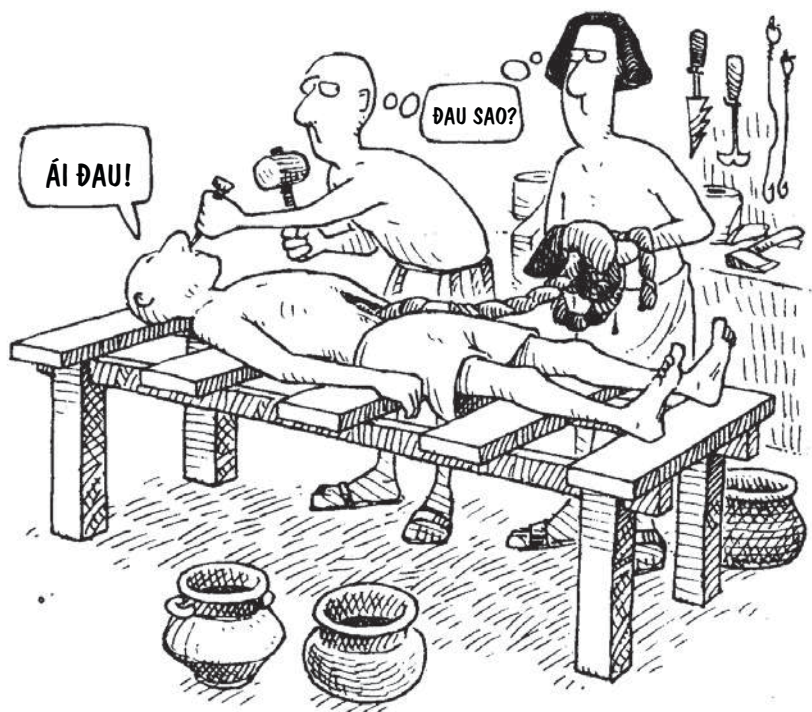
- 1.** Hãy xoáy cho ra một ông Pharaoh đã chết.
- 2.** Đưa xác chết đó vào xường ướp xác (hồi xưa nó thường là một túp lều, bởi không khí trong lều sẽ thông thoáng hơn trong nhà!)
- 3.** Cởi quần áo của xác chết ra, đặt nó lên một bàn gỗ. Đây chính là bàn ước xác. Mặt bàn chỉ là các thanh gỗ đóng cách nhau khá xa, để người ta có thể tiếp cận xác chết từ phía dưới (yếu tố rất quan trọng cho việc quấn giẻ!)
- 4.** Lấy não bộ ra khỏi xác chết bằng cách dùng đục và búa đục xuyên qua lỗ mũi bên trái, thông thẳng lên đầu.

Với một móc sắc, người ta xuyên qua mũi và móc não bộ ra.
(Herodotus, người đến thăm Ai Cập năm 455 TCN.)

Những chuyên gia ướp xác khác thì chọc một đầu dây thép vào một vị trí đằng sau mắt trái, khoan vào đầu, dùng que đâm một hồi để não bộ nát vụn ra, sau đó “múc từng thìa não ra ngoài” bằng các công cụ đặc biệt.

Bạn có thể vứt bỏ não bộ đi (hay cho mèo ăn). Người Ai Cập coi não bộ là thứ không cần thiết cho cuộc sống ở Vương Quốc Bên Kia.

- 5.** Hộp sọ đã rỗng bây giờ được đổ đầy một hỗn hợp thuốc muối và thạch cao – một chất liệu rất chắc.

6. Bây giờ bạn mổ phần cơ thể ra – những chuyên gia ướp xác đã phần thường đưa việc này sang cho cánh “mổ xác” làm hộ.

Họ lấy ra tất cả các cơ quan nội tạng, rửa sạch chúng một cách cẩn thận bằng rượu cọ. Sau đó, họ lấp đầy khoang bụng bằng nhựa cây cùng một số loại cỏ khác rồi khâu kín vết mổ lại. Bây giờ người ta sẽ để xác chết ngâm trong dung dịch thuốc muối suốt 70 ngày, sau đó rửa sạch lần nữa, dùng những loại băng dài và mảnh bằng vải lanh quấn từ đầu xuống chân rồi phủ ra ngoài một lớp bảo vệ.

(Herodotus, người đã đến thăm Ai Cập năm 455 TCN.)

Tổng số giẻ quấn có thể đạt tới diện tích 375 m²; điều đó có nghĩa: người ta có thể dùng chỗ giẻ này phủ đầy một sân chơi bóng rổ! (Câu hỏi ở đây chỉ là, làm như vậy có ích gì không.)

7. Nếu muốn, bạn cũng có thể quấn cùng xác chết những câu thần chú mạnh mẽ, được viết trên giấy cói Papyrus, hoặc được viết bằng mực trực tiếp lên giẻ quấn. Những câu thần chú như thế sẽ dọa nạt cho đám hồn ma độc ác bay đi chỗ khác – nhưng không đủ sức dọa nạt bọn cướp mộ!

8. Mắt có thể được thay thế bằng đá đen. (Ramesses II. đã có hai con mắt làm bằng hành!)

9. Làm đầy tất cả những khoang còn rỗng của xác chết bằng khăn hoặc đất sét, sao cho xác chết trông thật giống như chủ nhân của nó thời còn sống, sau đó khâu thật kín. Chỉ duy nhất trái tim được để lại trong cơ thể, bởi khi vào Vương Quốc Bên Kia nó sẽ được chính thần Osiris đưa lên bàn cân.

10. Hãy tạo một mặt nạ giống mặt người sống như có thể, để phủ lên phần mặt. Vì mặt nạ này sau đó sẽ được dát một lớp vàng nên bạn cứ thẳng thắn đòi ông vua trả thật nhiều tiền, và nhớ đòi lúc ông ta còn sống!

11. Đặt xác ướp vào một quan tài (nếu còn tiền thì đặt quan tài này vào một quan tài lớn hơn rồi lại đặt toàn bộ vào một quan tài lớn hơn nữa).

12. Đưa dạ dày, gan, ruột và phổi, mỗi thứ vào một bình đặc biệt (xem trang 58), đổ thêm thuốc muối vào đó rồi làm kín miệng bình lại một cách chắc chắn.

13. Bây giờ bạn thực hiện nghi lễ mở miệng - nếu quên làm điều này, xác ướp khi xuống Vương Quốc Bên Kia sẽ chẳng ăn được mà cũng không uống nổi, chẳng nói được mà cũng không thở được nốt, nhớ đấy nghe!

14. Bây giờ bạn đóng quan tài lại. Đưa quan tài vào ngôi mộ, đó là một Kim Tự Tháp, đóng kín đường vào nhà mộ, bảo vệ cho nó đôi phần trước đám cướp của. (Bảo vệ quan tài thôi nghe, bạn đừng có lo cho xác ướp. Xác ướp có một linh hồn gọi là Ba – linh hồn này có thể rời quan tài bất cứ lúc nào nó muốn. Bạn có thể nhận ra một linh hồn Ba ngay từ cái nhìn đầu tiên: Nó có mình chim và đầu người.)

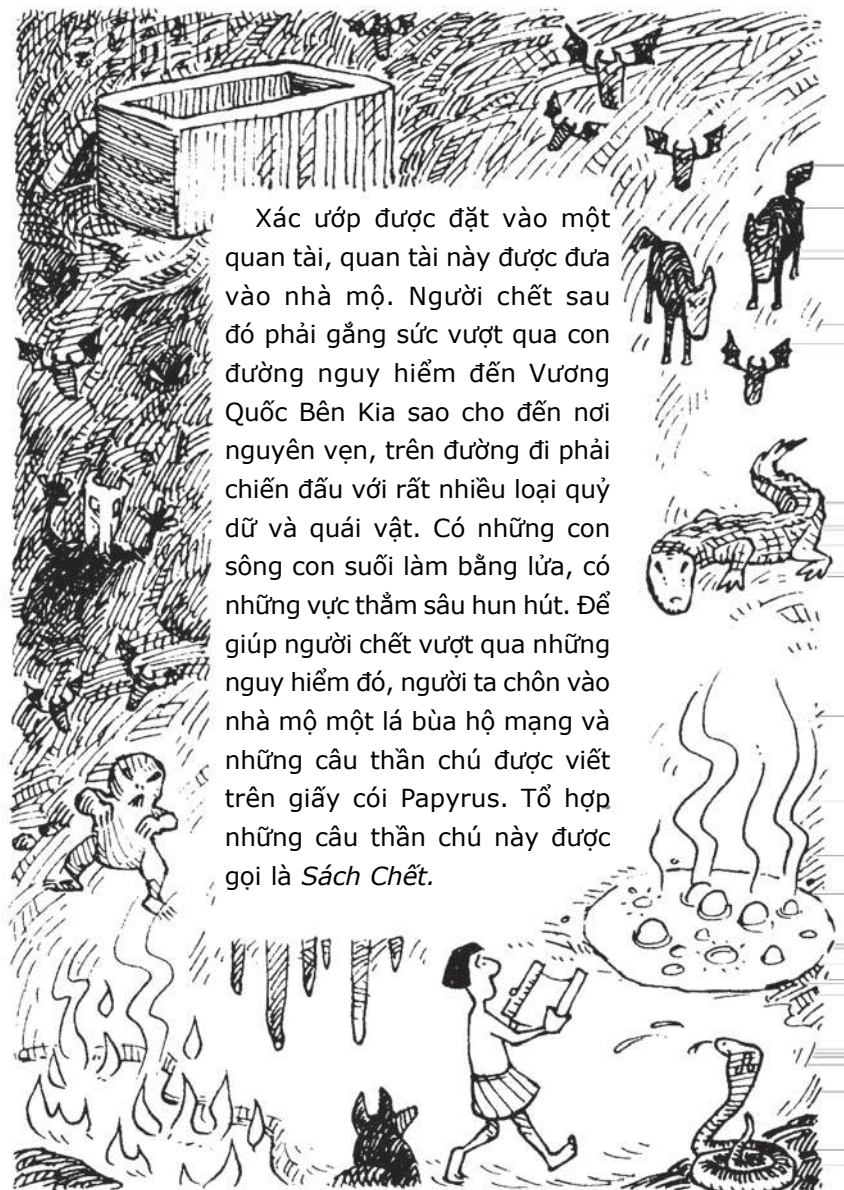
Giờ bạn hát một bài ca cho người đã khuất. Một bài ca đóng mộ Ai Cập cổ có lời như sau:

*Hỡi thần linh, xin hãy đón nhận con người này,
Hãy cho anh ta nghe, như thần linh nghe,
Hãy cho anh ta nhìn, như thần linh nhìn,
Hãy cho anh ta đứng, như thần linh đứng,
Hãy cho anh ta ngồi, như thần linh ngồi.*

(Bạn phải tự nghĩ ra một giai điệu của riêng mình, bởi chúng tôi không biết âm nhạc thời Ai Cập cổ nghe ra sao! Chắc là một dạng hát ngân nga đi kèm với trống và lục lạc.)

16. Tổ chức một bữa tiệc mừng người chết thật tốt với ê hề thức ăn và thật nhiều âm nhạc. Tất cả đều được mời tới - ngoại trừ xác ướp!

Chuyện gì sẽ xảy ra với xác ướp

Xác ướp được đặt vào một quan tài, quan tài này được đưa vào nhà mộ. Người chết sau đó phải gắng sức vượt qua con đường nguy hiểm đến Vương Quốc Bên Kia sao cho đến nơi nguyên vẹn, trên đường đi phải chiến đấu với rất nhiều loại quỷ dữ và quái vật. Có những con sông con suối làm bằng lửa, có những vực thẳm sâu hun hút. Để giúp người chết vượt qua những nguy hiểm đó, người ta chôn vào nhà mộ một lá bùa hộ mạng và những câu thần chú được viết trên giấy cói Papyrus. Tổ hợp những câu thần chú này được gọi là *Sách Chết*.

Khi người chết đã vượt qua tất cả các hiểm nguy đó, anh ta sẽ bước đến bên cánh cổng dẫn vào Vương Quốc Bên Kia, nơi những người bạn đã qua đời trước anh ta đang chờ sẵn. Nhưng trước khi vào trong, anh ta còn phải vượt qua cuộc thử thách gay gắt nhất.

Trong phòng xử án, trái tim anh ta sẽ được đưa lên một đĩa cân. Trên đĩa cân kia người ta đặt chiếc lông vũ của sự thật, có chứa tất cả những câu nói dối mà anh ta từng thốt ra khi còn sống. Liệu hồn nếu trái tim nhẹ hơn lông vũ! Ba vị thần hùng mạnh – Osiris, Anubis và Thot – sẽ quyết định về kết quả cuộc đo đếm này.

Khi trái tim vượt qua cuộc thử thách này, anh ta mới được bước vào miền đất dành cho những người đã chết. Nếu trái tim quá nhẹ, nó sẽ bị nuốt chửng bởi “kẻ tham ăn”, một thứ quái vật vừa là cá sấu vừa là hà mã vừa là sư tử.

Và thế là người chết “toi” cho đến mãi mãi!

Hãy tự làm cho mình một cái bình đựng cơ quan nội tạng

Cơ quan nội tạng là một vấn đề khá gớm guốc, vì thế mà chúng được lưu trữ trong những chiếc bình đặc biệt được gọi là Canopic. Người Ai Cập làm những cái bình này bằng đất nung. Nhưng bạn cũng có thể lấy một chai nhựa cho đơn giản tiện lợi.

Bạn cần:

Một cái bình phun bằng nhựa

Màu vẽ

Đất sét nhân tạo

Giấy vẽ

Bút chì màu

Cát hoặc đá cuội.

Hồ dán

1. Mở nút chai ra, súc rửa chai cho thật kỹ.
2. Bạn cắt một tờ giấy vẽ sao cho nó quấn vừa khít một vòng quanh chai.
3. Vẽ lên giấy các biểu tượng của chữ tượng hình Ai Cập cổ – cho việc này, trong sách có không ít lời mách bảo.

4. Dán tờ giấy bao quanh phía ngoài chai.
5. Đổ cát hoặc đá cuội vào trong chai để canopic của bạn đứng vững.
6. Dùng đất sét nhân tạo nặn nút chai có hình một trong bốn con trai của thần Horus:

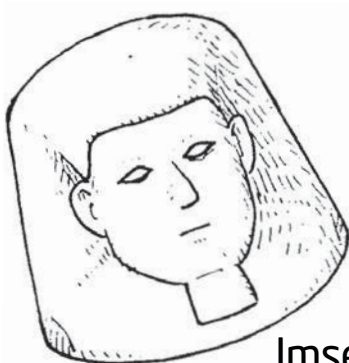
Imsety – đầu người, canh chừng cho gan;

Duamutef – đầu chó, canh chừng cho dạ dày;

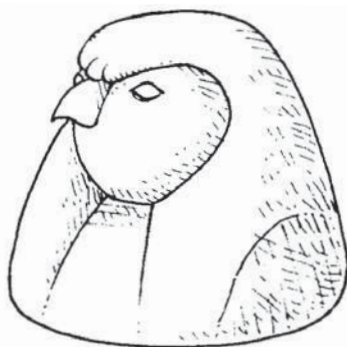
Qebehsenuef – đầu chim đại bàng, canh chừng cho ruột;

Hapi – đầu khỉ (loại khỉ đầu chó), canh chừng cho phổi.

Qebehsenuef

Imsety

Duamutef

Hapi

Số phận kỳ quặc (nhưng mà là sự thật) của một số xác ướp...

Bột phù phủ

Nhà vua Charles II (1630-1685) của nước Anh sưu tầm bụi và bột rơi ra từ các xác ướp cổ, rồi xoa chúng lên khắp người. Nhà vua tin rằng làm như vậy thì "sự hùng vĩ cổ đại" của các xác ướp sẽ "thấm vào" người ông.

Chất đốt rẻ tiền

Vào khoảng năm 1800, người ta phát hiện được nhiều xác ướp đến độ giá trị của chúng nhanh chóng giảm xuống. Khi thiếu gỗ và than đốt, một số xác ướp đã được người ta sử dụng làm gỗ đốt cho đầu máy xe lửa. Những người dân nghèo vùng Thebes sử dụng giẻ quần xác ướp để đun nấu.

Trang trí nội thất

Những chiếc hộp sang trọng chứa tay, chân hoặc những phần thú vị của một xác ướp là những đối tượng được yêu thích, chúng thường được trưng trên những bức lò sưởi sang trọng đất Anh.

Pháp lực phù thủy

Nhà văn nổi danh William Shakespeare người Anh hình như đã có lần thú nhận: "xác ướp" là một trong những phụ gia đặc biệt trong món đồ uống phù thủy của vở kịch "Macbeth".

Nguyên vật liệu cho họa sĩ

Rất nhiều họa sĩ của thế kỷ thứ XVI tin chắc rằng nếu trộn bột xác ướp vào màu vẽ thì tranh của họ sẽ không bị nứt rạn khi phơi khô.

Những lời mách bảo và mách khéo cho cách sử dụng xác ướp

Hình I: Bột pháp thuật 	Hy vọng bột không tan trước khi quyền lực tàn
Hình II: Củi đốt 	Cho thêm một tảng chân xác ướp nữa vào lò sưởi đi anh. Làm ơn đi, anh yêu!
Hình III: Trang trí nội thất 	Đáng tiếc là chúng tôi chỉ đủ tiền mua một cái đầu gối thôi
Hình IV: Món uống phù thủy 	Tôi đọc pháp chú là "xác ướp" chứ có phải là "mẹ ướp" đâu!
Hình V: Màu vẽ 	

Dùng xác ướp làm thuốc

Từ đầu thế kỷ thứ XIII cho tới gần thế kỷ thứ XVII, các xác ướp Ai Cập thật sự đã bị người ta băm nhỏ ra và bán làm thuốc. Đám người bán hàng tuyên bố rằng nó giúp bệnh nhân chống lại mọi thứ bệnh tật trên đời, từ những khúc tay chân bị gãy lìa qua ngộ độc rượu cho tới một loạt những đau đớn khác. Mãi tới cuối thế kỷ thứ XVI chính phủ Ai Cập mới ra lệnh cấm xuất khẩu xác ướp.

Thật nhanh chóng, người ta phản ứng bằng cách biến những xác chết còn tươi roi rói thành xác ướp giả! Một khách du lịch người Pháp thời đó có kể lại rằng ông có vào một xưởng ướp xác và nhìn thấy cùng lúc tới 40 xác ướp giả!

Phục vụ khoa học

Nhà khoa học người Anh Sir Marc Armand Ruffer đã nghiên cứu xác ướp để tìm hiểu xem người Ai Cập cổ mắc những căn bệnh nào. Kết quả thật chẳng mấy hấp dẫn hồi hộp: đa phần cũng là những căn bệnh mà hôm nay ta phải dè chừng.

Dùng để sản xuất giấy

Giấy được chế tạo bằng giẻ xua nay vốn nổi danh là bền dai và có chất lượng cao. Có tin đồn rằng người Bedouin, một giống người ở vùng Nomaden, chuyên đi ăn cắp xác ướp để bán cho các nhà máy sản xuất giấy.

Nhà sản xuất giấy người Mỹ Augustus Stanwood đã nhập khẩu xác ướp cho tới tận cuối thế kỷ thứ XIX, dùng vải lanh quấn xác ướp để sản xuất giấy. Những miếng vải lốm đốm vết bẩn đó không cho một thứ giấy viết sang trọng. Thật sự không là nguyên liệu thích hợp. Thế nhưng làm giấy gói hàng cho những ông hàng thịt hoặc cửa hàng thực phẩm thì nó lại là một chất liệu tuyệt vời. Chỉ sau một trận dịch tả và thứ giấy này bị nghi là nguyên nhân thì việc sản xuất kia mới bị ngưng. Nạn dịch đó đã cướp đi không ít mạng người – có phải đó là sự trả thù của các Pharaoh?

Bạn sẽ làm gì với một xác ướp? Bạn dùng nó làm búp bê trong cửa sổ trưng bày? Hay bạn làm cái chặn cửa, làm bù nhìn đuổi chim, hay làm đồ dọa cho các thầy cô giáo trong trường một mẻ khiếp vía?

**BÚP BÊ TRONG CỬA SỔ
TRUNG BÀY**

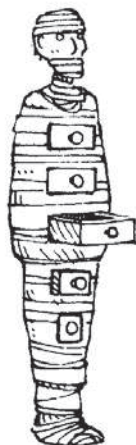
**BÙ NHÌN ĐUỔI
CHIM**

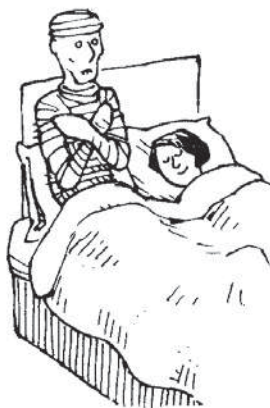
**TRÒ HÙ MA
CÔ GIÁO**

CỘT CHÔNG NHÀ

TỦ ĐỰNG ĐỒ

GẤU BÔNG RU NGỦ

Kiểm một đồng tiền bằng xác ướp

Trò buôn bán xác ướp và những của quý khác của đất Ai Cập đã thu hút được vài nhân vật kỳ quặc tham gia – đó không phải là các nhà khảo cổ học, mà là những kẻ muốn sử dụng xác ướp để kiểm tiền thật đơn giản và thật nhanh, ví dụ như...

Giovanni Belzoni

Belzoni là một gã trai cao tới trên 2m và đã từng làm việc một thời gian dài trong ngành xiếc. Sau đó gã ta đi lang thang qua đất Ai Cập và bán công cụ lao động. Chẳng bao lâu gã nhận ra rằng, những thứ đào được từ mồ lên giúp người ta kiểm tiền thật nhanh.

Vụ làm ăn nổi danh nhất của gã là cú vận chuyển bức tượng Ramesses II. đi qua sa mạc, xuôi sông Nile, rồi theo đường biển về tới tận nước Anh. Ngày nay bức tượng này còn được trưng bày trong Viện Bảo Tàng Anh tại London.

Trước khi Belzoni ra khỏi đất Ai Cập, người ta hỏi gã: - Chẳng lẽ ở châu Âu thiếu đá đến mức các người phải mang đá của chúng tôi đi?

- Không, - gã trả lời, - nhưng chúng tôi thích đá Ai Cập hơn.

Nhưng kể cả Belzoni chắc chắn cũng không dám thọc tay vào một chuyện kỳ quặc và bỏng cháy như...

Ginger

Bạn còn nhớ đến anh chàng Ginger ở trang 49 không? Chà, người ta đồn không ít tin kỳ quặc về chàng ta...

Những người ở Viện Bảo Tàng Anh rất thích xác ướp. Họ đã sưu tập được một số phiên bản được gìn giữ khá tốt từ các ngôi mộ, nhưng họ muốn nhiều hơn kia, họ muốn một cái xác ướp từ thời trước các Kim Tự Tháp. Họ biết rằng cả xác những người nông dân bình thường cũng sẽ được gìn giữ rất tốt, bởi chúng được chôn trong cát sa mạc nóng bỏng. Nhưng biết tìm đâu ra một cơ thể người như thế?

Nhân viên của viện bảo tàng có quen biết một chuyên gia, vốn chuyên mua bán đồ Ai Cập cổ, người này chẳng bao lâu sau đã xoay ra những thứ họ mong muốn. Xác ướp sa mạc này được người ta đặt tên là "Ginger" và hôm nay bạn có thể ngắm nghía nó tại Viện Bảo Tàng Anh.

Tay nhà buôn nọ có một danh tiếng khá tồi tệ, có tin đồn gã bán xen xác ướp giả lẫn vào xác ướp thật, một khi gã không kiếm nổi những món hàng mà một viện bảo tàng đặt mua.

Nhưng gã sẽ không "làm giả" người chết, đúng không nào? Chắc là gã không lấy một cái xác còn tươi roi rói, sấy khô nó lên, rồi bán cho viện bảo tàng dưới tư cách một xác ướp đã có tuổi thọ tới 5000 năm, đúng không nào?

Chắc chắn là không!

Mà ngoài ra, gã biết giết ai để lấy xác tươi đây?

Kỳ quặc làm sao, vào cái thời mà Ginger xuất hiện lại có tin đồn rằng em trai của tay nhà buôn Ai Cập nọ đột ngột biến mất một cách bí hiểm!

Nhưng mà gã sẽ không bao giờ, không đời nào... hay là có nhì?

Kết cục rùng rợn của một xác ướp

Khi vua Ludwig XIV của nước Pháp qua đời vào năm 1715, người ta ướp trái tim ông. Tới thế kỷ thứ XIX, một con người quyền thế của Westminster trở thành chủ nhân của trái tim này, và người ta đồn rằng quý ngài nọ đã đưa nó lên bàn tiệc mà... măm măm!

Lời nguyện của mộ vua

Một câu chuyện có thật?

26 tháng 11 năm 1922

Nhà khảo cổ học người Anh Howard Carter bỏ ra nhiều năm trời để tìm một ngôi mộ Pharaoh chưa bị cướp bóc hết. Các Kim Tự Tháp lúc đó đã trống trơn, đồ châu báu đã bị ăn cắp từ mấy trăm năm rồi. Thật muốn nản lòng. Nhưng Carter không đầu hàng. Ông hy vọng là một số ngôi mộ chôn trong núi nằm trong Thung Lũng Vua sẽ còn gìn giữ được bí mật của chúng.

Sau một cuộc tìm kiếm thật sự dài lâu, cuối cùng ông đến được cửa vào một phòng mộ bị lấp kín. Ông đưa trưởng đoàn thám hiểm là huân tước Carnarvon đến chỗ đó, để người này có thể cùng ông tham gia vào sự kiện lớn lao. Carter sau này đã tường thuật lại như sau:

Với hai bàn tay run rẩy, tôi mở một khe nhỏ ở góc trên bên trái, rồi đút một thanh sắt qua đó.

Đằng sau cánh cửa rõ ràng là một căn phòng trống. Tôi mở khe cho rộng hơn, cắm một cây nến rọi vào và nhìn vào trong.

Đầu tiên tôi không thấy gì cả, bởi luồng không khí tràn từ phòng mộ ra ngoài khiến ngọn nến chập chờn quá độ. Nhưng ngay sau khi mắt tôi quen với bóng tối, tôi dần nhìn thấy những chi tiết như nhô ra từ dải sương mù: Những hình thú kỳ quặc, các bức tượng và vàng - khắp mọi nơi óng ánh màu vàng!

Sững sờ, tôi không nói nổi nên lời. Huân tước Carnarvon hỏi: Ông có nhìn thấy gì không? - Lúc đó tôi chỉ có thể lắp bắp nhỏ nhẹ: - Có, những điều kỳ diệu.

Howard Carter đã chi nhiều năm cho công việc đào bới và thu lượm được kết quả nổi danh nhất thế kỷ XX. Ông đã tìm ra ngôi mộ của vị vua qua đời từ khi còn trẻ tuổi là Tutankhamun. Nhưng có phải từ trong ngôi mộ cổ kia chỉ có một luồng khí nóng thổi ra ngoài? Rất có thể bay cùng luồng khí đó là một lời nguyền có tuổi thọ trên 3000 năm, lời nguyền mà các ông thầy tế Ai Cập cổ đã đặt vào mộ để bảo vệ cho vị vua của họ?

Lời nguyền

Chẳng bao lâu, từ mọi góc ngách trên thế giới đã mọc lên những lời đồn đại kỳ quặc nhất. Sau khi mở cửa ngôi mộ, những người đàn ông đó lại ra với ánh hoàng hôn. Khi người công nhân cuối cùng trèo ra ngoài, một trận bão cát đột ngột nổi lên và chìm cửa hang vào bóng tối. Một chút sau, ở phía tây hiện lên hình dáng một con chim đại bàng. Đại bàng vốn là biểu tượng của các Pharaoh, và phía tây là hướng Vương Quốc Bên Kia của người Ai Cập cổ.

Huân tước Carnarvon qua đời vào ngày 6 tháng 4 năm 1923, chỉ vài tháng sau cú phát hiện nọ. Ông bị một con muỗi đốt vào má trái và chết vì bệnh nhiễm độc máu. Khi các bác sĩ sau này xem xét xác ướp của Tutankhamun, họ nhận thấy có một vết chàm lạ trên gương mặt của xác ướp... trên má trái!

Trong đêm huân tước Carnarvon qua đời, tất cả ngọn đèn tại Cairo đột ngột tắt ngấm và thủ đô Ai Cập chìm vào bóng tối. Cùng thời điểm đó, con chó của ông tại nước Anh tru lên một hồi thảm thiết rồi gục chết. "Sự trả thù của Tutankhamun!", người ta quả quyết như vậy.

Trong những tháng sau đó, những cái chết của một loạt nhân vật trong số những người đã đến thăm quan ngôi mộ đều bị cho có nguyên nhân là lời nguyền của nhà vua nọ. Một trong những người qua đời đột ấy là hoàng tử Ai Cập Ali Farmy Bey, có cây gia phả bắt gốc rễ từ thời các Pharaoh. Anh ta bị giết trong một khách sạn tại London, còn em trai anh ta thì tự tử.

Có vẻ như người đã trợ giúp cho Howard Carter trong việc lên danh sách các đồ châu báu của Tutankhamun là Richard Bethell cũng đã tự tử vào năm 1929. Chỉ vài tháng sau đó, khi cha anh ta qua đời, tất cả các tờ báo đều đồng loạt đưa tin, cho ông là nạn nhân thứ 19 của lời nguyền nọ.

Huân tước Westbury, 78 tuổi, ngày hôm nay đã nhảy qua khuôn cửa sổ của căn hộ ông từ tầng bảy của một tòa nhà tại London. Ông đã qua đời ngay lập tức. Con trai của huân tước Westbury, thời trước vốn là thư kí của nhà khảo cổ học đã phát hiện ra ngôi mộ Tutankhamun là Howard Carter, cũng đã được tìm thấy xác vào tháng 11 năm ngoái trong căn hộ của anh, mặc dù buổi tối hôm trước anh đã lên giường trong trạng thái hoàn toàn khỏe mạnh. Cho tới nay, người ta vẫn chưa xác minh được một cách chính xác nguyên nhân gây tử vong...

Người ta đồn rằng trước khi qua đời, huân tước Westbury đã viết: *Tôi không chịu được sự khủng bố này nữa.* Trong căn phòng mà từ đó ông đã nhảy xuống với cái chết, cảnh sát có tìm thấy một lọ cắm hoa bằng đá. Lọ hoa này vốn được lấy ra từ mộ của Tutankhamun.

Danh sách những người chết cứ mỗi lúc một dài hơn. Khi Archibald Reid, cũng là một nhà khảo cổ học, qua đời khi chiếu tia X-quang vào một xác ướp, thì người ta đọc thấy những tíat báo khủng khiếp: *Một làn sóng kinh hoàng tràn qua nước Anh!*

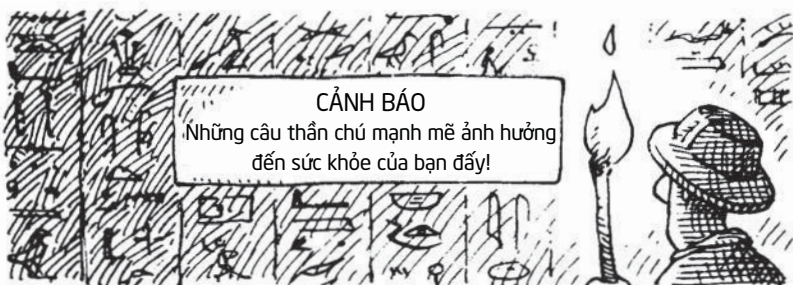
Khi nhà nghiên cứu Ai Cập Arthur Weigall qua đời "vì một chứng sốt kỳ lạ", người ta liền biến ông thành nạn nhân số 21 của lời nguyền. Kể cả cái chết bí hiểm của một người Mỹ tên là Carter cũng bị trút lỗi lên đầu Tutankhamun.

Lời nguyền bị lật mặt

Bản thân Howard Carter gọi tất cả những bản báo cáo, những lời đồn thổi cùng những bài báo về lời nguyền này là trò trẻ con nực cười và khẳng định, chúng được sinh ra nhằm mục đích tiêu khiển cho những người rỗi rãi. Bản thân ông mãi tới năm 1939 mới qua đời, mà là chết một cái chết tự nhiên. Nếu thật sự có lời nguyền, thì chính ông, người đầu tiên bước chân vào nhà mộ đó, phải là người đầu tiên bỏ mạng vì lời nguyền chứ? Kể cả các trợ lý của Carter cũng đã sống rất thọ. Tiến sĩ Derry, người đã trực tiếp xem xét cơ thể của Tutankhamun, sống tới năm 88 tuổi.

Trong năm 1933, giáo sư người Đức Georg Steindorff đã soi kính lúp vào lời nguyền trên. Ông tìm ra rằng, huân tước Westbury và con trai ông chưa bao giờ trực tiếp bước chân vào mộ hoặc chạm tay vào xác ướp. Còn Richard Bethell thì chết một cái chết tự nhiên. Steindorff cũng chứng minh rằng, anh chàng người Mỹ tên là Carter nợ hoàn toàn chẳng liên quan gì đến nhà khảo cổ học Howard Carter cả.

Xác ướp không được mai táng với một "lời nguyền", mà được mai táng với một câu thần chú. Câu thần chú này không giết chết các kẻ thù của Pharaoh mà chỉ nhằm hăm dọa bọn chúng mà thôi, để cho nhà vua có thể nguyên vẹn an toàn đi tới Vương Quốc Bên Kia.

Và lịch sử tiếp tục bước tới

Nhưng thật là khó khăn khi buộc phải buông rơi một câu chuyện hấp dẫn đến như vậy. Con người ta xưa nay vốn yêu phim rùng rợn, mà hình ảnh các xác ướp đi dật dờ nơi này nơi kia thật đáng cho người ta bịa ra những con quái vật lý tưởng. Khi một viện bảo tàng Paris vào năm 1966 muốn mượn những đồ châu báu của nhà vua Tutankhamun để trưng bày, báo chí nhất tề đưa ra dòng tít giật gân mới. Mohammed Ibrahim, một người trông coi bảo tàng Ai Cập, đã ra mặt phản đối quyết liệt. Ông đã nằm mơ thấy rằng ông sẽ qua đời một cách khủng khiếp nếu đồ châu báu đó rời đất nước. Vì thế mà ông chống đối vụ vay mượn tới cùng, nhưng người ta dùng quyền đa số áp đảo ý kiến của ông. Khi Mohammed rời cuộc họp, ông ta bị ô tô đâm chết.

Còn bạn, bạn có tin vào lời nguyền của Tutankhamun?

Bàn tay xác ướp

Trong những thập kỷ gần đây nhất, trong thiên hạ nổi lên không ít những câu chuyện “có thật” về xác ướp. Bạn có tin câu chuyện dưới đây?

Kính gửi huân tước Carnarvon,

Tôi cầu xin quý ngài: Hãy cẩn trọng! Người dân Ai Cập cổ có những kiến thức và quyền lực mà con người chúng ta ngày nay không tưởng tượng ra!

Người bạn trung thành của quý ngài,

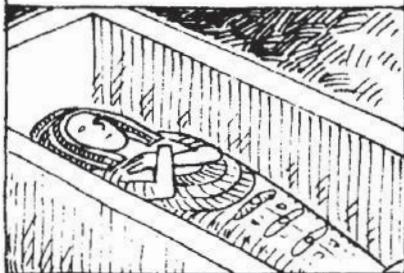
Bá tước Louis Hamon

Khi đọc thư, huân tước Carnarvon đã nói: “Nếu chỉ là những lá thư kỳ quặc thôi thì không đủ sức ngăn tôi tiếp tục nghiên cứu các ngôi mộ cổ!”. Chỉ vài ngày sau đó, đoàn thám hiểm của huân tước Carnarvon phát hiện ra ngôi mộ nổi danh của vua Tutankhamun, và bốn tháng sau, huân tước Carnarvon qua đời! Điều gì đã khiến bá tước Hamon gửi đến cho bạn mình lời cảnh báo đó.

Đó là một kinh nghiệm mà ông đã trải qua với một bàn tay xác ướp...

3. Nàng công chúa được chôn...
nhưng thiếu mất
một bàn tay.

4. Cái vật kỳ quặc rừng rợn, tức là
bàn tay của nàng, được truyền từ
gia đình này sang gia đình khác, cho
tới tận thế kỷ của chúng ta, nó lọt
vào quyền sở hữu của một vị lãnh tụ
Hồi Giáo xứ Ả Rập.

**ANH ĐÃ CHỮA CHO
TÔI KHỎI BỆNH SỐT RẾT,
HAMON. ĐỂ CẢM ƠN
ANH, TA TẶNG ANH MỘT
MÓN QUÀ.**

5. Và thế là vị lãnh tụ Hồi Giáo
tặng cho Hamon bàn tay của
nàng công chúa.

**TÔI KHÔNG THỂ NÀO NHẬN ĐƯỢC,
MỘT MÓN QUÀ... QUÁ ĐỒI
QUÝ BÁU...**

**NHẤT THIẾT ANH
PHẢI NHẬN!**

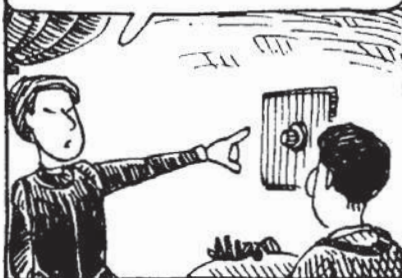
6. Bà vợ ông Hamon căm thù
bàn tay này.

**SAO ANH KHÔNG TẶNG NÓ CHO MỘT
VIÊN BẢO TÀNG
NÀO ĐI?**

**ANH ĐÃ THỬ
RỒI - CHẴNG AI
NHẬN CẢ.**

7. Thế thì hãy cho nó vào một
két thật kín và ta quên nó đi...

8. Thế nhưng vào tháng 10
năm 1922, khi vợ chồng
Hamon mở cái két đó ra, họ
đờ người vì kinh hoàng...

**NÓ CÓ PHẢI LÀ
XÁC ƯỚP ĐẦU!
NÓ MỀM VÀ TƯƠI
NHƯ TAY CỦA
EM VẬY!**

10. Trong đêm Halloween, ông Hamon đọc những bài kinh cầu nguyện từ một cuốn "Sách Chết" cổ xưa.

11. Nhưng khi ông gặp cuốn sách lại, cả ngôi nhà đột ngột tối sầm và rung chuyển.

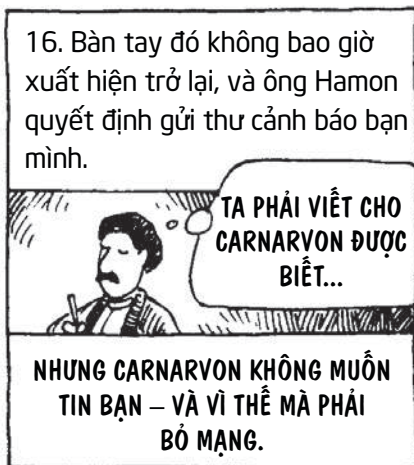

12. Một cơn gió dữ dội giật cửa ra... hai vợ chồng ông Hamon ngã xuống đất, và một phụ nữ Ai Cập xuất hiện.

14. Dáng người kia cúi xuống phía bàn tay rồi lại biến mất.

Những kẻ cướp mộ không nao núng

Những kẻ cướp mộ có được quyền lực nào? Họ có được quyền lực viết lại lịch sử Ai Cập!

Để được an toàn khi đã biến thành xác ướp, các Pharaoh đã cho người xây Kim Tự Tháp, nhưng những kẻ cướp mộ đã khuấy đảo sự an bình của các quý ngài và ăn cắp những đồ châu báu đã được mai táng cùng các vị vua.

Thế là đời vua sau cho xây những Kim Tự Tháp to hơn và chắc chắn hơn, nhưng đám cướp mộ không đầu hàng và tiếp tục ăn cắp.

Về cuối, chính các Pharaoh phải đầu hàng. Họ hiểu ra rằng một Kim Tự Tháp chính là một tấm biển sáng choang hấp dẫn, trên đó đề: "Nhìn này, đây là một ngôi mộ đầy châu báu!" Thế là đám các Pharaoh quyết định cho người ta mai táng mình trong những hang đá kín khuất.

Chính vì bọn cướp mộ mà người Ai Cập không xây Kim Tự Tháp nữa. Nhưng trong cuộc vật lộn giằng co kéo dài từ thế kỷ này sang thế kỷ khác giữa những người xây mộ và những kẻ cướp mộ, cuối cùng những kẻ cướp mộ thỉnh thoảng cũng phải chấp nhận vài lần thua cuộc...

Sự trả thù của xác ướp

Mãi rồi, tên cướp mộ đó cũng đến được mục tiêu của gã: Gã đứng trước một quan tài bằng đá. Những đồ châu báu tuyệt vời nào đang chờ gã trong đó?

Nắp quan tài rất nặng. Nâng được nó lên là cả một sự vất vả! Cảnh yên tĩnh trong căn phòng kết thúc. Bụi và cát rơi là tà từ nắp quan tài. Mãi rồi mới tạo được một khe nứt trong nắp quan tài. Gã đàn ông phải nghỉ một hồi, sau đó mới đủ sức tiếp tục. Vết rạn to ra. Trong cơn vất vả cố gắng, gã đàn ông không nhận thấy rằng đã có những viên đá đầu tiên rơi ra từ trần phòng làm bằng đá vôi.

Thêm một lần thử nữa! Có tiếng cọt kẹt, gã đàn ông thọc một bàn tay vào quan tài. Thêm một tiếng cọt kẹt nữa, nhưng lần này không phải là tiếng phát ra từ nắp quan tài. Mà phát ra từ trần phòng! Khi tìm đường vào trong, gã kẻ trộm đã làm hỏng nó. Giờ thì gã nhận ra rằng sự tham lam đã trở thành thảm họa, nhưng quá muộn rồi! Tảng đá trên trần phòng rơi xuống, đập gã chết ngay tại chỗ, bàn tay vẫn kẹt trong quan tài.

Các nhà khảo cổ học đã tìm thấy gã trong tư thế đó vào năm 1970: Một bộ xương người trong những mảnh giẻ, ngày trước vốn là áo khoác của gã. Bàn tay vẫn còn kẹt trong quan tài. Trong túi của chiếc áo khoác người ta tìm thấy những thứ cho biết chính xác gã đàn ông đó đã lọt vào đây thời nào: trong túi là một mẫu báo cũ. Kẻ cướp mộ bị tảng đá trần phòng đập chết vào thời kỳ nào vậy? Năm 1944 – sau công nguyên!!

Mách bảo và mảnh khốe cho trò cướp mộ

Hãy tưởng tượng bạn đi ngược dòng thời gian cả ngàn năm về trước. Bạn đi qua đất Ai Cập cổ và bạn bị thiếu tiền. Vì thế mà bạn quyết định đi cướp một Kim Tự Tháp hay một ngôi mộ vua trong hang núi. Sau đây là vài lời mách bảo giúp bạn giữ mình nguyên vẹn trong vụ làm ăn đầy phiêu lưu:

1. Hãy nhớ đến hình phạt dành cho những kẻ cướp mộ bị bắt quả tang: Những trò tra tấn và hành quyết. Thế nên hãy cẩn trọng một tí nghe bạn.

2. Trước khi ra tay, đừng có keo kiệt quá, bởi sau này bạn sẽ giàu khủng khiếp, giàu thối đến tận trời xanh! Hãy lôi kéo các vị công chức địa phương đứng về phía bạn. Hãy kết bạn với họ, ngay cả khi chuyện này chẳng rẻ chút nào.

3. Hãy thuê một băng đảng từ 7 đến 8 anh chàng có kiến thức đặc biệt. Bạn cần:

- Vài tay đục đá khéo léo, họ sẽ đục đường vào.
- Một tay thợ rèn có thể đun chảy vàng và bạc.
- Một tay chèo thuyền ranh mãnh cho con đường đến mộ (và đường về), tay này đồng thời cũng có thể đứng canh chừng cho cả nhóm.
- Những người gửi nước cho nhóm đục đá và phụ việc.

4. Găng chọn đường tiệm cận ngôi mộ từ phía sau, để cho đám thầy tế không ngay lập tức nhận ra vụ phá mộ và cửa chính bị lấp. Chừng nào họ còn tin rằng xác ướp được an toàn thì bạn cũng còn được an toàn!

5. Trả tiền đút lót cho tất cả những người có liên quan đến ngôi mộ:

- Người làm quan tài. Ông ta có thể mở ra một cánh cửa ngầm phía cuối quan tài, để bạn không chạm vào những dấu niêm phong cũng như không phải bầy nấp quan tài lên. Bạn chỉ cần mở cái cửa ngầm kia ra, và thế là dễ dàng lôi ra ngoài cả xác ướp lẫn đồ châu báu.

- Người niêm phong mộ. Ông ta sẽ phải gắn dấu niêm phong cho ba lần cửa dẫn vào ngôi mộ. Nếu bạn trả đủ tiền, ông ta sẽ không gắn dấu niêm phong cho hai lần cửa phía trong, và chuyện này sẽ tiết kiệm cho bạn cả một đồng công việc!
- Những người canh mộ. Đây là một công việc nhàm chán. Tham gia vào một chút cướp mộ sẽ làm cho cuộc sống của họ thú vị hơn. Dĩ nhiên bạn cũng phải để nguyên phía ngoài mộ trong đúng hiện trạng mà bạn đã tìm thấy. Và họ sẽ tiếp tục canh chừng ngôi mộ, ngay cả khi nó đã rỗng ròi.
- Những ông thầy tế. Bởi đẳng nào họ cũng đã rất giàu rồi, nên bạn phải bỏ ra cả một số tiền tử tế mới có thể khiến họ nhắm một nửa con mắt lại trong thời gian bạn thực hiện cú đột nhập.
- Các vị quan trong triều đình. Khi họ biết bạn cướp mộ, họ sẽ cho người bắt giam bạn. Thế nên tốt nhất là đút lót họ ngay từ đầu, để họ vì bạn mà nói dối. Họ chỉ cần nói có một câu thôi: "Ngôi mộ chưa hề bị chạm tới!" – thế là ngay lập tức bạn trở lại làm người tự do!

6. Hãy làm quen với các mảnh khóe chuyên ngành. Ví dụ như bạn đơn giản châm lửa đốt mộ lên. Tất cả những gì làm bằng gỗ sẽ cháy – nhưng vàng thì chảy ra và tụ tập lại thành vũng nho nhỏ. Ngay khi những vũng này nguội xuống và cứng, bạn nạy chúng ra khỏi tro và đưa về nơi an toàn. Bảnh quá phải không bạn?

7. Hãy bắt bè bắt mối với những con buôn lang thang. Họ sẽ mua đám châu báu ăn cắp của bạn mà không đặt ra những câu hỏi ngu ngốc và không phản bội bạn. (Người ngày nay gọi những tay nhà buôn loại đó là "kẻ oa trử của gian").

8. Đừng có vội vã trưng bày sự giàu có đột ngột của bạn. Chính cơn ngồng cuồng này đã trở thành thảm họa cho không ít kẻ cướp mộ. Những người sống xung quanh sẽ tự hỏi, không biết cái gia sản này từ đâu mọc ra.

9. Sẽ rất hữu dụng nếu bạn nắm rõ đường đi nước bước của các căn phòng trong một ngôi mộ - rất nhiều những người xây mộ sau này đã trở thành kẻ cướp mộ. Nếu họ không được trả lương đúng hạn, họ sẽ đình công, kéo từng đoàn từng lũ đến trước nhà các vị quan trong triều và la lên: "Chúng tôi đói, đói, đói...". Và nếu chuyện la lối này cũng không có kết quả, thì họ sẽ xoay ra cướp phá những ngôi mộ mà họ vừa xây nên.

10. Nhưng tốt hơn cả là ăn cắp xác chết trước khi nó bị chôn! Đã có người làm như thế với xác ướp của bà mẹ của một vị Pharaoh. Chuyện đó đã có thể xảy ra như sau...

Mẹ ta đâu?

Cheops là một vị Pharaoh mắc chứng vĩ cuồng, cái đó người ta phải nói thẳng ra như vậy. Chứng vĩ cuồng có nghĩa rằng, ông ta tưởng ông ta là vĩ đại hơn cả trời cao. Kể từ nhiều thế kỷ nay, người ta đã chôn Pharaoh trong các Kim Tự Tháp, những thứ được coi là kỳ quan thế giới. Nhưng Cheops muốn có một Kim Tự Tháp to hơn nữa kia.

- Kim Tự Tháp của ta phải là một Kim Tự Tháp vĩ đại. Kim Tự Tháp lớn nhất mà thế giới từng nhìn thấy.

- Dĩ nhiên rồi, muôn tâu thánh thượng, - tể tướng Yussef cúi mình nói. - Kim Tự Tháp vĩ đại nhất cho vị Pharaoh vĩ đại nhất mọi thời đại. Thần sẽ lo lắng chuyện này.

Thế là Yussef trở thành người đàn ông quan trọng nhất đất Ai Cập - dĩ nhiên là ngoại trừ bản thân Cheops.

- Và Kim Tự Tháp của ta phải là một Kim Tự Tháp an toàn chắc chắn, Yussef, tuyệt đối chắc chắn, không thể nào đột nhập nổi! Ta không muốn bị bọn cướp mộ chặn đường đến Vương Quốc Bên Kia.

- Đây sẽ là ngôi mộ chắc chắn nhất mọi thời đại, muôn tâu thánh thượng, - tể tướng hứa hẹn.

- Và là ngôi mộ lớn nhất! - Pharaoh nhấn mạnh.

- Dĩ nhiên, muôn tâu thánh thượng! - Yussef cúi mình một lần nữa rồi vội vã bước ra ngoài.

Bà Hetepheres, mẹ của Cheops, vừa thở dài vừa nói: - Đáng tiếc là ta không thể chứng kiến ngày kết thúc xây dựng, con trai ta.

- Có lẽ không ở đây, nhưng mẹ sẽ nhìn từ Vương Quốc Bên Kia lại. Và một ngày kia con sẽ đi theo mẹ, - Cheops hứa hẹn.

- Nếu những kẻ cướp mộ cho phép, con trai ta.

- Nhưng kẻ cướp mộ sẽ không đời nào đặt được một bước chân vào trong Kim Tự Tháp của con! - Cheops khoắc lác.

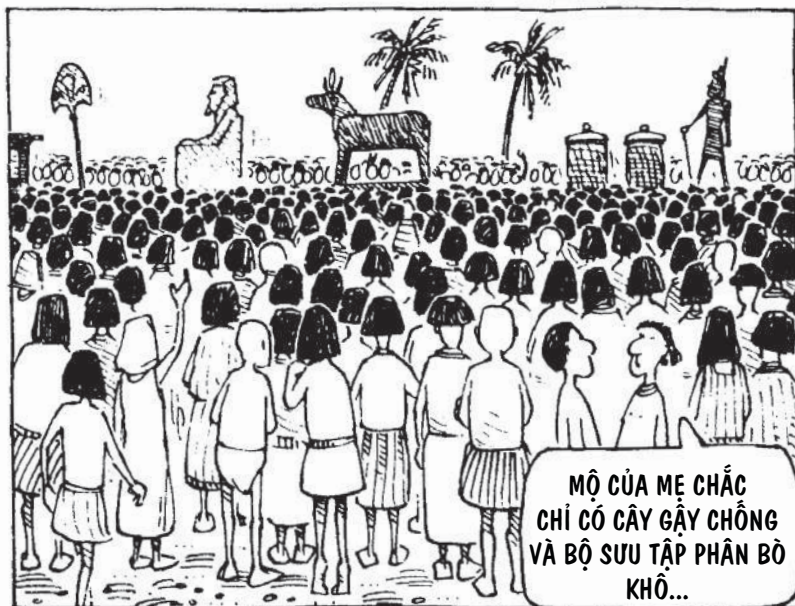
Hetepheres hăng giọng. - Ta muốn nói đến ngôi mộ của ta, con trai ta, chứ không phải mộ con.

Cheops nhảy dậy. - Mẹ yêu quý, con xin thề với mẹ trước sự chứng kiến của mọi thần linh rằng mộ của mẹ cũng sẽ chắc chắn như mộ của con!

- Ta chỉ biết hy vọng thôi, - Hetepheres nói rồi buồn bã lắc đầu.
- Ta chỉ biết hy vọng thôi.

Kim Tự Tháp Cheops cứ thế mọc lên cao và mọc cao nữa. Và những năm tháng bay qua thật nhanh như những luồng cát trong sa mạc... Thế rồi đột ngột, Hetepheres qua đời.

Cheops để tang và tổ chức một lễ mai táng thật trọng thể cho mẹ. Hàng ngàn người đứng dọc con đường đầy bụi dẫn về Dashur để tiễn đưa Hetepheres. Hàng ngàn cặp mắt ghen tuông dõi đuổi theo những chiếc hộp gấm châu báu ngọc ngà và những bức tượng làm bằng bạc hay vàng dát đá quý sẽ cùng thái hậu đi xuống mộ.

Cửa vào phòng mộ được chặn bằng những tảng đá khổng lồ và được canh chừng cả ngày lẫn đêm. Không một ai vào trong nổi...

... nhưng chắc đã có một kẻ làm được điều đó!

Chính Yussef là người đích thân mang thông điệp khủng khiếp đó đến cho Cheops.

- Không thể được! - Cheops gầm lên. - Ta đã hứa với mẹ là bà sẽ được an nghỉ trong an toàn. Bây giờ bà không thể đến được Vương Quốc Bên Kia! - Run lên vì giận dữ, nhà vua xoay sang với tế tướng:
- Ta muốn tất cả những kẻ chịu trách nhiệm bị giết chết.

- Nhưng thân thể hoàng thái hậu vẫn an toàn, muôn tâu thánh thượng, - Yussef thận trọng nói. - Không một ai phải chết cả.

- An toàn sao?

- Vâng, quan tài vẫn còn nguyên, - Yussef bình tĩnh đáp.

- Lạy thần Osiris và Isis, - nhà vua lẩm bẩm. - Nhưng chuyện đó không được phép xảy ra một lần nữa. Ta phải tìm một ngôi mộ thứ hai, một ngôi mộ mật... ở đâu đó gần Kim Tự Tháp lớn. Những đồ châu báu quý giá nhất được đặt trong quan tài.

- Thần biết, muôn tâu thánh thượng, thần biết, - Yussef mỉm cười nói. - Và thần đã nghĩ ra một kế hoạch hoàn hảo.

Kế hoạch của Yussef quả thật thiên tài. Nơi an nghỉ mới của thái hậu Hetepheres đã được yên lành suốt 3000 ngàn năm. Những kẻ cướp mộ và các nhà khảo cổ học chỉ biết tới ngôi mộ thứ nhất, và họ cũng biết rằng quan tài đã bị giấu đi. Họ tìm kiếm, nhưng vô vọng.

Họ không tìm thấy gì cả, cho tới khi... cho tới khi một nhiếp ảnh gia đến chụp các công việc đào bới gần Kim Tự Tháp Cheops. Anh ta đặt máy chụp ảnh lên một tảng đá. Nhưng rồi đột ngột, một trong những chân máy thụt sâu xuống đất - rõ là chuyện không thể xảy ra với một tảng đá lớn.

Thật thận trọng, các nhà khảo cổ học chui đất cát phía trên. Bên dưới đó dĩ nhiên không phải triền núi đá. Đó là thạch cao phủ trên một cửa hầm. Con đường hầm bên dưới chất đầy đá tảng, thật vất vả nhưng cuối cùng họ cũng lôi được những tảng đá đó ra ngoài, đường này được đào thẳng vào trong vách đá. Chắc đó không phải là chuyện dễ dàng đối với cánh công nhân của Cheops thuở xưa.

Xuống độ sâu 30 mét, các nhà khảo cổ học cuối cùng mới va phải phòng mộ. Quan tài bằng đá trắng đồ sộ còn nguyên vẹn. Y hệt như trạng thái mà Cheops đã nhìn thấy nó trước lần mai táng mật. Bởi phòng mộ nằm sâu dưới đất chỉ đủ chỗ cho tám người đứng, nên chỉ có tám người chứng kiến cảnh mở quan tài. Họ hồi hộp chờ được nhìn thấy xác ướp cổ nhất thế giới, một xác ướp đã được mai táng trong năm 2500 TCN.

Nhưng tất cả những gì mà họ tìm thấy chỉ là hai chiếc vòng tay bằng bạc – thật sự là một món đồ hiển tế nghèo nàn cho vị thái hậu giàu có vô cùng tận Hetepheres. Không thấy xác ướp nào cả!

Nhưng rõ ràng là phòng mộ này chưa hề có ai bước chân vào trước họ. Vậy là vua Cheops tốt bụng đã cho mai táng một quan tài rỗng! Thế thì chắc là cho đến nay ông ta vẫn còn lang thang trong Vương Quốc Bên Kia và đi tìm mẹ. Rất có thể tay tể tướng láu cá của ông ta đang ngồi ở một chỗ khác mà ngắm nhìn cuộc kiếm tìm - và mỉm cười một mình.

Những kẻ cướp mộ thời sau

Các thầy tế thời Ai Cập cổ uyển chuyển bước đi không một tiếng động xuyên qua bóng tối không trăng. Đám người hầu của họ vác một gánh nặng rùng rợn – 30 xác ướp! Nhưng các thầy tế này không phải kẻ ăn trộm xác ướp, mà là những người cứu xác ướp.

Trên con đường kiếm tìm châu báu, bọn kẻ trộm đã cướp bóc tàn phá Thung Lũng Vua. Chúng không hài lòng với chuyện cướp vàng, mà còn xé cả các xác ướp ra để kiếm những đồ nữ trang được giấu ngầm. Ai cũng biết kẻ cắp mộ là những tên nào, không một ai ngăn nổi chúng, bởi chúng có những đám bạn bè quyền thế. Cho dù chúng có bị bắt giam thì cũng chỉ một thời gian ngắn sau là chúng được thả.

Các vị thầy tế trung thành chỉ thấy một khả năng duy nhất để cứu các vị vua và hoàng hậu quá cố: Họ phải đưa các quân vương đi chỗ khác. Trong một chiến dịch bí mật, đã có nhiều xác ướp được đưa ra khỏi các ngôi mộ bị kẻ trộm phá đường vào và chuyển tới một căn phòng ngầm, nằm rất sâu trong núi đá.

Các dải băng quấn bằng vải lanh được khâu vá, các cơ thể phải được trang trí lại bằng những bùa hộ mạng mới và một số đồ trang sức còn sót lại. Cuối cùng, căn phòng mật được đóng kín và lối vào được ngụy trang. Quả thật, bằng cách này người ta đã ngăn tay được bọn cướp mộ cho cả ngàn năm sau đó.

Các nhà lịch sử học biết về sự tồn tại của một nhóm 30 nhà vua và hoàng hậu quan trọng, nhưng các nhà khảo cổ học không thể nói là họ được mai táng chôn cất nơi đâu. Mãi tới năm 1880, câu đố này mới được giải đáp, bởi bọn cướp mộ...

Câu chuyện của Mohammed

Mohammed đã kiệt lực. Gã ta hầu như không thể đứng vững được nữa, cả người đầy những vết bầm tím, gã tập tễnh lê về đến nhà của người anh trai rồi gục xuống. Ahmed - anh trai gã - dìu gã ngồi lên ghế và mang cà phê nóng lại. - Em có khai gì không? - Ahmed hỏi.

Với ánh mắt kiêu hãnh, Mohammed ngẩng nhìn lên. "Bọn cảnh sát trói em lại, ném vào phòng giam. Thế rồi bọn chúng đánh vào gót chân em, cho tới khi chúng nóng như lửa!

- Em có khai gì không? - một người anh trai khác lo lắng hỏi.

- Không một nửa lời, - Mohammed thì thầm. - Bọn họ muốn biết chúng mình lấy đâu ra nhiều tiền thế. Em nói bọn mình phải làm việc vất vả mới kiếm được tiền. Nghe tới đó bọn họ đánh em. Bọn họ cũng hỏi em có biết gì về những thứ đã bị ăn cắp ra khỏi mộ, em nói rằng em không biết gì cả. Thế là họ đánh em lần nữa.

- Anh đừng cảm lắm, Mohammed, - một đứa em trai khen ngợi.

- Tao đã cứu mạng cả lũ bọn mày, - Mohammed thở phào ra.

- Bọn em rất hàm ơn anh, - Abdul nói.

Mohammed cúi về phía trước. - Hàm ơn tới mức nào hả?

- Rất hàm ơn.

- Ý tôi muốn hỏi - theo các người thì sự im lặng của tôi đáng giá bao nhiêu? - Mohammed nói tiếp, vừa nói vừa nhấm nháp cà phê.

Đám anh em trai nhún vai. - Cho tới nay ta luôn chia chỗ kiếm được ra năm phần bằng nhau.

- Tốt, từ nay trở đi phải để dành một nửa cho tôi, - Mohammed tuyên bố.

Đám anh em trai của gã nhìn nhau. Một người cười khế. Rồi đến người thứ hai. Một chút sau, cả bốn gã trai kia há toang miệng cười rộng hết cỡ. Cuối cùng, Ahmed kêu lên. - Em quên rằng chính anh mới là người đã phát hiện ra những xác ướp đó vào năm 1871. Nếu có người nào đáng nhận được một nửa, thì người đó phải là anh chứ!

- Và nếu anh không tham lam đến độ bán tất cả chỗ đó cùng một lúc, thì người của viện bảo tàng đã không xua cảnh sát đi săn bọn mình, - Mohammed cãi lại. - Tôi muốn nhận phần lớn nhất. Tôi đã phải chịu đựng rất nhiều!

Ahmed đứng dậy. Nụ cười tắt ngấm. - Không đời nào!

Mohammed đập tách cà phê xuống nền phòng và tập tễnh bước ra phía cửa. - Được thôi, - gã lẩm bẩm.

Chỉ vài phút sau đó, gã gõ vào cánh cửa của ông giám đốc viện bảo tàng.

- Ông Maspero? - gã hỏi.

- Ông ấy không có ở đây. Tôi là trợ lý của ông ấy. Tên tôi là Emil Brugsch. Tôi có thể giúp gì cho ông?

- Không, nhưng tôi có thể giúp cho ông - Mohammed nói và kể lại toàn bộ câu chuyện. Brugsch được biết Ahmed đã phát hiện ra phòng mộ đó ra sao. Trên đường đi tìm một con dê đi lạc, gã đã tìm đến cửa vào một đường hầm dốc sâu xuống đất; một chút sau đó, khi gã quay trở lại với một ngọn đèn trong tay, gã đã đi theo đường hầm đó và phát hiện thấy một phòng mộ với 30 xác ướp cùng những món đồ quý giá bằng vàng.

Kho báu tìm được dĩ nhiên thuộc về viện bảo tàng của nước Ai Cập. Bán chúng lấy tiền từ trước cho tới nay vẫn là chuyện bị luật pháp cấm đoán. Ròng rã trên mười năm trời, Ahmed và đám em trai của gã ta đã lần lượt bán từng món đồ cho những nhà sưu tầm tư.

- Anh có thể dẫn tôi tới phòng mộ đó được không? - Brugsch hỏi.

Mohammed gật đầu. - Lần cuối này chúng tôi gặp chuyện rắc rối. Ông Pawar, ông thị trưởng tại West Thebes, đã phải nhảy vào trợ giúp chúng tôi... và dĩ nhiên chúng tôi trả cho ông ấy rất tốt. Liệu ông có thể lo lắng để tôi không ngồi tù không, ông Brugsch?

Brugsch cười. - Nếu tất cả những gì anh kể cho tôi nghe là sự thật thì dĩ nhiên anh không vào tù! Anh sẽ còn được tôn vinh là người anh hùng dân tộc nữa kia!

- Còn những cửa báu bị đánh cắp...

- Ô, chúng không quan trọng tới thế đâu, chúng tôi quan tâm nhiều hơn đến các xác ướp. Ta đi được chưa?

Brugsch tìm thấy phòng mộ, nhưng phải chiến đấu rất vất vả mới có thể đoạt được các xác ướp vô giá. Đám đàn ông ở thành phố gần đó ngửi ra tin tức vụ này, và muốn ngăn chặn nhà khảo cổ học "bắt cóc" một lúc cả mấy chục vị vua và hoàng hậu đã chết. Khi các xác ướp được đưa xuôi sông Nile vào viện bảo tàng Ai Cập tại Cairo, dân địa phương ra đứng hai bên bờ sông, khóc nức nở và rắc bụi lên đầu - y hệt như những người Ai Cập cổ cách đó cả ngàn năm.

Trên đường đi, con thuyền bị bọn kẻ cướp tấn công, hòng ăn cắp xác ướp. Nhưng lần này, các vị vua và hoàng hậu đã khuất được bảo vệ thật sự tốt. Cuối cùng, các xác ướp cũng an toàn đến được viện bảo tàng Cairo. Theo bạn thì chuyện gì đã xảy ra với Mohammed. Liệu gã ta...

- A. Bị ném vào nhà tù?
- B. Được thưởng 500 dollar?
- C. Bị tử hình?
- D. Được đưa lên chức trưởng đoàn đào bới?
- E. Bị giết bởi lời nguyền của các xác ướp?

Câu trả lời: B và D.

Một dòng sông đáng chú ý

Dòng sông Nile có liên quan gì đến các Kim Tự Tháp?

Liên quan rất nhiều là đằng khác, nếu không có sông Nile sẽ không có Kim Tự Tháp.

Bắc châu Phi thời trước là một miền đất cỏ rậm rạp. Khu vực vốn là Ai Cập ngày nay chìm ngập trong nước. Thế rồi cách đây khoảng 9000 năm, khu vực này bắt đầu khô ráo và con người đến ngụ cư nơi đây. Khi nó trở nên khô hơn nữa, con người ta tụ lại gần sông Nile hơn. Nhưng tại sao họ lại xây nên các Kim Tự Tháp mới được chứ?

Sau đây là bốn lời gợi ý. Liệu bạn có thể đoán ra, mỗi điểm trong số đó đóng vai trò thế nào trong việc xây dựng Kim Tự Tháp?

1. Sông Nile hàng năm tràn lên hai bên bờ và khiến cho đất đai xung quanh đó trở nên màu mỡ. Những người nông dân dĩ nhiên không thể làm việc trên những cách đồng của họ trong thời kỳ nước ngập.

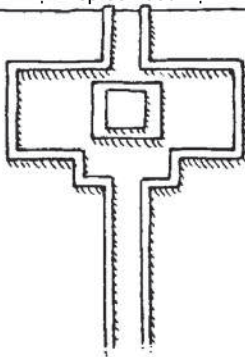
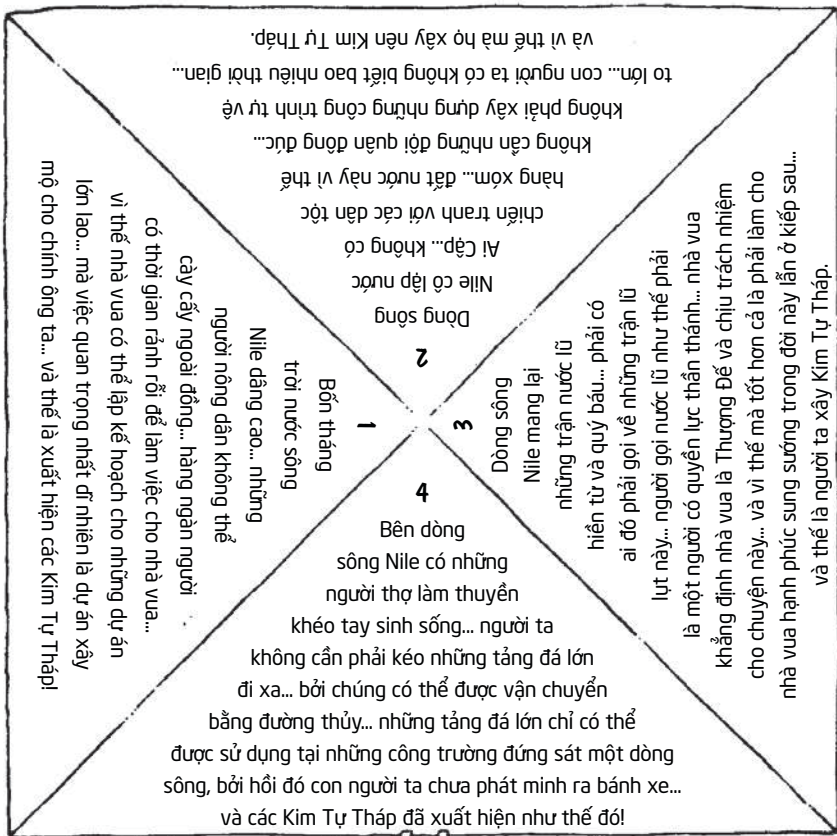
2. Những khu vực không bị nước ngập sẽ dần biến thành sa mạc - và là khu vực khó xuyên qua đối với các dân tộc khác. Bị cắt rời ra khỏi phần còn lại của thế giới, Ai Cập được an toàn trước đám hàng xóm sấn sổ.

3. Ngày đó người ta chưa phát minh ra bánh xe, nhưng trong thời kỳ nước sông Nile ngập bờ và những ngôi nhà, những ngôi làng bị nước lũ cô lập, những người nông dân học được cách làm thuyền.

4. Những trận mưa trong các dải rừng nhiệt đới của châu Phi khiến nước sông Nile dâng cao. Mà đất Ai Cập lại hầu như không bao giờ có mưa. Những trận nước dâng đột ngột của dòng sông Nile đóng vai trò tối quan trọng đối với sự sống và thật sự là một món quà của Thượng Đế cho dân Ai Cập.

Sau đây là một KimTự Tháp bốn mặt, giải thích mối liên quan giữa dòng sông Nile và các Kim Tự Tháp.

Các dữ liệu, dữ liệu tiếp theo, dữ liệu nữa

1. Tính từ nguồn ra tới Địa Trung Hải, dòng sông Nile có chiều dài đầy ấn tượng là 6671km.

2. Dòng sông Nile được tạo bởi hai dòng sông:

- Dòng sông Nile màu xanh dương từ cao nguyên Ethiopia
- Dòng sông Nile màu trắng từ xứ Uganda.

3. Hàng năm, hầu như luôn luôn chính xác vào giữa tháng Sáu, nước sông Nile tràn lên hai bên bờ. Những vạch đánh dấu trên đá bên bờ sông chỉ ra mực nước hàng năm. Người ta gọi chúng là "Nilometer" (theo bạn thì đây là dữ liệu hay huyền thoại?)

4. Mãi tới tháng Mười, nước sông Nile mới rút về lòng sông bình thường của nó.

5. Sông Nile không chỉ mang theo rất nhiều nước mà cả bùn đen. Thứ bùn đen này khiến đất trở thành màu mỡ và tặng cho người Ai Cập những mùa màng bội thu. Người Ai Cập vì thế gọi đất nước của họ là "Keme" (Đất Đen).

6. Tháng Mười một, khắp mọi góc ngách bắt đầu nảy lộc đâm chồi. Mực nước sông sẽ quyết định khối lượng mùa màng thu được. Một người La Mã là Pliny khi đến thăm Ai Cập đã viết như sau:

Mực nước dâng 12 sải tay có nghĩa là đói: (1 sải tay bằng 1,5m).

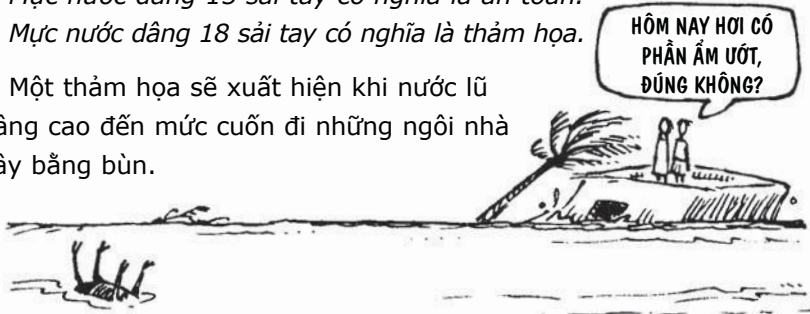
Mực nước dâng 13 sải tay có nghĩa là nhiều đau khổ.

Mực nước dâng 14 sải tay có nghĩa là hạnh phúc may mắn.

Mực nước dâng 15 sải tay có nghĩa là an toàn.

Mực nước dâng 18 sải tay có nghĩa là thảm họa.

Một thảm họa sẽ xuất hiện khi nước lũ dâng cao đến mức cuốn đi những ngôi nhà xây bằng bùn.

7. Herodotus, một khách du lịch người Hy Lạp, đã viết:

Khi nước sông Nile dâng lên hai bên bờ, cả đất nước này biến thành một mặt biển khổng lồ, chỉ thấp thoáng đây đó những thành phố nhô lên như những hòn đảo.

8. Dòng sông Nile là đường giao thông quan trọng nhất xuyên qua toàn đất Ai Cập. Những chuyến đi dài hầu như luôn được thực hiện bằng thuyền.

9. Ngày nay, nước sông Nile không còn dâng lên hai bên bờ nữa. Đập nước lớn ở vùng Aswan (xây năm 1971) đóng vai trò điều chỉnh mực nước. Nhưng điều này lại dẫn đến những khó khăn mới. Không có nước lũ sẽ không có thứ bùn màu mỡ kia; thế là người dân phải chi ra rất nhiều tiền để mua phân hóa học.

10. Đã có biết bao những bài thơ bài ca được viết ra để ca ngợi sông Nile. Một thầy tế đã làm thơ rằng:

*Cảm ơn Người, hỡi dòng Nile,
Người đã nuôi toàn dân Ai Cập!
Những cơn lũ của Người mang sức lực cho đất nước này.
Vui sướng biết bao mỗi khi Người dâng nước lên, hỡi dòng Nile!
Vui sướng biết bao, khi Người dâng nước lên!
Hỡi dòng sông nuôi nấng con người và thú vật:
Vui sướng biết bao khi Người dâng nước lên!*

(Chắc chưa phải là ứng cử viên đạt giải nhất trong danh sách các album best-seller, nhưng dù sao thì đây cũng là một bài ca có sức sống trên 3000 năm.)

11. Ra khỏi những vùng được nước lũ dâng tràn là bạn gặp ngay sa mạc. Sự khác biệt rõ rệt đến mức người ta có thể đứng một chân trên cánh đồng còn chân kia trên cát sa mạc. Sa mạc ở đây có tên là Dashre (Đất Đỏ).

TÔI NGHIỆP ANH TA QUÁ,
CHÚT NỮA LÀ ĐẾN ĐÍCH...

12. Vì những trận dâng nước của sông Nile mà người Ai Cập chia năm của họ ra làm ba mùa: Mùa nước lũ, mùa trồng cây và mùa gặt hái.

13. Hàng năm, người nông dân phải xây mới hoặc sửa chữa những dòng kênh thủy lợi của họ. Đây là một phần của mức sưu thuế mà họ phải trả cho Pharaoh. Kẻ nào không tham gia những dự án này sẽ bị đánh đòn. Buông ra một lời chửi rủa sẽ chẳng ích gì đâu, ngược lại, lúc đó tất cả các thành viên khác trong gia đình cũng sẽ bị đánh theo.

14. Trước khi mực nước sông Nile hạ xuống, người ta dẫn nước vào những hồ nhân tạo. Qua đó, các cánh đồng cũng sẽ được tưới tiêu ngay cả khi trời khô hạn. Những người nông dân dùng một dụng cụ "Shaduf" (cần vọt) để mức nước lên cánh đồng. Shaduf là một đòn bẩy với một thanh xà ngang, một đầu được buộc một vật nặng. Ở đầu kia người ta treo một cái gàu múc nước. Nhờ vào sáng kiến này mà người ta có thể mức tới cả ngàn lít nước trong một ngày.

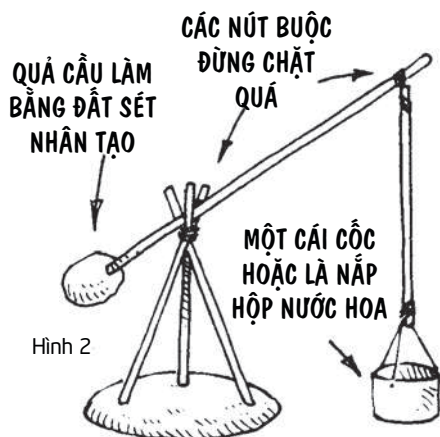
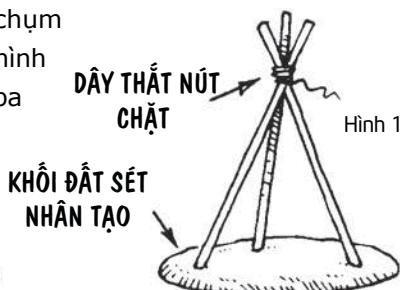
Đến tận hôm nay, người ta vẫn còn sử dụng những Shaduf rất tiện lợi này. Bạn có thích tự tay tạo cho mình một thứ như thế không?

Tự tạo gàu Shaduf một cách dễ dàng

Người Ai Cập cần ba thân cây để tạo một gàu múc nước từ giếng ngầm; cho phiên bản mini bạn chỉ cần ba thanh gỗ là đủ.

1. Bạn cần ba thanh gỗ dài khoảng 20cm. Hãy buộc chúng chụm vào nhau ở điểm cách đầu chừng 3cm, để thông một đoạn dây xuống.

2. Đặt ba thanh gỗ này đứng chụm vào nhau, kéo dần chúng ra thành hình kiềng ba chân (hình 1). Bạn ấn cả ba đầu dưới vào một tảng đất sét nhân tạo để chúng đứng cho chắc.

3. Bây giờ bạn cần một thanh gỗ thẳng làm đòn bẩy (dài khoảng 35cm). Dùng đầu dây thò ra của giàn chống ba chân buộc nó, tức là thanh đòn bẩy, vào với giàn chống ba chân này. Ở một phía, thanh đòn bẩy cần phải nhô ra một đoạn dài 12cm (hình 2).

4. Làm nặng đoạn ngắn của thanh đòn bẩy (12cm) bằng một hình cầu bằng đất sét nhân tạo. Đầu kia bạn buộc chặt với một thanh gỗ khác dài khoảng 15cm.

5. Bây giờ thì bạn cần một cái gàu múc, cho việc này bạn cần một nắp nhựa khá lớn. Hãy khoan ba lỗ lên rìa nắp, rồi buộc chiếc "gàu múc nước" này vào đầu dưới của thanh gỗ dài 15cm, gắn với đầu phía trên của đòn bẩy.

Xin chúc mừng! Bạn vừa làm theo một phát minh cực kỳ đơn giản nhưng hết mức thiên tài!

Phòng tranh của các thánh thần

Thật là một cuộc sống kỳ lạ biết bao khi người ta dành tới một nửa đời người chỉ để làm việc với cái chết! Cái chết là chủ đề chính của người dân Ai Cập. Họ muốn đến Vương Quốc Bên Kia cho bằng được, nơi mà các vị thầy tế đã kể cho họ nghe. Mặc dù ở đó không dễ chịu như trong “đất của các thánh thần”, nơi chỉ các Pharaoh mới được phép tới, nhưng nó vẫn còn tốt hơn là Trái Đất này. Dân Ai Cập thậm chí còn biết Vương Quốc Bên Kia nằm ở đâu: phía Tây đường chân trời.

Nhưng mà thế có đầu gối bên trái của thần Anubis! Người ta phải làm vừa lòng một loạt các vị thánh thần mới có thể bước chân tới đó! Và chỉ cần khiến một vị thần thánh nào đó phật lòng thôi là người ta sẽ bị trút lên đầu cả một Shaduf chuyện bực bội. (E, xin lỗi nghe, Anubis, tôi thấy đầu gối bên trái của người thật sự rất xinh đấy!)

Dĩ nhiên rồi, các vị thần thánh thì già đến mức không thể nào đo đạc được. Họ đã có mặt trước con người rất lâu, và coi con người như một dạng người hầu hay đồ chơi gì đó. Các vị thần thánh kiểm soát tất cả những chuyện xảy ra và đòi hỏi người khác phải tôn trọng mình. Hãy cố gắng làm cho cả đồng thánh thần sau đây hài lòng với bạn:

Re: vị thần mặt trời, là người tạo ra thế giới này. Người Ai Cập tự coi mình là "bầy cừu của Re".

Horus: vị thần có đầu đại bàng. Bảo vệ cho các Pharaoh.

Sekhmet: nữ thần chiến tranh đầu sư tử.

Hathor: vị nữ thần có sừng bò, chịu trách nhiệm cho tình yêu, hạnh phúc, vũ điệu và âm nhạc.

Ptah: lại là một vị thần sáng tạo khác, người đã đặt tên cho tất cả mọi thứ dưới trái đất này và qua đó đã tạo ra chúng. (Thật là một mảnh khứa tinh ranh, phải không bạn? Đây là thứ pháp thuật mà tôi cũng rất muốn có đấy: một cốc kem, một túi chip, một chuyến đi thăm Disneyland...)

Isis: là vợ của Osiris, vị thần bảo vệ cho phụ nữ và trẻ em.

Bes: vị thần có thân thể người lùn của hạnh phúc, bảo vệ cho gia đình.

Anubis: vị thần chết có đầu chó rừng, chịu trách nhiệm cho việc ướp xác.

Osiris: vị thần cai trị cái chết và sự tái sinh, cai trị cả Vương Quốc Bên Kia lẫn mặt đất, người dạy cho con người biết trồng trọt.

Đố vui về các vị thần linh

Nếu ở vào một trong các tình huống sau đây, bạn sẽ cầu xin vị thần nào?

Xin lạy thần...! Mảnh đất của con quá khô cằn, mùa màng của con đang tàn lụi.

Xin lạy thần... hùng mạnh! Đứa con trai nhỏ nhất của con đã qua đời cách đây ba tháng vì bệnh sốt. Kể từ đó, vợ con suy sụp, xin hãy giúp cho cô ấy tìm lại được niềm vui cuộc sống.

Xin lạy thần... thông thái! Con trai con muốn thành người viết thuê nhưng lại không nhớ nổi các kí tự tượng hình Hieroglyphen, khiến các ông thầy giáo ném nó ra khỏi trường. Đánh đập cũng không mang lại kết quả gì.

Xin hãy trao cho con sức mạnh, lạy thần... ham muốn trả thù! Đám kẻ cướp từ vùng Đất Đỏ đã tấn công làng của chúng con. Hãy giúp chúng con chống lại lũ xâm nhập.

Lạy thần... hùng mạnh! Chồng con đã qua đời và con đã chi hầu như toàn bộ số tiền dành dụm được cho việc ướp xác anh ấy, để anh ấy làm vừa lòng người! Xin hãy giúp anh ấy đến được Vương Quốc Bên Kia.

Xin hãy rủ lòng thương hối nữ thánh... xinh đẹp! Con đã mê một cô gái, nhưng trong đợt khiêu vũ vừa rồi cô ấy đã cười nhạo con. Vì quá vụng về, nên con luôn tự vấp ngã.

Những thần linh điên khùng!

Có một câu chuyện mà mọi người dân Ai Cập đều tin sái cổ, đó là câu chuyện sau:

Osiris là một vị quân vương hùng mạnh, tất cả mọi người đều đồng ý như thế, ít nhất là hầu như tất cả. Nhà vua được người vợ của mình là Isis và tất cả các thần dân yêu mến... ừ thì, hầu như tất cả. Chỉ có cậu em trai Set là căm thù Osiris. Cậu ta ghen tuông. Set ấp ủ âm mưu đen tối nhằm gạt anh trai ra khỏi đường đi mà không bị trừng trị.

Thế nếu không ai tìm được xác của anh ta? Đúng thế, chính là cái mảnh đó. Gã phải tìm cách thủ tiêu xác chết!

Set vào việc. Đầu tiên gã giết Osiris, sau đó gã chặt thân thể người anh ra làm 14 phần, ném rải rác dọc bờ sông Nile, hy vọng là bọn cá sấu sẽ ăn hết.

Nhưng kế hoạch của gã thất bại. Isis tìm nhặt đủ cả 14 phần cơ thể đó, rồi dùng những chiếc khăn bằng vải lanh quấn chúng lại đúng vị trí. Osiris trở thành xác ướp đầu tiên trên thế giới.

Nhưng đến đây Isis vẫn chưa xong việc. Bà cầu xin thần Anubis trợ giúp, vị thần này hà một cuộc sống mới vào cơ thể Osiris. Nhưng vì Osiris không thể tiếp tục sống như một con người, nên ông đã bước sang Vương Quốc Bên Kia và làm vị thần cai trị nơi đó, cai trị những người đã chết.

Thế là Anubis trở thành vị thần bảo trợ cho việc ướp xác, Isis trở thành nữ thần bảo trợ cho những người đã chết. Còn Set? Set phải đối mặt với Horus, người con trai của Osiris và Isis. Trong một trận chiến dữ dội, Set đã khoét thủng của Horus một con mắt, nhưng về cuối Horus vẫn chiến thắng. Set bị kết án phải sống những ngày còn lại của đời gã trong mảnh đất khủng khiếp nhất của Vương Quốc Bên Kia.

Horus trở thành người bảo trợ cho những người sống; con mắt đã bị khoét ra của ông khiến người chết nhìn được.

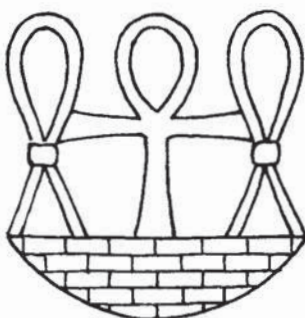

Bùa hộ mạng cho bạn và bạn bè của bạn

Người Ai Cập rất mê tín và thích dùng đồ trang trí là các bùa hộ mệnh. Sau đây là một bùa hộ mệnh mà bạn có thể tự cắt ra bằng bìa carton rồi đeo lên cổ mình.

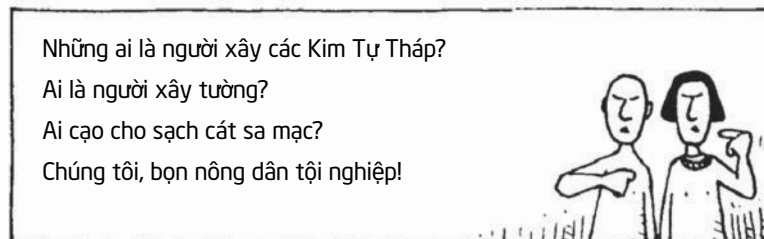
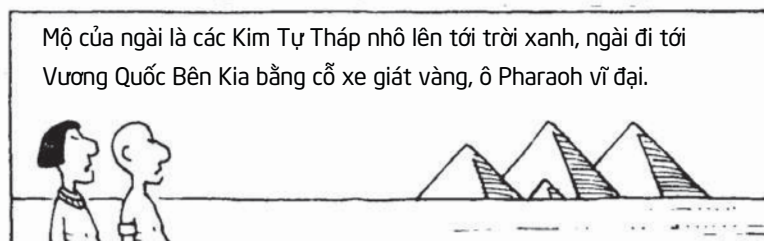
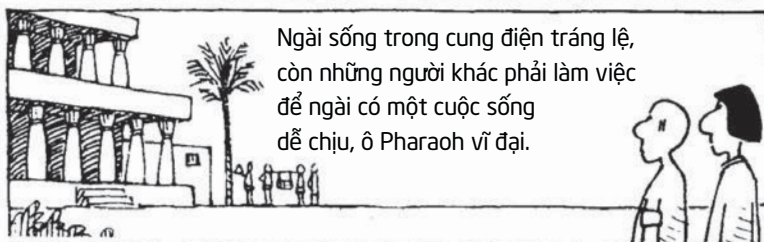
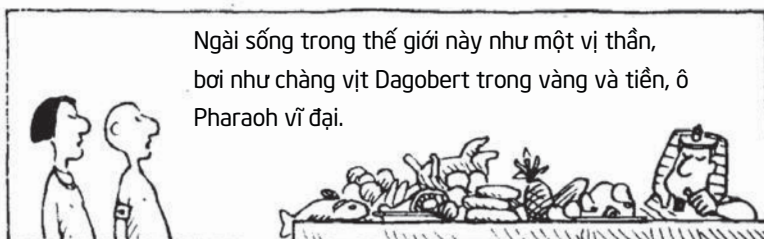
Có ba biểu tượng, chúng là các chữ tượng hình cho ba từ sau

☪ Tất cả ♀ Sự sống ⚔ Bảo vệ

Làm người Ai Cập thật không dễ

Ô Pharaoh vĩ đại, như thế là không công bằng!

Số phận đau khổ nhất trong Đế Chế Cổ là số phận của những người nông dân. Họ đứng trong tầng dưới cùng của một Kim Tự Tháp có cấu trúc như sau:

1. Pharaoh - vua, thần, và đồng thời là vị cha đạo quyền uy nhất, người cầm quân.

2. Tế tướng - người đàn ông uy quyền thứ nhì trong nhà nước. Ông ta phải lo lắng sao cho mọi việc đều diễn ra trôi chảy: từ đòi thuế cho tới tổ chức xây dựng những hệ thống thủy lợi mới. Ông ta cũng đồng thời là vị quan tòa tối cao.

3. Tầng lớp Imakhu (người danh giá) - bạn bè và họ hàng của Pharaoh. Họ nhận được những công việc rất thú vị như làm đại sứ, làm thống đốc, người bảo vệ các đồ trang sức cùng vương miện, người bảo vệ các loại dầu và nước hoa, người bảo vệ quần áo cho nhà vua hoặc bảo vệ các bí mật trong ngôn từ của nhà vua (tức là kẻ ấn định bao giờ thì Pharaoh được phép nói năng).

4. Tầng lớp Normarch - đây là người cầm đầu các khu vực nhỏ hơn, chịu trách nhiệm cho mọi việc. Họ lo lắng cho trật tự công cộng, và trong trường hợp bị tấn công, họ cũng là người lo hiệu triệu và tổ chức quân lính.

5. Đám thư ký - đây là các công chức được đào tạo, ghi các loại sổ sách cho nhà vua.

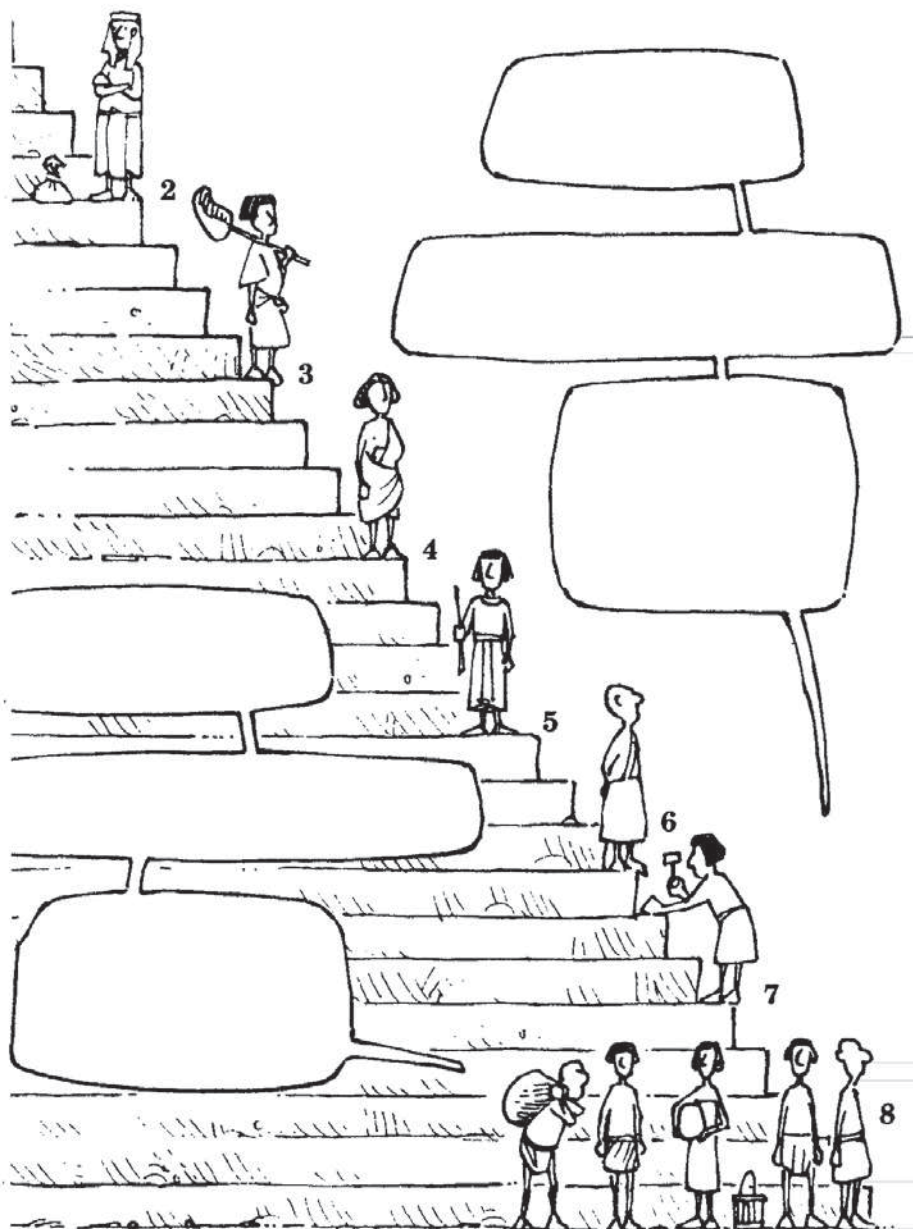
6. Các thầy tế - đám này có tới cả hàng ngàn người, đứng đầu hàng hà vô số các đền miếu.

7. Đám Hemutiu (thợ thủ công) - các công nhân được đào tạo tốt để phục vụ cho cánh nhà giàu: thợ dệt, kiến trúc sư, họa sĩ, những người nặn tượng, nhà buôn, thợ kim hoàn, thợ tẩm dầu, thợ xử lý kim loại...

8. Tầng lớp nông dân - đó là 90% còn lại của dân số Ai Cập.

1

Mười bài học cay đắng: Cuộc đời nông dân Ai Cập

1. Ai Cập cổ có rất ít nô lệ, nhưng những người nông dân thì sống chẳng sướng hơn nô lệ là bao.

2. Nông dân là nông nô - khi Pharaoh tặng một vùng đất cho ai đó, các nông nô ở vùng đất nọ sẽ được tặng cùng.

3. Nông dân bị đếm y như cách người ta đếm súc vật, mỗi khi chủ đất muốn khoe khoang gia sản của mình.

4. Trong vụ đếm này, người ta loại phụ nữ ra, bởi họ không được coi là có giá trị bằng những con bò!

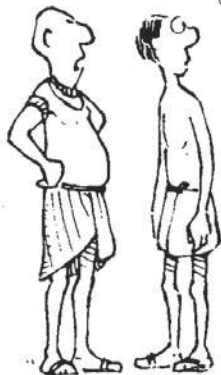

5. Nông dân được chia thành các nhóm năm người khi làm việc.
6. Các gia đình có thể bị chia thành những nhóm làm việc khác nhau, tùy theo độ tuổi.
7. Trong thời gian những cánh đồng của nông dân ngập nước, người ta đẩy họ đi xây Kim Tự Tháp cho Pharaoh.
8. Khi một nông dân làm việc không đủ tận tình chăm chỉ, anh ta sẽ bị đánh đòn hoặc thậm chí bị biến thành tàn phế - người ta chặt đi của anh ta một ngón tay hay một ngón chân.
9. Nếu anh ta muốn cướp một ngôi mộ để thành người giàu có thì người ta sẽ làm cho anh ta ngẩn đi một cái đầu.
10. Trước thời kỳ thu hoạch lúa mạch, người đòi thuế của nhà vua sẽ đi qua và ấn định mùa này anh ta phải nộp bao nhiêu cho Pharaoh. Thông điệp tốt lành là: những gì Pharaoh không muốn thì dân nông dân có thể giữ lại cho mình!

Cảnh làm việc trên các cánh đồng

**NÀY, GÀ NÔNG DÂN
TỘI NGHIỆP, NƯỚC
ĐÃ RÚT XUỐNG RỒI.
SAU ĐÂY LÀ VÀI VIỆC
VẬT VĨNH ĐỂ NHÀ
NGƯỜI KHÔNG
QUÁ RÀNH...**

1. Sửa chữa tất cả những hư hại mà nước lũ để lại trên các cánh đồng.
2. Cày và bừa, trước khi mặt trời nung cho đất khô.
3. Gieo hạt và dắt những đàn dê đi qua cho chúng nhấn hạt sâu xuống đất.
4. Nhớ tưới các cánh đồng hàng ngày để lúa mạch mọc tốt.
5. Điều đặn chăm chỉ nhổ cỏ cho lúa.
6. Nhớ đuổi đi những con chim tham ăn.
7. Đi hái những nhánh lúa về nhà.
8. Đập lúa - dùng néo quật vào lúa cho đến khi hạt lúa rời ra.
9. Sàng sảy - Đưa lúa lên mẹt, hất thóc đầu gió để rơm vụn bị gió thổi đi.
10. Quay trở ra đồng và cắt rơm về nhà, để có đồ cho súc vật ăn hoặc để làm gạch và đan giỏ.

**THỂ TÔI LÀM GÌ TRONG THỜI
GIAN RÀNH?**

**TÀ RẤT MỪNG LÀ NHÀ NGƯỜI HỎI TA ĐIỀU ĐÓ...
HÃY LO LẮNG CHO BỌN LỢN, BỌN CỪU, BỌN NGŨNG VÀ
BỌN VỊT, HÃY TRỒNG NHỎ ĐỂ CHÚNG TA CÓ ĐƯỢC THÚ
RƯỢU VANG THẬT TỐT, VÀ TRỒNG LẠNH ĐỂ BỌN TA CÓ
VẢI, HÃY XAY LÚA VÀ...**

**KHÔNG HIỂU MÌNH HỎI THỂ ĐỂ LÀM GÌ? MÌNH SẼ RẤT VUI
NẾU NƯỚC SÔNG LẠI NGẬP LÊN LẦN NỮA VÀ MÌNH ĐƯỢC
PHÉP ĐI XÂY KIM TỰ THÁP.**

Những công việc bên Kim Tự Tháp

Bạn vừa vận chuyển tảng đá khổng lồ đi qua 60 km đường sa mạc, và dĩ nhiên có mang theo cả nước uống nữa. Mãi rồi, bạn cũng đến bên Kim Tự Tháp, nhắc được tảng đá đó lên vị trí của nó và lao đảo bước đi, để đến nhận tiền lương của bạn, được trả bằng bánh mì, vài chanh và dầu thoa. Đúng lúc đó thì nhóm trưởng cho bạn biết cái thông điệp khủng khiếp: không có tiền lương!

Bạn chập chững đi về các dãy trại - nơi ăn ở nghèo nàn thậm tệ với nền bằng bùn. Bạn mệt, đói và giận dữ. Các dãy trại đông ngộp người, chẳng có nước mà cũng không có phòng vệ sinh. Không khí thối mùi mồ hôi của con người và những con thú chia sẻ chỗ ngủ với bạn.

Bạn mong ước được trở về nhà cùng vợ con, nhưng bạn biết là bạn sẽ chết đói trước khi về tới nơi.

Bạn sẽ làm gì? Bạn có thể...

1. Lầm bầm càu nhàu nhưng vẫn quay lại làm việc.
2. Viết một lá thư năn nỉ Pharaoh.
3. Đình công.

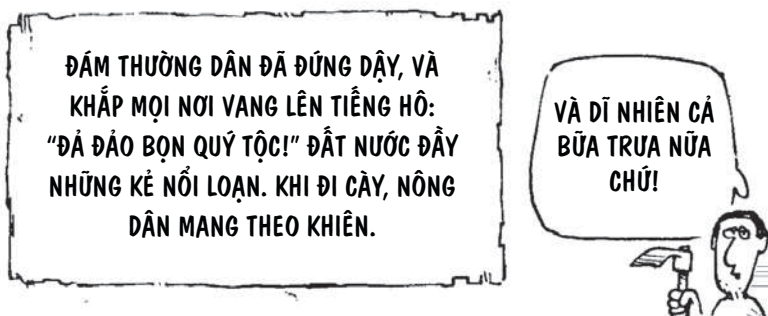

Câu trả lời: 3. Vụ đình công đầu tiên trong lịch sử thế giới xảy ra tại công trường xây dựng của một Kim Tự Tháp. Những người thợ đã ngồi nơi bóng râm và kháng kháng không chịu làm việc tiếp, trước khi họ nhận được tiền lương của mình. Cuối cùng, người ta phải trả lương cho họ!

Chuyện tiểu lâm cổ đại từ đất Ai Cập cổ

Thật chẳng đáng ngạc nhiên là trong vương quốc đã này ra không ít rắc rối. Vào khoảng năm 2300 TCN, Đế Chế Cổ bắt đầu tan rã. Những người vùng Nomarch đề bẹp quyền lực của Pharaoh. Có một đoạn văn xưa nói rằng:

Mãi tới năm 2065 TCN (dưới đời các Pharaoh của triều đại thứ 11), đất nước mới trở lại trong vòng kiểm soát. Người ta tạo ra các điều kiện làm việc tốt hơn cho người nông dân.

Mỗi gia đình lúc đó nhận được đủ đất để có thể tự nuôi sống bản thân. Đất đó sẽ được trao cho thế hệ tiếp theo và không ai có quyền cướp đi của họ. Cuối cùng thì những người nông dân cũng dễ thở hơn đôi chút!

Cuộc đời phụ nữ Ai Cập cổ

Nữ thánh

Người Ai Cập biết rất chính xác một phụ nữ lý tưởng phải như thế nào: phải sống như nữ thánh Isis, người đã...

... CẢI TRỊ ĐẤT NƯỚC SAU KHI
CHỒNG BỊ GIẾT CHẾT.

... CHÈO THUYỀN LANG THANG TRÊN
BIỂN ĐỂ NHẬT LẠI TỪNG MẢNH CƠ
THỂ CỦA NGƯỜI CHỒNG...

... BẢO VỆ NGƯỜI NỔI DỠI...

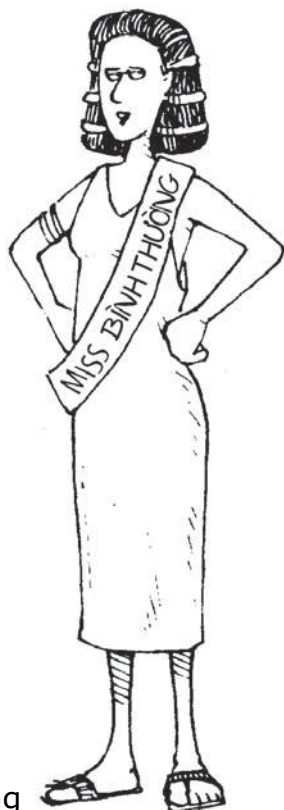
... VÀ ĐÁNH THỨC CHỒNG
HỒI SINH.

Người đàn bà hoàn hảo

Ngay cả khi hoàn toàn không thể so sánh được với Isis, thì một cô gái vẫn được coi là tử tế một khi cô...

- 1.** Ngoan ngoãn ở nhà, nghe lời cha mẹ cho tới tuổi 12, và qua đó đủ lớn để đi lấy chồng.
- 2.** Chọn cho mình một nơi thích hợp; một người khiến cha mẹ cô bằng lòng.
- 3.** Vâng lời chồng.
- 4.** Chia sẻ người chồng với một loạt phụ nữ khác.
- 5.** Sinh cho chồng thật nhiều con - ít nhất cũng phải sáu hay bảy đứa.

Người phụ nữ tuyệt đối bình thường

Số lượng các phụ nữ Ai Cập hoàn hảo như thế quả không nhiều. Lắm khi cũng xảy ra trường hợp...

- 1.** Một cô gái rời nhà tới trường để học đọc học viết.
- 2.** Một cô gái cưới người mình yêu chứ không để cha mẹ chọn chồng hộ. Ngoài ra, người Ai Cập cũng thường cưới một người họ hàng của mình, ví dụ như một ông chú hay một ông anh họ.
- 3.** Anh chàng người Hy Lạp Herodotus sau khi đến thăm Ai Cập đã viết rằng phụ nữ Ai Cập không còn ngoan ngoãn như những gì mà ông tưởng. Đối với ông ta, họ đã quá sức độc lập!

4. Một người đàn ông Ai Cập có thể cưới bao nhiêu vợ tùy thích, nhưng anh ta phải có khả năng lo liệu cho tất cả. Người vợ chính được đặt ngang hàng với chồng và đứa con trai đầu của cô ta sẽ được thừa kế khi ông chủ qua đời. Bản thân người vợ này lúc đó sẽ nhận được những đồ gia dụng trong nhà.

5. Rất nhiều cô gái đã trở thành mẹ khi mới lên 12 hoặc 13 tuổi. Họ sanh con trong tư thế quỳ lên một chiếc ghế sanh đặc biệt. Vì khả năng nhiễm trùng quá cao, nên cái chết của đứa trẻ hoặc của người mẹ không phải là chuyện hiếm xảy ra. Người mẹ tương lai chỉ biết hy vọng vị nữ thần của sinh nở là Twaret sẽ ngăn trở không cho những hồn ma độc ác lại gần. Đối với Twaret thì đây thật sự không phải là chuyện khó khăn: nữ thần vốn là một con hà mã đồ sộ hung dữ!

Hoa hậu

Phụ nữ Ai Cập rất tự hào về ngoại hình của mình và rất ưa thích thời trang. Trong một cuốn sách tư vấn làm đẹp của đất Ai Cập cổ, có lẽ bạn sẽ tìm thấy những lời mách bảo sau đây:

1. Tắm rửa thường xuyên, nhớ bỏ thêm thuốc muối vào nước tắm (đúng thế, đây chính là thứ muối được sử dụng khi ướp xác!)

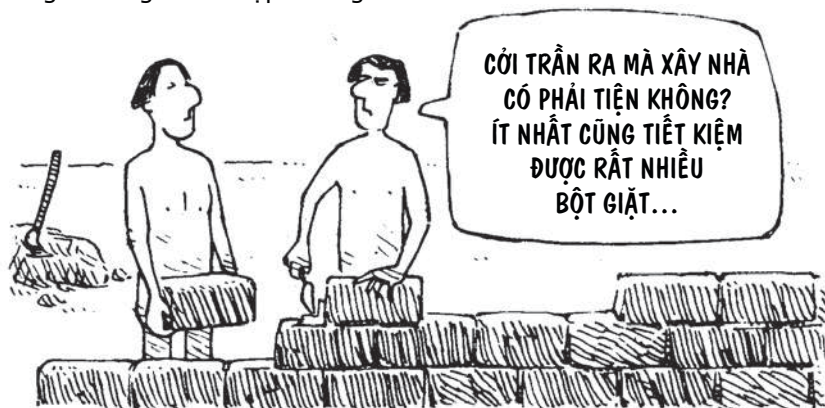
2. Nhớ cho cơ thể thường xuyên được mát-xa. Chuyện này có thể để cho người hầu trong nhà đảm nhiệm, nếu bạn may mắn có một người hầu.
3. Tô viền mắt thành hình hạnh nhân với một thứ mascara màu xám đen được làm bằng quặng chì. Nhớ tia lông mày cho gọn. Tốt nhất là tia bằng một cái nhíp bạc, nếu bạn đủ tiền mua.
4. Thường xuyên trang điểm khuôn mặt. Hãy nhồi phấn cho da trắng lên, tô môi bằng son làm bằng oxit sắt màu đỏ.
5. Tô đỏ móng tay bằng cây lá móng (Henna). Một mới nhất giờ là dùng Henna nhuộm đỏ cả lòng bàn tay và gót chân!

Sống như một người Ai Cập

Người Ai Cập xây nhà bằng gạch bùn. Đây thật sự là thứ rất tiện dụng. Bùn thì nơi nào chẳng có, lại miễn phí nữa chứ, và những viên gạch nặn bằng bùn sau khi được mặt trời sấy khô sẽ cứng như đá.

Những ngôi nhà như thế ít nhất cũng có tuổi thọ tới cả trăm năm - và một số người Ai Cập hôm nay vẫn còn xây nhà theo kiểu này. Một người càng quan trọng thì nhà anh ta càng phải to. Nhìn chung thì một người dân Ai Cập cỡ trung bình có rất ít đồ gỗ, nhưng đằng nào thì anh ta cũng sống đa phần thời gian ngoài trời. Bạn có muốn sống như người Ai Cập không?

1. Người Ai Cập cổ không cần nhiều quần áo. Trẻ em và người nghèo đa phần chẳng mặc gì. Cũng may mà khí hậu tại Ai Cập ấm áp dễ chịu ... Và vụ chẳng thèm mặc quần áo chạy tới chạy lui thời đó chưa hề bị coi là chuyện mất lịch sự.
2. Người Ai Cập ăn nhiều bánh mì. Nhưng bánh mì thời đó cứng đến độ nó mài mòn răng người ăn. Ngay từ năm 2000 TCN đất Ai Cập đã có hiệu nướng bánh mì rồi.
Nếu bạn quan tâm đến mùi vị của loại bánh mì thưở đó (đừng lo, một lần thử sẽ chẳng bị gãy răng đâu), thì hãy thử công thức sau:

Bánh mì lúa nguyên hạt

Bạn cần:

4 tách bột lúa mạch

1/2 thìa muối

2 tách nước ấm

Bạn làm như sau:

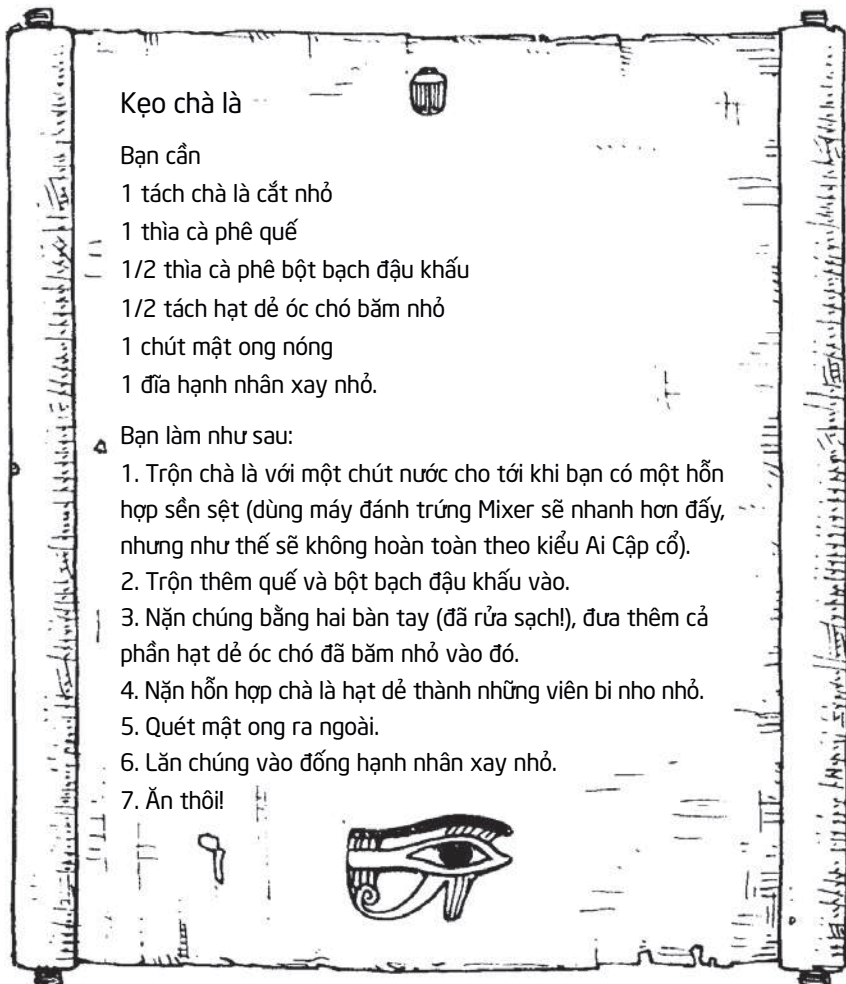
1. Trộn bột mì với muối và nước.
 2. Nặn đi nặn lại chỗ bột đó 5 phút liền.
 3. Nặn bột thành những ổ bánh mì tròn hay tam giác.
 4. Đặt chúng lên một ván nướng đã được bôi mỡ.
 5. Để yên như thế qua đêm.
 6. Dùng đầu ngón tay ấn lên bánh mì, làm cho chúng lõm lôm theo ý thích
 7. Nướng bánh mì nửa tiếng đồng hồ trong lò ga, đặt lửa ở số 4.
- (Người ta cũng có thể cho một vốc chà là băm nhỏ vào trong bột mì - và dùng bột mì nặn hình con hổ).

Lời nhận xét của bạn (hãy đánh dấu phần thích hợp):

☐ Tuyệt vời ☐ Tạm được ☐ Tởm quá

3. Người Ai Cập thích ăn dưa leo, cần tây, xà-lách, hành, tỏi, và cải xoong - thế nhưng đa phần thời gian họ chỉ được ăn bánh mì và hành mặn thôi. Hoa trái thời đó có dưa hấu, quả vả, lựu và chà và. Sau này người Ai Cập cũng có trồng cả anh đào, táo và lê. Họ ăn thịt cừu, thịt dê, thịt bò và thịt ngỗng; thịt lợn bị coi là bẩn.
4. Người Ai Cập biết làm một thứ bia từ lúa mạch. Người ta để lúa mạch, nước và bánh mì lên men, sau đó lọc qua, lấy nước uống, một thứ hỗn hợp có kết quả trông thật giống như món súp bánh mì hôm nay.

- 5.** Ngay từ năm 1600 TCN, tại Ai Cập đã có những đồ ngọt đầu tiên của thế giới. Người ta tìm thấy các công thức làm bánh kẹo được khắc vào đá. Bạn thử công thức sau nhé?

- 6.** Người Ai Cập biết cách huấn luyện những con khỉ đầu chó xứ Ethiopia để chúng hái chà là từ cây cao xuống cho họ. (Nếu có một cây chà là trong vườn, bạn thử bắt về vài chú sóc rồi thử dạy cho chúng hái quả đi!)

- 7.** Người Ai Cập rất mê tín. Sau đây là lời mách bảo hữu dụng nhất có thể tìm thấy ở mọi cuốn sách trên đời. Rất có thể một ngày kia nó còn cứu được cả mạng bạn đấy! Nếu không gặp may sa vào một dòng sông đầy cá sấu, bạn chỉ cần nói:

Gắng sức nói cái đó thật nhanh và bằng tiếng Ai Cập. Chắc chắn sẽ có kết quả đấy - nếu không, tới đây chúng tôi trả tiền lại cho bạn.

- 8.** Người Ai Cập cắt tóc rất ngắn. Những người Ai Cập giàu có khi tham dự lễ hội đều đội tóc giả, và trên đó là một chiếc cốc úp làm bằng nến trộn nước hoa. Khi thứ nến này chảy ra, nó sẽ bắt đầu tỏa hương... còn nến thì nhỏ giọt từ mái tóc giả đẹp xinh xuống dưới.

- 9.** Ngành y khoa của Ai Cập là một hỗn hợp của trí tuệ tinh táo và sự mê tín mù mịt. Khi viên quan chức chính phủ Khety bị thương nặng ở đầu trong một vụ tấn công, bác sĩ đã đánh mê ông ta bằng thuốc phiện và cắt bỏ một phần của xương sọ đã bị thương. Vết thương sau đó được khâu lại và Khety sống sót!

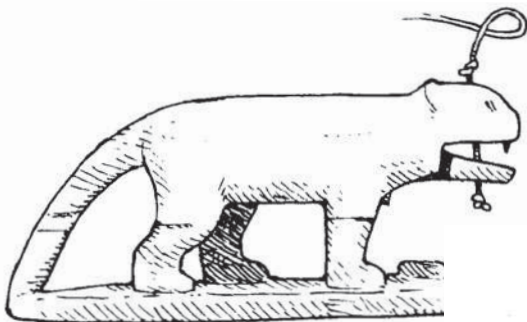
- 10.** Để chống bệnh mù, họ giã nát mắt lợn, trộn với mật ong cùng đất son màu đỏ rồi trút nó vào tai bệnh nhân.

Tới đây khi phải uống thuốc, bạn hãy đọc lên một câu thần chú Ai Cập: "Lạy thần đến đây và xua đuổi những bóng ma độc ác. Ai uống thứ này sẽ lành bệnh như các vị Thánh Thần của trời cao đã lành bệnh."

Cái gì thế?

Bạn hãy quan sát những vật thể Ai Cập đầy ấn tượng sau đây và tìm cách đoán xem, chúng được dùng làm gì.

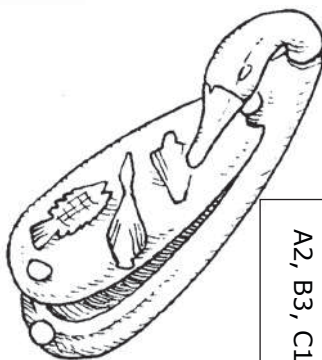

A

1. Cái bẫy ruồi
2. Sư tử đồ chơi
3. Gậy tày

B

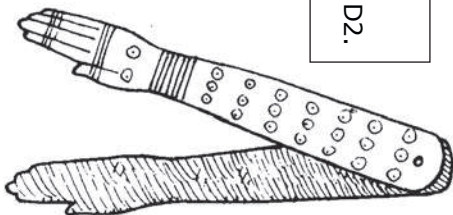
1. Hộp kim chi
2. Chim mồi (để đi săn)
3. Lọ đựng kem thoa mặt

Câu trả lời
A2, B3, C1, D2.

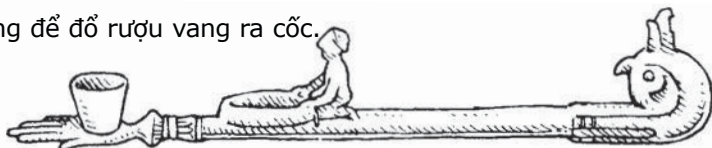
C.

1. Quạt
2. Đồ đập ruồi
3. Đồ vỗ tay, nhạc cụ catanet

D

1. Tẩu hút thuốc
2. Lọc không khí
3. Đồ dùng để đổ rượu vang ra cốc.

Người Ai Cập làm gì trong thời gian rảnh

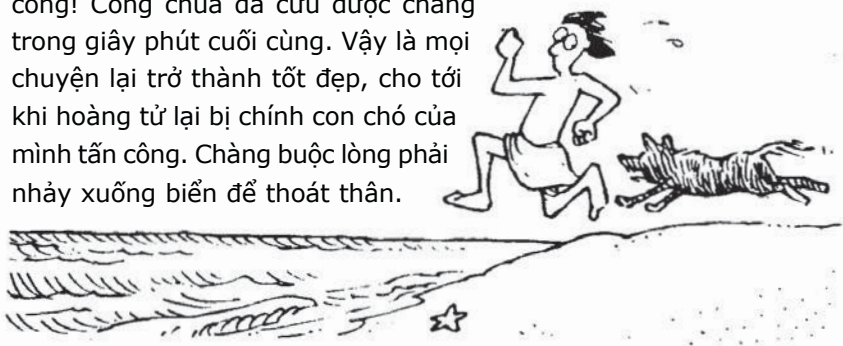
Kể chuyện

Người Ai Cập cổ thích kể chuyện và nghe kể chuyện. Câu chuyện dưới đây có đôi phần giống với chuyện cổ tích của ta ngày nay:

Sau khi hoàng tử Ramesside được sinh ra đời, nữ thần số phận đã bước đến bên nôi của Người và nói: "Đứa trẻ này sẽ bị giết chết bởi một con cá sấu, một con rắn hoặc một con chó."

Nhà vua cho người canh chừng con trai thật kỹ, nhưng khi hoàng tử lớn lên, anh ra khỏi cung điện đi đó đi đây. Anh có nghe kể về một nàng công chúa đẹp tuyệt vời xứ Syria. Ai muốn cưới nàng phải trèo lên một ngọn tháp thật cao. Dĩ nhiên hoàng tử Ramesside trèo lên được.

Mọi chuyện đều tốt đẹp - cho tới khi hoàng tử bị một con rắn tấn công! Công chúa đã cứu được chàng trong giây phút cuối cùng. Vậy là mọi chuyện lại trở thành tốt đẹp, cho tới khi hoàng tử lại bị chính con chó của mình tấn công. Chàng buộc lòng phải nhảy xuống biển để thoát thân.

Có vẻ như hoàng tử đã được cứu thoát. Đúng lúc đó đột ngột có một con cá sấu bơi về phía chàng. Đó là một cá sấu rất đói! Hoàng tử chỉ có một cơ hội thôi! Chàng phải hứa là sẽ giết chết kẻ thù trầm trọng nhất của con cá sấu.

Chà, đến chỗ này thì giấy cói Papyrus đáng tiếc lại bị thủng mất một đoạn và ta sẽ không bao giờ biết được kết cục của câu chuyện. Thật không may! Nhưng có lẽ bạn sẽ nghĩ ra được một kết cục tốt đẹp! Lời mách bảo: Người Ai Cập yêu những câu chuyện buồn thương với kết thúc có hậu!

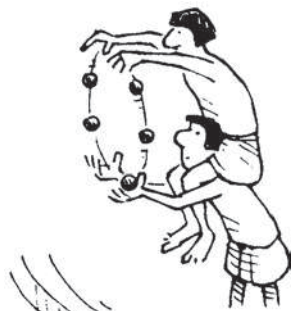
Trò chơi trẻ em

Quả bóng thời đó được làm bằng da và được nhồi hạt bên trong. Trẻ em dùng chúng chơi trò tung hứng, hay trò đuổi bắt. Thành thạo chúng vừa chơi banh vừa cồng lẫn nhau!

Những con quay làm bằng đá mài bóng cũng là món trò chơi được ưa thích. Đa phần thì người ta thi xem ai là người có thể khiến cho thật nhiều con quay xoay đồng thời.

Thi chạy cũng là một trò chơi được yêu thích. Bọn trẻ con thống nhất với nhau một đoạn đường xác định, sau đó vừa chạy vừa đặt tay xuống đầu gối.

Trong các ngôi mộ, người ta đã tìm thấy những trò chơi tuyệt đẹp, ví dụ những con thú được gọt bằng gỗ biết mở và đóng mồm khi ta rút một đoạn dây phía sau nó.

Những con cừu ngồi yên

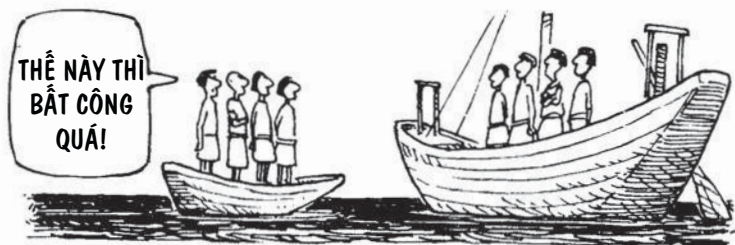
Bạn hãy thử trò chơi Ai Cập đơn giản sau đây, nó đòi hỏi ít nhất bốn người tham gia.

1. Hai người chơi sẽ làm "dê". Họ ngồi xuống mặt đất, duỗi dài hai chân ra và áp gót chân vào nhau.
2. Những người còn lại phải nhảy qua "con dê".
3. "Con dê" tìm cách dùng tay tóm lấy chân họ.
4. Khi một người nhảy bị tóm lấy chân, anh ta sẽ phải vào ngồi thay cho người vừa tóm được anh ta.

Trò chơi dưới nước

Chà, tất cả các bạn đều biết bơi chứ? Hãy tạo thành hai nhóm, mỗi nhóm gồm từ ba tới bốn người và cần một con thuyền. Mục đích là phải đứng trong thuyền cho thật vững và tìm cách đẩy đối phương rơi xuống nước mà mình không bị mất thăng bằng.

Trò chơi đi săn

Bắt một con hà mã bằng móc sắt, giáo, dây hoặc lưới không phải là chuyện không nguy hiểm - bởi hà mã có khả năng tự vệ!

Tốt nhất là ta đừng sờ vào môn thể thao này! (Mặc dù bạn có thể tìm cách xoáy hà mã từ một sở thú nào đó, nhưng chắc chắn người ta sẽ ném bạn ra ngoài sở thú ngay khi bạn giở trò săn nó - mà ngoài ra, con hà mã chiến lợi phẩm cũng quá to so với lò nướng viba thời nay!)

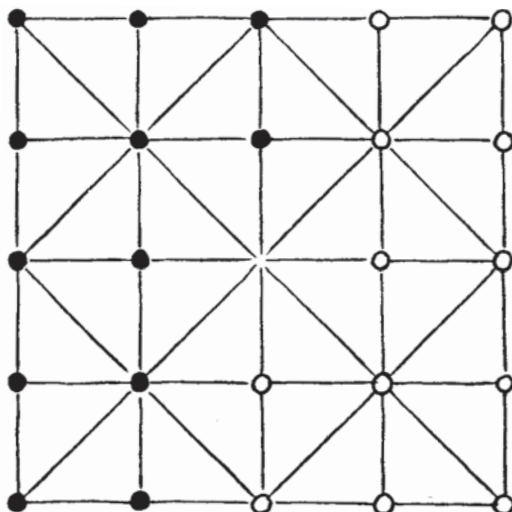
Một chuyện khó khăn nữa là chuyện đi săn chim: Người Ai Cập huấn luyện chim mồi để dụ lũ chim hoang. Bọn chim hoang sau này sẽ bị "xử lý" bằng một con quăng bằng gỗ - đây là một dạng Bumerang nhưng chưa biết tìm đường quay về với chủ.

Bạn hãy dùng bìa carton cắt thành vài mảnh hình chim, và dùng con quăng bằng gỗ ném theo chúng xem. Ai là người sẽ trúng đích nhiều nhất trong mười lần ném?

Chơi cờ

Trò “Alquerque” của Tây Ban Nha được đồn là có xuất xứ từ Ai Cập cổ. Chính những người Moor vốn xuất thân từ miền Tây Bắc châu Phi đã đưa trò chơi này sang đất Tây Ban Nha khi xâm lược nó. Khi chơi, mỗi người nhận được 12 viên đá. Bạn có thể dễ dàng kẻ lại bàn cờ (nhìn trong hình minh họa dưới đây) lên bìa carton rồi cắt ra. Hãy đặt các viên đá lên các vị trí như trong hình sau.

Luật chơi:

1. Bắt đầu trò chơi, chỉ có giao điểm ở giữa bàn cờ là không có đá.
2. Người ta gieo xúc xắc để quyết định xem ai bắt đầu. Nước cờ đầu tiên phải đi vào giữa bàn cờ.
3. Dọc theo những đường kẻ, mỗi người chơi giờ chỉ được dịch chuyển một viên đá mà thôi.
4. Nếu bạn có thể nhảy qua một viên đá đối phương thì viên đá đó sẽ trở thành của bạn và bạn có thể lấy nó ra khỏi bàn cờ. Ngoài ra, bạn sẽ được đi tiếp một bước nữa.
5. Ai lấy được tất cả các viên đá của đối phương sẽ là người thắng cuộc.

Ngành thiên văn học Ai Cập cổ

Lịch Ai Cập thật sự là một ý tưởng chói sáng. Một số nhà lịch sử học còn cho đây là phát minh vĩ đại nhất của thời kỳ đó. Qua việc quan sát mặt trời, những người Ai Cập đã suy ra rằng một năm có 365 ngày, gần chính xác bằng chúng ta ngày nay.

Năm được họ chia ra thành ba mùa (xem lại trang 92), mỗi mùa có 120 ngày, thêm vào đó là 5 ngày "bổ sung".

Người ta chia năm ra làm 12 tháng, mỗi tháng 30 ngày.

Mỗi tháng có 3 tuần

Mỗi tuần có 10 ngày.

Những bản vẽ cổ

Tại một thời điểm nào đó khoảng 3000 năm TCN, vào ngày đầu tiên nước lũ dâng, một nhà thiên văn học đã quan sát bầu trời trước khi mặt trời mọc. Ông ta làm việc tại Viện Hàn Lâm Memphis, thủ đô mới của nước này sau khi hợp nhất miền Hạ Ai Cập và Thượng Ai Cập.

Khi mặt trời mọc lên ở hướng đông, ông ta thấy ngôi sao Sirius (Sothis, sao Thiên Lang) cũng mọc lên gần như đồng thời. Sau khi những bản vẽ này đã được tiếp tục thực hiện qua nhiều thế hệ, cuối cùng người Ai Cập biết rõ là ba sự kiện đó - bắt đầu mùa nước lũ, mặt trời mọc và sao Sirius mọc - sẽ đồng thời xảy ra sau ... 1460 năm. Thật là một kết quả ấn tượng!

Nếu chúng ta ước tính cuộc đời làm việc của một nhà thiên văn học kéo dài chừng 25 năm, vậy thì phải có bao nhiêu thế hệ liên tục quan sát bầu trời mới có được kết quả đó - đừng có lười nghe bạn! Động não lên nào! - 1460 chia cho 25... làm đi... tính đi... thôi được, nếu mệt quá rồi thì bạn có thể xoay cuốn sách, tra lại xem.

Câu trả lời: 58 thế hệ và một nhà nghiên cứu mới làm việc được 10 năm.

Viết như người Ai Cập - Bài số 1

Các kí tự tượng hình của người Ai Cập có tên là Hieroglyphic, nhưng người Ai Cập không gọi chúng như thế đâu! Từ này vốn có gốc gác từ tiếng Hy Lạp - trong đó có từ Heiros (thiêng liêng, thần thánh) và gluphe (vạch, khắc). Người Ai Cập gọi chữ của họ là "lời nói của thần linh".

Một số Hieroglyphic có thể được coi là tương ứng với một chữ cái của chúng ta ngày nay - y hệt như bản Alphabet, nhưng một số khác thì lại có ý nghĩa của cả một từ.

Mực của người Ai Cập cổ khá giống với loại màu ngày nay ta dùng để vẽ ap-phích. Những màu thường được dùng nhiều nhất là đỏ và đen. Đây chính là than gỗ hoặc đất sét màu đỏ được hòa trong một dung dịch cao su. (Một loại mực loãng hơn sẽ nhanh chóng khô lại trong khí hậu nóng bỏng vùng Ai Cập.)

Người ta viết bằng ống sậy, một đầu bị nhai cho nát ra và được dùng dao để gọt cho nhọn. Người viết sẽ nhúng cây bút này vào nước, sau đó mài đầu bút vào tảng màu.

Người Ai Cập viết trên giấy Papyrus, làm từ loài cỏ Cyperus papyrus mọc trong đầm lầy. Người ta cắt những thân cây mềm thành từng dải dài, sắp chúng chồng lên nhau theo kiểu đan tre rồi gõ cho tới khi chúng dính vào nhau, sau đó đem phơi nắng. Dải giấy Papyrus dài nhất mà ta biết cho tới nay có chiều dài 125 mét. Thật là ấn tượng!

Chữ của người Ai Cập có cấu trúc khá phức tạp. Rất ít người biết đọc và biết viết, qua đó họ trở thành những nhân vật quan trọng.

Đa phần con trai Ai Cập được đến trường học đều trở thành người viết thuê. Họ phải học để biết đọc thông viết thạo, sau đó mới có thể học những nghề quan trọng như làm quan chức trong triều, làm bác sĩ hay thầy tế. Nhưng đa phần trẻ em không hề đến trường và vì thế mà sẽ học đúng nghề của cha mẹ chúng.

Các trường học thường có những người đứng đầu là các thầy tế. Học để trở thành người viết thuê là một chuyện rất vất vả, bởi

kỷ luật trong trường là kỷ luật sắt. Xin mời bạn đọc đoạn văn còn truyền lại đến hôm nay. Nó có tựa đề là "lời khuyên dành cho các thư kí tương lai"!

Tới thế kỷ thứ VI sau công nguyên, khi đền thờ cuối cùng bị đóng cửa, nghệ thuật đọc Hieroglyphic cũng theo đó lụi tàn. Vì thế mà cả một thời gian dài về sau, có không ít người cho rằng người Ai Cập cổ quá thông minh, họ đã tìm ra một thứ chữ viết mà ngoài họ ra không ai bằng xương bằng thịt có thể đánh vần nổi.

Thế giới chúng ta tìm ra giải đáp cho câu đố bí hiểm này vào năm 1799, khi một sĩ quan trong đoàn quân Napoleon phát hiện ra viên đá Rosetta, trên viên đá có khắc cùng một đoạn văn, cả trong Hieroglyphic lẫn trong tiếng Hy Lạp. Năm 1822, học giả người Pháp Jean-Francois Champillon đã nhờ vào viên đá này và những kiến thức về tiếng Hy Lạp của ông mà bẻ mã và dịch được đoạn văn trong tiếng Hieroglyphic.

Viết theo kiểu người Ai Cập - Bài số 2

Sau đây là một sổ Hieroglyphic của người Ai Cập, để bạn tập vẽ theo. Bạn có thể tưởng tượng, một người viết thuê phải cần bao lâu mới hoàn thành được bản vẽ của anh ta?

Kên kên		Cú	
Chân		Sóng nước	
Tay		Ghế đẩu	
Rắn lục xanh		Đôi	
Nồi		Miếng	
Đuôi sam		Khăn	
Bút sậy		Bánh mì	
Rắn		Gà con	
Làn		Hai bút sậy	
Sư tử		nút thắt	

Giờ bạn tìm cách đánh vần từ sau đây nghe. Đừng có quên là một số nguyên sẽ bị bỏ qua.

Nghệ thuật tính toán Ai Cập cổ

Bây giờ bạn hãy khiến cho thầy giáo của bạn sững sờ chết điếng bằng những kiến thức về nghệ thuật tính toán Ai Cập cổ. Hãy giữ vẻ mặt tỉnh táo, dáng điệu thật bình nh, và khéo léo cài nhữn dữ liệu sau đây vào câu chuyện phiếm với thầy ...

1. Người Ai Cập đã hiểu ra thế giới con số có thể phong phú và hữu dụng tới mức nào. Vì thế mà họ khuyến khích đám thầy tế luyện tập thật chăm chỉ nghệ thuật này.
2. Cánh thầy giáo thuở ấy không bao giờ thúc ép người khác học hỏi kiến thức của họ, bởi toán học thời đó là một bí mật được bảo vệ và gìn giữ cẩn mật - cũng giống như một số lãnh vực khoa học ngày nay. Các kiến thức đa phần chỉ được truyền miệng từ người này qua người khác và không được viết ra, để kẻ thù không thể ăn cắp được! (Ai cha, hồi đó đã có ai thềm ăn cắp chưa nh??)
3. Nhờ vào toán học, người Ai Cập đã giải quyết được các vấn đề liên quan đến một loạt các công trình xây dựng khác nhau. Trước khi bắt đầu xây dựng, các kiến trúc sư phải hoàn tất nhữn bản vẽ chi tiết, vậy là mỗi ngôi nhà mộ và mỗi đền thờ đều được tính toán chính xác, đúng đắn, y hệt như nhà của ta hôm nay (hãy xem phần "Làm cách nào xây một Kim Tự Tháp", trang 46).
4. Cũng giống như chúng ta, họ sử dụng hệ thống thập phân, chỉ có điều họ chưa biết đến chữ số 0 mà thôi.
5. Dải giấy cói Rhind-Papyrus nổi danh trong viện bảo tàng Anh quốc tại London ngày nay cho thấy, người Ai Cập đã biết cách tính toán với hình chữ nhật, hình tròn và hình tam giác.
6. Người Ai Cập cũng biết tính toán với phân số, nhưng mà tử số, tức là con số viết phía trên của phân số, luôn là số 1. Ví dụ $\frac{3}{8}$ sẽ được viết thành $\frac{1}{8} \frac{1}{8} \frac{1}{8}$.
7. Hãy thử xem nhữn con số Ai Cập được viết ở trang sau nhé. Bạn có nhận ra nguyên tắc của chúng không? Bạn có thể viết các số sau đây ra dạng số Ai Cập cổ không?

14 18 25 30
 37 43 56 71
 102 175 333 450

8. Hãy thử trí thông minh của đám bè bạn bằng vài bài tập tính toán kiểu Ai Cập cổ, ví dụ như:

Số Ai Cập cổ

$$UU = U_{III}^{II} + III^{II}$$

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I	II	III	IIII	IIII II	IIII II	IIII II	IIII II	IIII II	IIII II
11	15	22	39	100	1000	10,000			
IIII II	IIII II	IIII II	IIII II	IIII II	IIII II	IIII II	IIII II	IIII II	IIII II

Các đơn vị đo đạc

Cứ thử tính như người Ai Cập đi, rồi bạn sẽ ngạc nhiên!

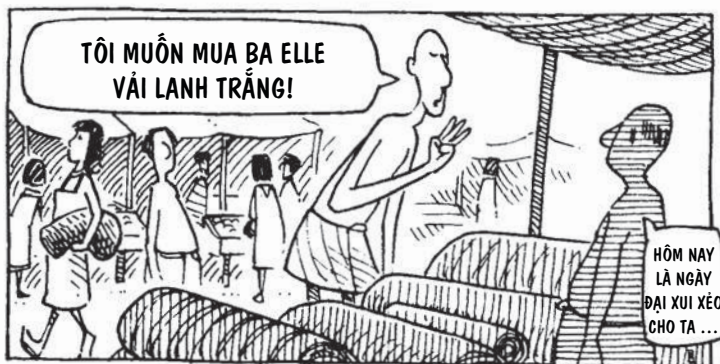
Khi một người Ai Cập yêu cầu một người khác chìa tay ra, thì đa phần là anh ta muốn đo một cái gì đó. Người Ai Cập dùng chính các bộ phận cơ thể mình để đo đạc, đa phần với cánh tay và ngón tay.

Bề rộng của bốn ngón tay có tên là bề rộng của bàn tay. Chiều dài của khúc dưới cánh tay kể từ đầu ngón tay cho tới khủy tay được gọi là "Elle" (nửa cánh tay). Cứ bảy bề rộng bàn tay sẽ cho một Elle. Điều đó có đúng với bạn không? Hãy vẽ chiều dài phần dưới cánh tay bạn lên một tờ giấy. Chiều dài này đủ cho bao nhiêu bề rộng bàn tay? Người Ai Cập nói có đúng không, ít nhất là với cơ thể bạn?

Hãy đo vài đồ đạc mà bạn gặp thường ngày - ví dụ như cái đuôi con chó của bạn, phần bên trong đùi của ông bạn hoặc là bề dài và bề rộng căn bếp, đúng vào khi mẹ bạn đang nấu nướng. Nếu có ai

đó lấy làm bức mình về những nghiên cứu thực tiễn đó, hãy vui vẻ giải thích rằng đây là một biện pháp giáo dục cực kỳ hữu dụng và quý báu.

Hãy so sánh kết quả của bạn với kết quả của một người lớn (có lòng nhẫn nại). Rõ rồi chứ? Bây giờ thử tưởng tượng, bạn muốn ra chợ mua vải, vậy thì cử ai đi mua giùm đây? Dĩ nhiên là người có cánh tay dài nhất trong toàn gia tộc! Trường hợp lý tưởng là một cậu anh trai cao chễm trễm phòng!

Cha, chẳng bao lâu thì người Ai Cập cũng nhận ra rằng đơn vị đo đặc chiều dài kiểu đó rõ ràng đã mang lại cho họ một số vấn đề. Thế là họ ấn định một "Elle hoàng gia", tức là một đơn vị đo đặc chuẩn, có hiệu lực trong toàn vương quốc. Một Elle kể từ đó tương ứng với 52,3 cm trong hệ thống của chúng ta.

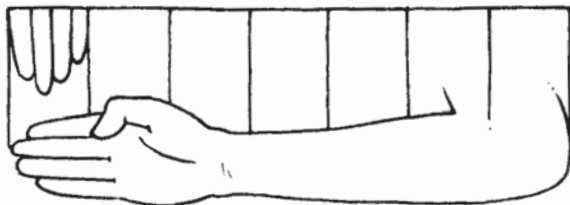
Đối với những chiều dài lớn hơn, người ta có "quãng dây" tương ứng với 100 Ellen, và có "đơn vị dòng sông" tương ứng với 4000 Elle.

1 Elle

4 ngón tay

4 ngón tay =
bề rộng một
bàn tay

7 bề rộng bàn tay = 1 Elle

Cho một lời kết thúc tốt đẹp

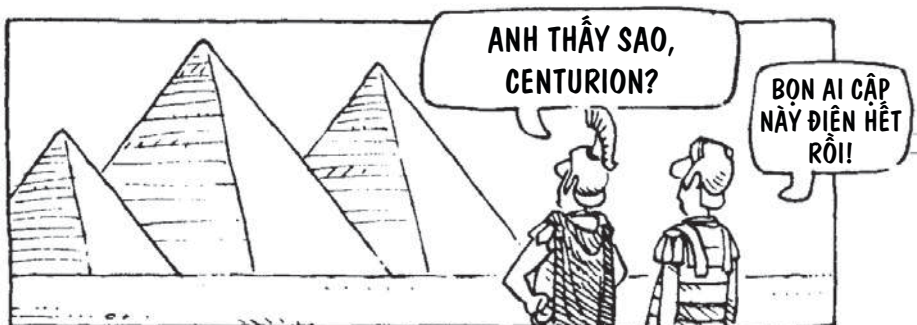
Cuộc sống trong đất Ai Cập cổ có thể vất vả và tàn nhẫn. Chỉ rất ít người được an bình. Các xác ướp thì thậm chí cả sau khi chết cũng không được an bình! Nhưng dù sao chăng nữa: Người Ai Cập là những nhân vật thật sự thú vị, hấp dẫn. Tới 5000 năm sau, những công trình xây dựng của họ vẫn nằm trong số các công trình xây dựng ấn tượng nhất thế giới.

Khi nhà khảo cổ học Howard Carter tìm thấy mộ Tutankhamun, cả thế giới đã hào hứng không thể tả. "Phong cách Ai Cập" là một thời trang trong những năm 20 và 30 của thế kỷ trước. Cả thế giới lúc ấy muốn nhìn thấy những món châu báu huyền thoại.

Sau khi đã chết rất lâu rồi, Tutankhamun và những người Ai Cập cổ đã trở nên nổi danh hơn so với thời họ còn sống. Bởi suy cho cùng thì lúc tồn tại, họ chỉ cai trị một mảnh đất rất nhỏ của thế giới cổ mà thôi.

Những ông chủ sau này của mảnh đất đó lại có chí tiến thủ hơn rất nhiều. Họ muốn cai trị toàn bộ cái thế giới mà thời đó họ biết đến - và nếu có thể thì cai trị luôn cả cái thế giới mà họ chưa biết tới!

Họ trầm trọng hơn người Ai Cập cổ rất rất nhiều. Họ ăn chuột nướng! Họ là một đồng tham nhũng và đồi bại! Đó là bọn người La Mã tàn bạo! Nhưng đó là một câu chuyện hoàn toàn khác, một cuốn sách khác trong tủ sách "Kiến thức cực kỳ hấp dẫn..."

Mục lục

Ai Cập là sành điệu!	5
Những dữ liệu hút hồn	7
Những thời kỳ huy hoàng	8
Các chàng Pharaoh quyến rũ	12
Các nguồn lực bí hiểm trong Kim Tự Tháp	25
Kim Tự Tháp	38
Xác ướp đầy pháp lực	48
Lời nguyện của mộ vua	66
Những kẻ cướp mộ không nao núng	75
Một dòng sông đáng chú ý	88
Phòng tranh của các thánh thần	94
Làm người Ai Cập thật không dễ	99
Sống như một người Ai Cập	111
Cho một lời kết thúc tốt đẹp	128

NGƯỜI AI CẬP

XÁC ƯỚP CŨNG PHẢI CHOÁNG VÁNG

Lời: TERRY DEARY

Minh họa: Peter Hepplewhitie

Người dịch: Kiều Hoa

Chịu trách nhiệm xuất bản: NGUYỄN MINH NHỰT

Biên tập: TRƯƠNG QUỲ

Bìa: BUI NAM

Sửa bản in: HẢI VÂN

Kỹ thuật vẽ tinh: MAI KHANH

NHÀ XUẤT BẢN TRẺ

161B Lý Chính Thắng - Quận 3 - Thành phố Hồ Chí Minh
ĐT: 39316289 - 39316211 - 38465595 - 38465596 - 39350973

Fax: 84.8.38437450 - E-mail: nxbtre@ hcm.vnn.vn

Website: <http://www.nxbtre.com.vn>

CHI NHÁNH NHÀ XUẤT BẢN TRẺ TẠI HÀ NỘI

Phòng 602, Số 209 Giảng Võ, P. Cát Linh, Q. Đống Đa, Hà Nội

Điện thoại: 04.37734544

Fax: 04.35123395

E-mail: chinhanh@nxbtre.com.vn